

Täysistunto

Keskiviikko 11.11.2015 klo 14.03—17.59

Täysistunto alkoi klo 14.03. Täysistunto päättyi klo 17.59.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.03—15.50) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (15.50—17.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

Vaali VAA 31/2015 vp

Vaaleja

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan täydennysvaali. Totean, että vaali on yksimielinen.

Eduskunta valitsi Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan jäseneksi edustaja Mika Raatikaisen ja varajäseneksi edustaja Simon Elon.

3. Pääministerin ilmoitus ydinjätehuollon tutkimuksen ja turvallisuuden arvioinnista

Pääministerin ilmoitus PI 3/2015 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 3. asiana on pääministerin ilmoitus ydinjätehuollon tutkimuksen ja turvallisuuden arvioinnista. Elinkeinministeri Olli Rehnin puheenvuoron jälkeen myönnän harkintani mukaan enintään 2 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja, jotka varataan V-painiketta käyttäen.

Keskustelu

14.05 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajat! Aluksi selvytyden vuoksi tämän pääministerin ilmoituksen etymologiasta ja menettely-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

tavasta: Tämä nyt käsillä oleva pääministerin ilmoitus juontuu eduskunnan lausumasta talousvaliokunnan mietintöön kesäkuussa vuonna 2001. Eduskunta edellytti tuolloin, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle selvityksen ennen rakentamisluvan myöntämistä periaatepäätöksen jälkeen saadusta uudesta tutkimustiedosta ja teknillisestä kehityksestä ydinjätteen loppusijoituksen turvallisuuden varmistamiseksi. Lausuman muoto poikkeaa normaalikäytännöstä, jossa lähtökohtaisesti pyydetään joko selvitys valiokunnalle tai selonteko eduskunnalle. Eduskunnan tahtotilan tuolloin voi selvittää perehtymällä mietinnön täysistuntokäsittelyn yhteydessä käytyyn keskusteluun, josta ilmenee, että termin "selvitys" käyttö oli hyvin tietoinen valinta, sen sijaan että olisi käytetty termiä "selonteko". Samoin siitä käy ilmi, että selvitystä halutaan asian merkittävyyden vuoksi nimenomaisesti koko eduskunnalle, ei vain esimerkiksi talousvaliokunnalle — millään tavalla talousvaliokunnan merkittävyyttä väheksymättä. Edelleen pöytäkirjasta ilmenee, että edustajat ovat ymmärtäneet rakentamislupaan liittyvän päätöksenteon kuuluvan yksinomaan valtioneuvoston vastuulle. Olennaista siis on, että koko eduskunta pääsee osalliseksi annetusta lisäinformaatiosta. Jotta näin voidaan menetellä, vaihtoehtoina ovat selonteon antaminen ja pääministerin ilmoitus. Näistä ensin mainittu ei edellä mainitun täysistuntokäsittelyn huomioon ottaen vastaa eduskunnan tahtoa, joten nyt käytössä on mainittu pääministerin ilmoitus -menettely.

Puhemies! Sitten itse ilmoituksen sisältöön. Jos tämä on välillä teknistä, niin voin sanoa, että itsepäähän halusitte, tai me itse eduskuntana halusimme — siis vuonna 2001. Mutta mennään kirjan mukaan ja tarvittaessa vaikka vähän teknisestikin, koska informaatiota pitää saada.

Suomalaisen ydinenergian käytön periaatteisiin on kuulunut alusta pitäen pitkäjänteinen vastuullisuus, mukaan lukien vastuu ydinjätteestä. Vuonna 1983 valtioneuvosto linjasi, että loppusijoitus syvään kallioperään on Suomelle sopiva ratkaisu. Vuonna 1994 -ydinenergialakia muutettiin siten, että ydinjätteiden vienti ja tuonti kiellettiin. Toisin sanoen päätimme kantaa vastuun nimenomaan omassa maassamme tuotetusta ydinjätteestä. Samoihin aikoihin sen aikaiset ydinvoimayhtiöt yhdistivät voimansa ja perustivat Posiva Oy:n huolehtimaan käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusratkaisusta.

Eduskunta päätti toukokuussa 2001, että valtioneuvoston periaatepäätös 21. joulukuuta 2000 käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamisesta Eurajoen Olkiluotoon jää sellaisenaan voimaan. Samassa yhteydessä eduskunta edellytti, että ennen rakentamisluvan myöntämistä valtioneuvosto antaa eduskunnalle selvityksen tämän periaatepäätöksen jälkeen saadusta uudesta tutkimustiedosta ja teknisestä kehityksestä, ja tämä selvitys on nyt käytössänne ja käytössämme.

Kapselointi- ja loppusijoituslaitoksen rakentamista koskevat periaatepäätökset tehtiin valtioneuvostossa vuosina 2000 ja 2002. Vuonna 2000 tehty periaatepäätös koskee Suomen neljän nyt käytössä olevan ydinvoimalayksikön toiminnassa syntyvää käytettyä ydinpolttainetta, ja vuonna 2002 tehty periaatepäätös koskee Olkiluoto 3:n käytettyä ydinpolttainetta: ensin mainittu enintään 4 000 tonnia uraania, jälkimmäinen enintään 2 500 tonnia uraania.

Kapselointi- ja loppusijoituslaitosta koskeva rakentamislupahakemus jätettiin valtioneuvostolle joulukuussa 2012. Sen liitteenä ovat ydinenergia-asetuksen 32 §:n mukaiset selvitykset ja lisäksi periaatepäätöksissä vaaditut selvitykset ympäristövaikutuksista ja palautettavuudesta sekä kuljetusriskeistä. Säteilyturvakeskus antoi hankkeesta tärkeän myönteisen lausuntonsa viime talvena.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Arvoisa puhemies! Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitukseen on Suomessa omaksuttu menetelmä, joka on alun pitäen kehitetty Ruotsissa 1980-luvun alussa. Siitä lähtien ratkaisua on kehitetty edelleen ja sen keskeisiä osia on testattu sekä Ruotsissa että Suomessa. Kiteytettynä: Loppusijoitusta varten rakennetaan maan päälle kapselointilaitos apu- ja oheistiloineen. Varsinainen loppusijoituslaitos kuitenkin louhitaan kallioperään ja käytetty ydinpolttoaine pakataan kapseluihin ja sijoitetaan tämän loppusijoitustilan tunneleihin.

Ratkaisussa turvallisuus perustuu järjestelmään, joka koostuu loppusijoitustiloja ympäröivästä kalliosta, kuparikapselista, bentoniittipuskurista sekä laitoksen sulkemisrakenteista. Tavoitteena on, että yksittäisten esteiden pettäminen ei olennaisesti alenna koko järjestelmän, koko systeemin, toimintakykyä ja turvallisuutta. Vapautumisesteiden tarkoitus on eristää käytetty ydinpolttoaine ja sen sisältämät radioaktiiviset aineet elinympäristöstä.

Rakentamislupahakemuksen mukaan suunniteltu loppusijoitusvyöhyke, 400–450 metriä, on riittävä turvallisuuden kannalta. Riski loppusijoitustilan turvallisuudelle voisi aiheutua tulevaisuudessa jääkauden jälkeisistä maankuoren lohkoliikunnoista. Loppusijoitustilat sijoitetaan kalliolohkon alueelle turvallisuussyistä mahdollisimman ehjiin kallioosuuksiin. Lisäksi täyteaineena käytettävä bentoniitti suojaa kapsleita loppusijoitustilassa tapahtuvilta pienehköiltä kallioperän liikunnoilta.

Vuonna 2000 tehdyn paikanvalinnan jälkeen maanpinnalla tehtyjen tutkimusten ohella käynnistettiin samalla maanalaiset kallioperätutkimukset. Maanalaisen tutkimustilan eli Onkalon rakentaminen aloitettiin vuonna 2004. Tämä luolasto ulottuu nykyisin noin 450 metrin syvyyteen. Olkiluodon kallioperää on tutkittu tarkasti ja hyvin laajasti verrattuna Suomen kallioperään yleisesti. Geologiset selvitykset osoittavat, että kallioperä on vakaa eikä laitoksen toimintaan vaikuttavia maanjäristyksiä esiinny. Stuk, siis Säteilyturvakeskus, arvioi kallioluokitusjärjestelmän kokonaisuudessaan uudelleen käyttöluupahakemuksen käsittelyn yhteydessä.

Puhemies! Merkittävimpien ydinenergiaa käyttävien maiden tekniset suunnitelmat on viety jo sangen yksityiskohtaiselle tasolle, vaikkakin kehityshaasteita on vielä jäljellä. Merkittävimmät erot näiden ydinvoimaa käyttävien eri maiden kesken liittyvät varsinkin loppusijoituslaitosten sijoituspaikkojen valintaan ja niistä aiheutuviin ympäristövaikutuksiin sekä yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön ydinjätetutkimuksessa. Suomesta Posiva on ollut perustamassa loppusijoitusalan teknologiayhteisöä Euroopan unionissa. Tämän eurooppalaisen teknologiayhteisön visiona on, että ensimmäiset pitkäikäisen ydinjätteen loppusijoitukseen tarkoitetut laitokset ovat toiminnassa Euroopassa vuoteen 2025 mennessä. Suomalaiset viranomaiset ja ydinjäteorganisaatiot osallistuvat kansainvälisten ydinenergia-alan järjestöjen toimintaan aktiivisesti.

Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Yhteenvetona tästä ehkä hieman teknisestäkin, fyysikkään ja kemiaan painottuvasta turvallisuusselvityksestä voidaan todeta, että suomalainen ydinvoimaturvallisuuden rakentaminen on pitkäjänteistä. Nykyinen ydinjätepolitiikka linjattiin jo yli 30 vuotta sitten 80-luvun alkupuolella. Sen pohjalta käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusta on suunniteltu järjestelmällisesti jo vuosikymmeniä. Nyt käsillä oleva Posivan hanke on etenemässä varsinaiseen rakentamisvaiheeseen. Muut, matala- ja keskiaktiiviset ydinjätteet viedään jo nyt rutiinitoimintana omiin loppusijoitustiloihinsa Olkiluodossa ja Loviisassa.

Prosessin eri vaiheissa on toimittu vastuullisesti, ja näin on tapahduttava vastakin. Posivan rakentamislupaesitys on nyt tulossa valtioneuvoston käsittelyyn. Jos valtioneuvosto myöntää rakentamisluvan, voidaan käytetyn ydinpolttoaineen kapselointilaitoksen ja lop-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

pusijoitustilojen rakentaminen aloittaa. On todennäköistä, että Suomi aloittaisi käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen käytön 2020-luvun alkupuolella ensimmäisenä maana maailmassa. Kun ydinenergiaa käytetään, on sen käytön kaikkien vaiheiden täytettävä kaikki turvallisuusvaatimukset ja toiminnan on oltava kokonaisuudessaan vastuullista. Nimenomaan tästä lupapäätöksessä juuri on kyse.

Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Nyt tehtävällä ratkaisulla voidaan parhaiten edesauttaa sitä, että suomirockin legendan Eppu Normaalin heavyhenkinen, rupinen riimi "mutta millään muilla mailla kuin Suomella se ei ole riskiä vailla" käännetäänkin riemukkaasta rienauksesta käytännön todellisuudeksi. Toimitaan siis niin, että uraanin halkeaminen olisi riskiä vailla niin meillä murheellisten laulujen maassa kuin myös muualla maapallolla, mihin tämä suomalainen ratkaisu osaltaan antaa osviittaa ja suuntaa. Senkin takia toivon eduskunnan tukea tälle ratkaisulle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme keskusteluun.

14.18 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän selvityksen perusteella voimme olla tyytyväisiä siihen korkealaatuiseen tutkimus- ja kehitystyöhön, jota Posiva on tehnyt. Kiinnostava on kuitenkin mahdollisuus transmutaatioon eli ydinjätteen muuttamiseen puoliintumisaikaltaan lyhyemmäksi nopeissa reaktoreissa tai alkriittisissä kiihdytinpohjaisissa käsittelylaitoksissa. Niitä ei kuitenkaan voi soveltaa jo laitetuihin korkea-aktiivisiin jätteisiin. Käsittelyn jälkeenkin jää jäljelle korkea-aktiivista, syvälle kallioperään sijoitettavaa jätettä. Kysyisin: kuinka pitkällä tällaisessa transmutaation mahdollisuudessa ollaan, ja olisiko sellainen laitos mahdollisesti hyödyksi myös Suomessa ennen loppusijoitukseen ryntäämistä?

Värderade talman! Slutförvaringen av kärnavfall är en fråga som allvarligt bör utredas ur alla synvinklar. Trots behandlings-processerna lämnas högaktivt avfall djupt i berggrunden för en mycket lång tid framöver. En intressant fråga är hur långt man har utvärderat transmutationsprocesserna och ifall man borde ha, en för ändamålet lämplig anläggning i Finland före man går in för slutförvaring av kärnavfall.

14.20 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos varsin perusteellisesta selvityksestä elinkeinoministeri Rehnille. Tilanne näyttää siltä, että Suomi on niin kuin ykkösenä, oikeastaan tietyllä tavalla eturivissä, katsomassa, miten tämä lopullinen sijoitus ydinjätteen osalta tehdään. Olisin kuitenkin kysynyt siitä, kun ilmeisesti tilanne on, että kansainvälisessä vertailussa yritetään miettiä erilaisia muitakin vaihtoehtoja mutta tämä on näissä vertailuissa todettu ilmeisesti kaikista turvallisimmaksi vaihtoehtoksi. Tämä johtaa myöskin siihen kysymykseen, että tässähän on myös hankittu niin vahvaa tietotaitoa, että se myös olisi mahdollista viedä ja vientikuviona se antaa tietynlaisen mahdollisuuden: käyttää myöskin tätä osaamista siitä, että muualla päin tehtäisiin mahdollisimman turvallisesti. Mutta pääkysymys liittyy tosiaan tähän, mitä ratkaisuja muualla on mietitty ja onko tultu kenties samaan tulokseen kuin Suomessa nyt, kun tätä rakentamislupapäätöstä haetaan.

14.21 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ministeri Rehn totesi, tämä suunnitelma on pysynyt olennaisilta osiltaan samana yli 30 vuotta, ja Suomi on

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

nyt näköjään tekemässä ensimmäisenä maailmassa päätöstä ydinjätteen loppusijoituksesta. Vaikuttaa siltä, että ne tehdyt tutkimukset, jotka ovat tarkentaneet tietoa, eivät juuri-kaan ole vaikuttaneet siihen, miten tämä juna kulkee.

Kysymys on aikajänteestä, jota on vaikea käsittää. Yhdysvaltain tiedeakatemia on todennut, että ydinjäte pitäisi turvallisesti sijoittaa ainakin 300 000:ksi, mieluiten miljoonaksi vuodeksi. Vielä 100 000 vuoden kuluttua korkea-aktiivinen ydinjäte on yli miljoona kertaa radioaktiivisempaa kuin tavallinen suomalainen kallio.

Stukin pyynnöstä geologian professori Saarnisto arvioi tätä Posivan suunnitelmaa ja totesi, että geologisin perustein sitä ei voida suositella, muun muassa siksi, että jääkausien vaikutusta ei ole kunnolla otettu huomioon. Suomalaisissa suunnitelmissa on lähdetty siitä oletuksesta, että myöskin jääkausien aikana ikirouta ulottuu alle 200 metrin syvyyteen. Kuitenkin vastaavista oloista Kanadasta tehty mallinnukset viittaavat siihen, että se ulottuu yli 700 metrin syvyyteen, mikä tarkoittaisi sitä, että tämä ydinjätepotero olisi ikiroudan sisällä sen lisäksi, että se olisi kymmeniätuhansia vuosia paksun jääkerroksen alla ja myös meren alla. Saarniston mukaan sekä jääkausien alkuun että loppuun sisältyy voimakkaita maanjärjestyksiä, kun maa ensin laskee 800 metriä ja sen jälkeen nousee jopa 10 metriä 100 vuodessa. Myös Olkiluodon kohdalla on todettu jälkiä tällaisesta jääkausien alkuun ja loppuun liittyvistä maanjärjestyksistä.

Pidän todella erikoisena sitä, että Suomi nyt kiirehtii olemaan tässä asiassa maailman ensimmäinen, vaikka missään muualla maailmassa ei edes mietitä ydinjätteen loppusijoitusta pohjaveteen ja pidetään hyvin riskialttiina sen sijoittamista myös jääkausien aikaan ikiroutaan.

14.23 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun Suomessa on otettu ne askeleet, että on valittu ydinvoima yhdeksi energialähteeksi, meidän on luonnollisesti huolehdittava myöskin sitten omasta jätteestämme. Mutta tällä hetkellä olen samaa mieltä siitä, että tähän liittyy vielä monia epävarmuustekijöitä. En ollenkaan usko, että me voimme katsoa 100 000:n tai miljoonan vuoden päähän ja sanoa, että on riskiä vailla. Meidän kuvittelimme myöskin, että meidän kaivoksemme eivät tuota minkäänlaisia ongelmia pohjavedelle. Tällä hetkellä me tiedämme, mikä on tilanne Talvivaarassa, ja Kittilästä on tulossa toinen ongelma. Eli ei voida tällä hetkellä vielä olla varmoja siitä, että näitä riskejä ei olisi esimerkiksi siinä tilanteessa, kun jääkausi tulee tai sitten ikiroudan sulamista tapahtuu.

Itse kyllä toivoisin vakavasti sitä, että me olisimme tässä eturintamassa ennen muuta näitten uusien energialähteitten, uusiutuvien energialähteitten, kehittämisessä ja sitä kautta saisimme myöskin venttiä vetämään tuonne maailmalle. Eli toivon, että saamme kunnon ratkaisun Suomeen, mutta minun mielestäni on turha ja liian heppoista puhua siitä, että tässä ei olisi riskiä. Tätä on vielä varmistettava, kaikki mahdollinen uusi tekniikka hyödynnettävä ja pidettävä huolta siitä, että Suomen seuraavat askeleet eivät ole ydinvoimaa vaan todellista uusiutuvaa energiaa, jolla aidosti ratkaistaan sekä energia- että ilmastokysymykset.

14.25 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan aluksi kiitokset elinkeinoministerille tästä tiedonannosta ja hyvin selventävästä esityksestä.

Suomessa on tällä hetkellä aivan globaalistikin ajateltuna sitä osaamista ydinjätteen pysyvään säilytykseen, ja tähän osaamiseen on kiinnostusta globaalisti, niin Euroopan tasolla

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

kuin laajemminkin. Kun edustaja Hassi tässä otti esille, että Suomi ei voisi olla ykkösen tässä tekniikassa, niin olkoon se Suomi tai joku muu maa, mutta jos se, kenellä on se tekninen osaaminen ja sitä kautta ykkösasema tässä, on Suomi, niin se on minun mielestäni äärettömän hieno asia. Niin Stukin puitteissa kuin Posivan puitteissa tämä osaaminen on meille tarttunut.

Meillä on tietysti haasteena kansallisella tasolla oma ydinenergialaki, joka on sieltä 80-luvulta peräisin, ja on tiettyjä paineita tämän meidän oman kansallisen lainsäädännön uudistamiseksi.

Kun edustaja Myller otti tässä esille sitten myöskin sen, että pitäisi panostaa enemmän uusiutuviin, niin minä olen ihan samaa mieltä, se on ihan totta. Mutta Suomessa meillä tämä energiapaletti on laaja paletti, johon kuuluu osana ydinvoima, joka kuitenkin ei tuota niitä ilmastopäästöjä ja on perusturva kuitenkin meidän energiatuotannollemme. Tätä teknistä kehitystä tältä osin, joka Suomessa on, aivan niin kuin edustaja Jaskari tässä sanoi, me voimme jatkossa käyttää myöskin vientivalttinamme.

14.28 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun me tässä nyt pohdimme ja mietimme tutkimuksen ja turvallisuuden merkitystä ydinjätteen loppusijoituksessa, niin valtavasti on tapahtunut sen jälkeen, kun silloinen vastuuministeri Kääriäinen esitteli tämän lain täällä eduskunnassa. On syntynyt valtavasti tutkimustietoa, erilaisia innovaatioita tämän tutkimuksen yhteydessä, ja Suomi on maailmalla yksi kärkimaa loppusijoituksen osalta, nimenomaan kallioon.

Tähän asiaan liittyy tietenkin paljon muita asioita. On edellytetty, että ennen kuin annetaan rakennuslupa Fennovoimalle, sen tulee joko yhdessä Posivan kanssa tai yksin tehdä ympäristöselvitys siitä, miten se tulee nämä omat ydinjätteensä loppusijoittamaan. Tohtaan tässä yhteydessä, että tämän nimenomaan pitäisi olla näitten yksittäisten yhtiöiden oma asia ja tähän mitenkään ei poliitikkojen ole syytä sormiaan pistää tässä vaiheessa. Tohtaan, että se tieto, joka 20 vuoden aikana on syntynyt, tukee sitä päätöstä ja jonkin verran varmistaa sitä tietä, jota me kuljemme, joka silloin on valittu, kun tämä lainsäädäntö on hyväksytty. Tässä nyt ei voida arvioida erilaisia energiamuotoja, vaan pitää pistää täytäntöön sitä päätöstä, kun olemme päättäneet, että Suomi hoitaa nämä asiat itse.

14.29 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Niin kuin tässä on sanottu, ydinvoiman aikajänne on käytännössä ikuinen. Nämä voimalat tuottavat meille energiaa muutaman vuosikymmenen ajan, mutta ydinjäte säilyy vaarallisena eli ongelmana käytännössä ikuisesti, satojatuhansia vuosia. Se aika ylittää ainakin sen, minkä minä pystyn hahmottamaan. Selkeästi edustaja Kalli on itseäni paljon viisaampi, koska hänelle tämä kuvio näytti olevan aivan selvä.

Tämä loppusijoitushan alkaa vasta ensi vuosikymmenellä. Tällä hetkellä käytännössä kaikki Suomen ydinjäte on jäähtymässä vesialtaissa. Se on myös yksi keino, jolla me voimme jatkaa eteenpäin, jos meillä ei ole täyttä varmuutta siitä, kannattaako se kallioon porata. Jos me nyt ajattelemme, että sadaksi vuodeksi me varastoimme tämän jätteen, niin jos mietitään sata vuotta taaksepäin, vuonna 1915 Suomi ei ollut itsenäinen valtio. Kuka osasi ennakoida, mitä seuraavat sata vuotta tuovat tullessaan? Ne toivat mukanaan maailmansotia, toivat mukanaan ydinpommin. Ei kukaan osaa ennakoida, mitä sadan vuoden aikana tapahtuu, ja minä en voi ottaa vastuulleni sitä, että tämä on turvallinen tapa edetä seuraavat sata vuotta — ja siitä käytännössä vuosisatoja, satojatuhansia vuosia eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Arvoisa puhemies! Vastuullista on se, että kaikki riskit ja avoimet kysymykset ja uhat, mitä ydinvoimaan ja sen loppusijoitukseen tulee, huomioiden ei ole järkevää rakentaa yhtään lisää ydinvoimaa vaan panostaa kaikki tämä energia, aika ja suomalainen osaaminen uusiutuvaan energiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, kaikkien puheenvuoroa pyytäneitten ryhmien ensimmäiset puheenvuorot on käytetty. Jatketaan vielä 2 minuutin puheenvuoroin jonkun aikaa, ja sen jälkeen ministeri antaa ensimmäiset kommenttinsa, ja sen jälkeen käydään sitten oikein intensiivinen lyhyt debattivaihe.

14.31 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tästä ilmoituksesta. Itse asiassa on ollut eduskunnalta suurta viisautta lähteä seuraamaan päätöstä, joka on tuolta 20 vuoden takaa.

Posiva on tehnyt vastuullisesti työtä ydinpolttoaineen loppusijoituksen ratkaisemiseksi, ja on lähdetty etsimään suomalaista ratkaisua asiaan. Olkiluodon Onkalossa tehdään maa-perään ja kiviainekseen monenlaisia tutkimuksia, kuten täällä jo edustaja Kallikin totesi, jotta voidaan varmistaa kallioperän soveltuvuus loppusijoitukseen. Jokainen, joka on käynyt siellä Onkalossa, näkee myöskin, että tähän työhön suhtaudutaan siellä asiaankuuluvalla vakavuudella. Ja niin pitääkin, sitä me päättäjät myös jatkolta odotamme.

Samalla kun olemme ratkaisseet tätä omaa loppusijoitustamme, on meidän osaamisemme asiassa kasvanut. Suomalainen ydinvoimaosaaminen yleensäkin on maailman huippua, ja kyllä meidän tulee pystyä tunnustamaan ja tunnistamaan se osaaminen ja myöskin nähdä se, että meihin luotetaan tässäkin asiassa maailmalla. Minusta on hyvä asia, että voimme viedä sitä osaamista myös muihin maihin ja saada muillekin maille tietoutta siitä, miten vastuullisesti suhtautuen ydinvoima on yksi osa energiaratkaisuja.

14.33 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille erittäin hyvästä ilmoituksesta. Minä hivenen yllätyin kyllä edustaja Hassin ja edustaja Myllerin puheenvuoroista, kun te nyt sanotte, että jarrua päälle tähän loppusijoittamiseen, kun yleensä te sanotte, että loppusijoitusta ei ole ratkaistu. Nyt Suomi on ratkaisemassa tämän maailmassa ensimmäisenä (Satu Hassi: Me ei oikein luoteta!) turvallisella tavalla, erinomaisella teknologialla ja erinomaisen kallioperän ansiosta. Eli tämä logiikka on hivenen outo, tai no, enpä tiedä, onko niin outo, kun tarkemmin ajattelee, mutta joka tapauksessa, siinä ei ole logiikkaa.

Haluan korostaa sitä, että tämä Posivan päätös kun aikanaan tehtiin, niin silloin korostettiin, että se on kansallinen loppusijoitusratkaisu. Ja tätä kansallista ratkaisua on korostettu myöskin niissä päätöksissä, kun on käsitelty uusien ydinvoimalupien myöntämistä. Tällä viittaa siihen, että myöskin nyt rakenteilla olevien ydinvoimalaitosten ydinjätteet pitäisi sijoittaa samaan paikkaan, tänne Onkaloon. Nyt kun Olkiluoto 4 vedettiin pois, ne mahtuvat sinne. Tällä tavalla pystyttäisiin myöskin se eduskunnan talousvaliokunnan ja eduskunnan istunnon henki ja päätös toteuttamaan, että ydinjätteen loppusijoittaminen on Suomessa kansallinen kysymys, johon osallistuvat totta kai ne yhtiöt, jotka kulloinkin ovat toimijoita tässä asiassa. Silloin kun Posiva perustettiin, on ollut kaksi toimijaa, ja nyt niitä on kolme.

Puhemies! Täällä on nyt harvinaisen monta niitä henkilöitä, jotka ovat vaikuttaneet tähän, koko kokoonpano: on edustaja Kääriäinen ja on nykyinen varapuhemies ja nykyinen

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

ministeri. Tämä on ollut hyvin vahvasti keskustalaisessa ohjauksessa, tämän vaikean ja tärkeän asian valmistelu ja päätöksenteko.

14.35 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun erityisesti edustajat Hassi ja Myller ja muutkin nostivat esiin näitä riskejä, niin valitettava tosiasiahan on se, että me otamme joka päivä riskejä ja aivan erityisesti energiantuotannossa. Aivan erityisesti on niin, että itse asiassa 80 prosenttia koko maailman energiasta tuotetaan fossiileilla, joiden päästöt loppusijoitetaan ilmakehään — tuloksena muun muassa se, että Kiinassa arviolta puolitoista miljoonaa ihmistä vuodessa ja Euroopassa parisataatuhatta ihmistä vuodessa kuolee ennenaikaisesti hiukkaspäästöjen aiheuttamiin oireisiin. Ja tietenkin otamme sitten sen pitkän aikavälin riskin, josta tässä esimerkiksi edustaja Modig muistutti ydinvoiman osalta: me otamme joka päivä 100 prosentin varmuudella sen riskin, mikä liittyy ilmastonmuutokseen ja fossiilisten loppumiseen nykyisellä käytötavalla.

Näin ollen, ehkä vähän raflaavasti, väittäisin, että jos vertaamme ydinvoiman riskejä niihin tuotantomuotoihin, joita oikeasti tässä maailmassa tällä hetkellä pääosin käytetään, niin jos ydinvoima keksittäisiin nyt, sitä kutsuttaisiin cleantechiksi — fakta vain on näin. En kannata ydinvoimaa tietenkään ainoana keinona korvata fossiileja, eikä siitä ole esimerkiksi säädettäväksi voimantuotantomuodoksi, jota me tarvitsemme lisää, kun vaihtuvatehoinen tuuli- ja aurinkovoima tulee pääosaan, mutta niin kauan kuin Euroopassa käytetään valtavat määrät hiiltä perusvoimantuotannossa, ydinvoima on minusta vastuullinen cleantech-ratkaisu.

Minusta on tärkeää myöskin katsoa nämä riskit toki hyvin tarkkaan, ja luotan tässä ministerin selostuksen mukaisesti siihen, että Suomessa jos jossain, ehkä ei päästä ihan Eppujen haaveeseen, mutta aika lähelle sitä, päästään lähemmäs kuin juuri missään muualla. Riskit on katsottava tarkkaan, mutta toisaalta ei saa myöskään sortua sellaiseen pelotteiluun, jossa väitetään, että ikään kuin radioaktiivisuus olisi asiana jotenkin epäluonnollinen, ufomainen uhka. Tosiasia kuitenkin on se, että jos meillä sovellettaisiin esimerkiksi Fukushimaa kaltaisia raja-arvoja, niin Pispalanharju pitäisi tyhjentää, koska siellä on radonkaasusäteilyä niin paljon. Asia on kuitenkin luonnollinen, hallittava, (Puhemies koputtaa) on rationaalisesti katsottava asia tämäkin. — Kiitos.

14.37 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun on valittu tie, jossa on päätetty vaarallisia jätteitä tuottaa, niin tietysti vastuullisuuteen kuuluu myös niistä jätteistä pyrkiä mahdollisimman turvallisesti ja vastuullisesti huolehtimaan. On kuitenkin ehkä epärelevanttia tässä nyt populäärimusiikkiin viitaten todeta, että olisimme riskiä vailla tämän valitun teknologian kanssa. Vuonna 95 loppusijoitusratkaisun edellytyksenä pidettiin yhtenäistä 5 x 5 kilometrin kokoista kalliolohkoa, jotta maaperän liikkeessä lohko pysyisi ehjänä ja yhtenäisenä. Viime talvena Säteilyturvakeskus pyysi geologista arviota Geologian tutkimuskeskukselta ja sai sen. Se arvio kyllä osoittaa, että riskiä vailla emme ole. Tällaisia kalliolohkoja Suomen maaperästä ja kallioperästä ei löydy. Olkiluodon tapauksessa on käynyt ilmi, että kalliolohko, johon luolasto on tarkoitus sijoittaa, on murren rikkomaa, aivan kuten ympäröivä kallioperäkin. Suhteellisen yhtenäiset vyöhykkeet ovat korkeintaan muutaman sadan metrin kokoisia, eivät siis täytä alun perin asetettua ehtoa. Olkiluodon Onkalo ei suinkaan ole kallioperältä ja geologisilta olosuhteiltaan paras, ei Suomen eikä maailman paras vaihtoehto ydinjätteiden loppusijoittamiseen, vaan käytännössä ainut Suomessa jäljelle jäänyt mahdollisuus, kun kaikki muut selvitetty

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

paikkakunnat muun muassa Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Keski-Suomessa kieltäytyivät ydinjäteyhteistyöstä.

Arvoisa ministeri Rehn, tähän olette osoittanut olevanne paitsi uusiutuva energia -mies myös henkeen ja vereen ydinvoimamies. Haluan kysyä tässä yhteydessä, pidätkö realistisena vaihtoehtona tähän Posivan Onkaloon liittyen Fennovoima Oy:n kaikki nämä vuodet vaihtoehtonaan esittämää (Puhemies koputtaa), että sijoittaisi jätteet jonnekin muualle, että tulisi hajasijoitettu ydinjäteratkaisu (Puhemies koputtaa) jonnekin päin Pohjois-Suomea?

14.39 Joonas Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa kun keskustellaan, niin varmaan liittyy monenlaisia näkökulmia ydinvoimaan energiantuotantona, mutta toivoisi, että mitä tulee ydinjätteeseen, kyllä kaikkien näkökulma olisi se, että siinä asiassa toimitaan niin vastuullisesti kuin vain mahdollista ja totta kai huomioidaan myös niitä uhkakuvia, mitä liittyy myös näihin eri selvityksiin.

Mutta ehkä tässä voi kuitenkin todeta, niin kuin oikeastaan vähän edustaja Mykkänen tuossa totesi, että joka tapauksessa meillä aina liittyy energiantuotantoon tiettyjä uhkia ja niin kauan kuin meillä todella ydinvoimalla tuotetaan energiaa ja se on osa meidän energiapalettiamme, sen jätteen käsittelyyn liittyy tiettyjä uhkia ja nämä uhat pitää jotenkin ratkaista. Siinä mielessä olisi kyllä hyvä, että Suomi lähtee mieluummin siitä näkökulmasta, että me olemme niitä nimenomaan ensimmäisinä maailmassa ratkomassa, niin kuin olemme olleet, ja jatkamme tätä työtä, mistä muut voivat ottaa sitten oppia, ja toisaalta myöskin niin, että voimme itse myös oppia sitten muilta.

Olisinkin kysynyt itse asiassa tässä yhteydessä ministeriltä: kun täällä on noussut jo esille tätä ydinjätteen loppusijoitukseen liittyvää osaamista, mitä Suomessa pitkälti on kehitetty ja mitä meillä on, niin miten sitä hyödynnetään sitten myöskin siinä, että tätä osaamista viedään myös muualle, ja toisaalta, miten muualta tuodaan sitten tänne niitä kokemuksia, mitä jossain muualla on ehkä sitten huomattu, ja käydään tätä yhteistyötä sitten valtakunnan rajojen ulkopuolellakin?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Menemme ryhmittäin katsoen osin kolmatta kierrosta. Vielä kolme puheenvuoroa, sen jälkeen ministerin vastaus.

14.41 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tämä ydinjäteasia keskustellaan oikein läpikotaisin tässä suuressa salissa, ja kiitoksia ministeri Rehnille, että asia on tullut tiedonannon muodossa tähän saliin keskusteltavaksi.

Suomi on tähän asti ainoa maa maailmassa, joka on ratkaissut pysyvällä tavalla tämän ydinjätteen loppusijoitusongelman. Se on totta, että siihen ydinjätteeseen ja ydinvoimaan yleensä liittyy valtavia ongelmia — vaikka se on huipputekniikkaa — mutta Suomi on uskottavasti tähän asti hoitanut omat asiansa, ja nimenomaan niin, että olemme turvallisen ydinvoiman maa olleet aina, ja siitä maineesta tulee pitää kiinni kaikin käytettävissä olevin keinoin. Se, että me sijoitamme tänne kotimaan kamaraan nämä omat ydinjätteemme, on ainoa oikea toimintatapa. Jos käytämme ydinvoimaa, niin pitää myös nämä jätteet sijoittaa oman maan kallioperään, ja meillä on sitä varten olemassa lainsäädäntö, jonka perusteella tämä homma tehdään.

Mitä tulee sitten tähän Fennovoima-hankkeeseen, jossa parhaillaan ovat valmistelut rakennustyöt käynnissä juuri tälläkin hetkellä: Olisi suotavaa tehdä ja voimassa olevan

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

lainsäädännön puitteissa tulee tehdä semmoinen ratkaisu, jolla myös nämä Fennovoiman tulevat jätteet sijoitetaan samaan luolastoon. Ei ole mitään järkeä ruveta ympäri Suomea kaivamaan eri luolastoja, koska yksi paikka on helppo toteuttaa ja helppo valvoa, ja ennen kaikkea se tekniikka on jo tiedossa.

Arvoisa puhemies! Toinen huomionarvoinen seikka on se, että kun moni on epäillyt sen kallioperän pysyvyyttä ja hyvyttä, niin pitää muistaa, että Suomessa on tällä hetkellä maailman johtava geologian tutkimuslaitos GTK, joka on tehnyt Suomen kallioperästä erittäin hyvän kartoituksen ja tietää, mihin on turvallista sijoittaa nämä jätteet. Miljoonia vuosia tulevaisuuteen katsominen tietenkin on aina ennustamista, mutta Geologian tutkimuskeskuksen ja myös Säteilyturvakeskuksen tietotaito tässä asiassa on parasta mahdollista. Elikkä turvallisella mielellä voimme elää ja luottaa siihen, että asiat on tässä maassa hyvin hoidettu.

14.43 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan tässä vaiheessa muutamaan esille tulleeseen asiaan nyt kantaa:

Edustaja Modig sanoi tässä, että sata vuotta sitten ei tiedetty, mikä on tekninen kehitys, ja se on ollut valtavan huimaa viimeisten sadan vuoden aikana. Se on ihan totta. Mutta ei ole mitään syytä epäillä tai olettaa, että tekninen kehitys olisi nyt huipussaan, että seuraavaan sataan vuoteen ei tapahtuisi mitään. Tämän johdosta ajattelenkin niin, että kyllä tämä tekninen kehitys tässä jatkuu ja voi olla niin, että tätä ydinjätettä itse asiassa loppusijoittaa ei tarvitsekaan, vaan jossain vaiheessa, kun tekniikka menee vielä eteenpäin, voidaan ottaa sitten myöskin tämä ydinjäte sillä tavalla käyttöön, että saadaan se käytössä jopa vaarattomaksi. Mutta se on tulevaisuutta kuitenkin se.

Hiukan hämmentää siinä mielessä nyt eduskunnassa, että myös tästä asiasta, joka on minun mielestäni hyvinkin tekninen, tehdään hallitus—oppositio-asia. Mielestäni tässä jokainen kansanedustaja voisi riippumatta siitä, kuuluuko hallitukseen vai oppositioon, käsitellä enemmänkin tätä teknisenä asiana tässä keskustelussa.

Mitä tulee sitten vientiin, niin onhan ihan totta, että Suomessa on maailman johtava asiantuntijuus nyt tällä alalla, ydinjätteen loppusijoituksessa, ja kyllä siihen tähtää esimerkiksi hanke Stukin osayhtiöittämisestä. Stukin roolin täytyy olla jatkossakin myös sellainen, että se viranomaisena valvoo tätä ydinvoiman turvallisuutta, mutta se osa voidaan yhtiöittää Stukista, joka tukee sitä vientiä, johon Posiva omalla osaamisellaan on lähtenyt. Tämä voi olla Suomellekin erittäin merkittävä asia, että me hyödynnämme sitä osaamista, mitä meillä on.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän vaiheeseen viimeinen puheenvuoro, edustaja Salolainen.

14.45 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä on tosiaan erittäin iso asia, joka on nyt käsittelyssä. Oma käsitykseni on se, että nämä Olkiluodon onkalot ovat todennäköisesti maailman vastuullisin tapa sijoittaa tätä ydinjätettä. Tietenkin ydinjäte on aina ydinjätettä, mutta tämä Suomen ratkaisu näyttää hyvin vastuulliselta ja maailmassa kaikkein parhaalta, ainakin toistaiseksi.

Mutta haluaisin nyt ministeri Rehniltä hyvin selkeän vastauksen siihen, kun meillä on Fennovoima joka tapauksessa tulossa, minkälaista ohjausta te tulette antamaan tässä kysymyksessä, koska nyt näyttää hyvin tarkoituksenmukaiselta, että todella Fennovoiman jät-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

teet sijoitetaan tähän samaan Onkaloon. Voitteko tämän hyvin selkeästi täällä nyt ilmaista, ettei tämä kysymys vello julkisuudessa koko ajan, mihin ne sijoitetaan? Tähän toivon selkeätä vastausta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä vaiheessa ministeri Rehn. Kokeillaan 3 minuutin riittävyttä ja mielellään täältä puhujapöntöstä.

14.46 Elinkeinoministeri Olli Rehn kesk: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Yritän puhua 3 minuutissa ja loput seuraavalla kierroksella.

Ensinnäkin, koskien kysymystä siitä, miten tämä edustaja Östmanin esiin nostama -transmutaation mahdollisuus on otettu huomioon, ja ylipäänsä, miten tavallaan toisaalta teknologian kehittyminen otetaan huomioon, tämä asia on tutkittavana, ja sen takia tässä koko ratkaisussa myöskin tämä ydinpolttoaineen palautettavuus on yksi keskeinen kriteeri. Jos löytyy jossain vaiheessa vuosikymmenien kuluessa parempi ratkaisu kuin mihin nyt päädytään, niin siltä ei ole suljettu pois ovia vaan siihen voidaan vielä mahdollisesti palata.

Edustaja Jaskari samoin kuin ainakin edustajat Turunen, Salonen ja Räsänen kysyivät ydinturvallisuuteen liittyvän teknologian viennistä. Tämä on erittäin olennainen kysymys ja lähtee siitä, että Suomi on maailman kärkeä ydinturvaan liittyvässä teknologiassa, osaamisessa ja asiantuntemuksessa. Kun kerran ajattelemme niin, että ydinturvallisuus on koko ihmiskunnan etu, siellä, missä ydinvoimaa hyödynnetään, sen pitää olla kaikin puolin turvallista. Jos tämä kerran on ihmiskunnan etu, niin silloin on perusteita siihen, että Suomi voi aktiivisesti edistää sellaista ydinturvallisuuteen liittyvän teknologian vientiä, joka edesauttaa tätä ihmiskunnan yhteistä etua. Siinä ei ole mitään pahaa, päinvastoin se on erittäin hyvä koko ihmiskunnan näkökulmasta. Näin toimimme itse asiassa työ- ja elinkeino-ministeriössä aktiivisesti, ja meillä käy viikoittain vieraita tai teemme yhteistyötä muutoin eri maiden kanssa tällä saralla, ja FinNuclear-niminen yhteisö hoitaa tätä yhteistyötä eri toimijoiden välillä tällä cleantech-alalla.

Edustaja Hassi samoin kuin ainakin edustajat Modig, Kalli, Rantakangas, Hoskonen, Turunen ja Salolainen viittasivat tähän perusratkaisuun. Voi todeta, että Säteilyturvakeskus on arvioinut nämä edustaja Hassin esittämät näkökohdat rakentamisluvan turvallisuuden arvioinnin yhteydessä. Tältä osin totean vain sen, että kyllä niidenkin arvioiden nojalla — ei pelkästään normaalin kaupunkilais- tai talonpoikaisjärjen nojalla vaan niidenkin arvioiden nojalla — loppusijoitus kallioperään on turvallisempi vaihtoehto kuin maanpäällinen varastointi vesialtaassa. Jos muualla ei ole kyetty tekemään loppusijoitusratkaisuja, se ei johdu niinkään siitä, etteikö olisi olemassa teknisiä ratkaisuja, vaan siitä, että tämä on enemmän yhteiskunnallinen ja poliittinen ongelma kuin tekninen haaste. Mielestäni pitää kysyä, olisiko parempi, jos me olisimme samassa jamassa kuin muualla, ettemme kykenisi tekemään ratkaisuja ja että joutuisimme nojautumaan vuosikymmeniä vielä maanpäälliseen varastointiin vesialtaissa. En usko, on varmasti parempi ja vastuullisempi, että hoidamme itse osaltamme asiat kuntoon.

Arvoisa puhemies! Ylitin ajan mutta haluan vastata tähän Fennovoimaa koskevaan kysymykseen, jonka edustajat Kalli, Halmeenpää ja Salolainen ainakin eri muodoissaan esitivät. Tältä osin, siis sen suhteen, miten Fennovoiman aikanaan tuottama ydinjäte sijoitetaan, olisi selkeästi paras ratkaisu, että yhtiöt löytäisivät yhdessä ratkaisun tämän sijoittamisen toteuttamisesta Posivan ja Onkalon luolastoon. On yhteiskuntataloudellisesti paljon parempi vaihtoehto, että hyödynnetään olemassa olevaa luolastoa ja ratkaisua. Ydinener-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

gialaki on siinä mielessä "pakkolaki", että sen 29 § mahdollistaa ydinvoimayhtiöiden pakottamisen yhteiskunnan kokonaisedun nimissä. Se ei toki ole ensisijainen vaihtoehto, ja luotan siihen ja lähdän siitä, että yhtiöt löytävät tähän asiaan keskenään ratkaisun.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, nyt otamme sellaisen debattispurtin, ja pyydän niitä edustajia, jotka haluavat vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

14.51 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vastaavalla ministerillä on kaunis nimi, ainakin ruotsiksi se lausutaan "ren". Mutta niin kuin me kaikki tiedämme, ydinjäte ei ole yhtä puhdas kuin ministerin sukunimi.

Loppusijoituksen kustannukset arvioidaan 3,5 miljardiksi euroksi ja ydinvoimalan käytöstä poiston kustannukset noin miljardiksi euroksi. On selvää, että Ydinjätehuoltorahastoon on kerättävä riittävästi varoja, että kaikissa olosuhteissa noin pitkän aikavälin tehtävistä voidaan suoriutua. Kysyisin vielä ministeriltä: miten hallitus on ajatellut hoitaa varojen keruun tähän Ydinjätehuoltorahastoon?

Kostnaderna för slutförvaringen har beräknats uppgå till 3,5 miljarder, och ännu avskrivningskostnader för en kärnkraftsanläggning till 1 miljard, så det är väldigt viktigt hur man samlar medel till (Puhemies koputtaa) den här fonden.

14.52 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemassa olevan lainsäädännön ja päätösten mukaan vastaamme omista ydinjätteistämme, ja tämä on tietysti oikein. Monessa puheenvuorossa ja myös ministerin puheenvuorossa korostettiin sitä, että Suomi on tässä teknologiassa ykkönen, ja kiinnitin huomiota siihen, että niin sanotusti globaalin vastuunkin nimissä olisi oikeastaan moraalinen velvoite myydä tai siirtää tätä meidän ylivoimaista osaamistamme myös muualle. No, jos näin ajatellaan — ja täällä monessa puheenvuorossa on myöskin todettu, että tämä meidän loppusijoitustapamme on maailman huippua ja maailman turvallisimassa olemassa oleva teknologia — niin herää väkisinkin kysymys, että eikös tämän globaalin vastuun nimissä silloin pitäisi vastata muittenkin jätteistä, kun se täällä on globaalisti kaikista parasta ja turvallisinta teknologiaa. Missä vaiheessa — kun puhutaan ajasta satoja vuosia eteenpäin tai edes kymmeniä vuosia eteenpäin — tällaiset ajatukset tulevat mieleen, ja voiko ministeri taata, että tällainen keskustelu ei synny jossain vaiheessa?

14.54 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun energia-asioista puhutaan ja ydinvoimasta, niin meidän tulee miettiä hyvin monia asioita, jotka eivät ole olleenkaan yksinkertaisia: huoltovarmuutta, ilmastotavoitteita, kasvihuonepäästöjä ja tietysti ihan työllisyyteen, vientiin liittyviä asioita, puhumattakaan energianhinnasta ja sen vaikutuksista sitten vientituotteisiin.

Osittain tämä keskustelu on nyt sillä tavalla vanhan toistamista, että viime vaalikaudella käytiin keskustelua tästä periaatepäätöksestä ja muun muassa sosiaali- ja terveysvaliokunta totesi lausunnossaan, että ydinvoimaloiden terveyshaittojen on osoitettu olevan pienempiä kuin ovat fossiilisten polttoaineiden käytöstä aiheutuvat haitat. Vastaavasti ympäristövaliokunta kiinnitti lausunnossaan huomiota erityisesti ilmastonmuutokseen ja totesi, että

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

se aiheuttaa vuosisadan loppuun mennessä suurella todennäköisyydellä hyvin korkean vakavien ongelmien riskin. (Puhemies koputtaa)

Tästä kaupallistamisesta edelleen olisin halunnut kysyä. Se on jäänyt tässä keskustelussa avoimeksi.

14.55 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Uotilalle pitää sanoa, että ei niin, että sijoituksia tulisi Suomeen, vaan että osaamista viedään muualle. Toki täytyy myöntää, että kun poliittiset linjat vaihtelevat, niin tässä on varmaan hyvä pitää tämä asia mielessä ja kirkkaana.

Edustaja Turuselle pitää sanoa, että eihän tässä keskustelussa missään kohtaa ainakaan minulle ole tullut sellaista oloa, että tässä olisi kysymys hallitus—oppositio—jaosta — toivoisin, että edustaja Turunen kuuntelisi vähän tarkemmin käytettyjä puheenvuoroja täällä. Ja eihän siksikään, koska asia on sellainen, että siitä on keskusteltu jo 20 vuotta, tällöinen kysymys voi olla oppositio—hallitus-kysymys.

Mitä sitten tulee Fennovoimaan, ensi kesäkuussa siis on Fennovoimalla kaksi vaihtoehtoa: se, että he ilmoittavat yhteissijoituksesta, tai se, että antavat oman arvionsa sijoituksesta. Nyt on aika antaa kahden yhtiön välille keskustelua asiasta, ja totta kai se kiinnostaa meitä, mutta meidän ei nyt tule vetää linjoja siinä.

14.56 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Rehnille. Se oli selvää tekstiä, joka liittyy tähän kansalliseen intressiin, joka liittyy ydinjätteen loppusijoittamiseen. Totta kai me kaikki toivomme, että syntyy kaupallinen ratkaisu yritysten välillä, mutta jos ei synny, niin totta kai silloin pitää käyttää ydinenergialain suomaa mahdollisuutta katsoa ensisijaisesti kansallista etua. Toivotaan, että näin ei tarvitse tehdä.

Edustaja Uotila, te olette aiemmin kannattanut ydinvoimaa mutta nyt vastustatte: Tällaisten peikkojen ja pelkotilojen esilletuonti — ei se ole enää nyt tarpeellista. Meillä on selvä päätös, että Suomi hoitaa omien ydinvoimaloittensa ydinjätteen loppusijoittamisen eikä tänne tuoda mistään kiloakaan eikä litraakaan. Eli tässä mielessä ei kannata tähän keskusteluun ottaa uusia ulottuvuuksia, joilla luodaan sellaista pelkotilaa, että tässä nyt tämänkin ratkaisun osalta joku peikko olisi tuolla hallituksen takataskussa. Sitä ei ole, vaan me hoidamme omat asiamme, ja te tiedätte sen aivan hyvin.

14.57 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensin haluaisin todeta edustaja Saloselle, että olen kuunnellut erittäin tarkasti jokaisen puheenvuoron, ja täytyy sanoa, että edustaja Salosen puheenvuorot erityisesti ovat miellyttäneet kyllä korvaani siinä mielessä, että aivan hyvin perusteltuja puheenvuoroja olette esittänyt, mutta tämä yleinen fiilis oli hiukan sen tyyppinen, että tässäkin kysymyksessä olisi muodostunut tällöinen oppositio—hallitus-asema, mutta jos näin ei ole, niin tämä on erityisen tärkeää.

Arvoisa ministeri Rehn, kysyisin tässä kuitenkin sitä, että kun meillä on nyt Euroopan laajuisesti tulossa sääntelyä nimenomaan ydinjätteen ja radioaktiivisen jätteen loppusijoituksesta ja sääntely luo kiistämättä markkinoita myöskin, niin miten te näette tämän eurooppalaisen sääntelyn ja tämän toimintaympäristön muutoksen (Puhemies koputtaa) ja sitten sen suomalaisen osaamisen yhteennivoutumisen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt olisi edustaja Hassin vuoro.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

14.58 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, että useampi kollega ajattelisi tätä vähän enemmän luonnontieteellisesti ja vähän vähemmän tällaisena poliittis-juridisena prosessina. Kysymyshän on nimenomaan luonnontieteellisistä seikoista.

Edustaja Mykkäsen kanssa olen samaa mieltä ilmastonmuutoksen riskeistä ja ministeri Rehnin kanssa samaa mieltä siitä, että ydinjätteen säilöminen vesialtaissa maan pinnalla on kyllä hyvin turvatonta.

Toivoisin kollegojen ymmärtävän, että puhumme ratkaisusta, jonka pitäisi olla kestävä satojatuhansia vuosia — ei vain muutaman vaalikauden vaan todella satojatuhansia vuosia, useiden jääkausien yli, pitempään kuin Homo sapiens -laji on ollut olemassa. Puhumme siitä, että tuona aikavälinä kallioperässä, jonka me olemme oppineet tuntemaan vakaa-na, tapahtuu nykytiedon mukaan jääkausien alkaessa ja päättyessä maanjäristyksiä ja kaikki tämä vaikuttaa siihen, mitä sille ydinjätteelle tapahtuu. (Puhemies koputtaa) Jos otamme muutaman vuoden aikalisän harkitaksemme lisää satojentuhansien vuosien ratkaisua, (Puhemies koputtaa) se ei mielestäni olisi mitenkään liiallista.

14.59 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti on tullut selväksi, että itse olen sitä mieltä, että Suomen on ratkaistava oman ydinjätteensä sijoittaminen, mutta ymmärrän tuota ajatuksenjuoksua, mikä edustaja Uotilalla oli, että jos kerran tämä on maailman paras ja aivan varma järjestelmä, niin miksei siellä sitten voisi muutenkin ydinjätettä olla. Itse kuitenkin olen sitä mieltä, että me emme voi olla 100-prosenttisen varmoja kuitenkaan niistä ratkaisuista, mitä nyt on tehty. On ponnisteltava, että meillä on niin hyvä tieto kuin mahdollista. Mutta erityisen huolestuneena suhtaudun siihen, että ydinvoimasta ajatellaan niin, että se olisi cleantech-ratkaisu, jos ratkaisu tehtäisiin nyt. Ensinnäkin, jos olisi tiedossa tämä loppusijoitusongelma, tuskin siihen enää lähdetäisiin. Ja jos mietittäisiin sitä, että lupa ydinvoiman rakentamiselle annettaisiin (Puhemies koputtaa) vasta, kun tiedetään, miten loppusijoitus tehdään, (Puhemies koputtaa) niin uskoisin, että sitä ei tehtäisi missään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä seuraavat kolme puheenvuoroa: edustajat Kulmuni, Razmyr, Jaskari. Ja sen jälkeen, jos ministeri haluaa, aivan lyhyesti puheenvuoro hänelle, ja sitten siirrytään taas puhujalistaan. — Nyt edustaja Kulmuni.

15.01 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paitsi että ydinvoiman rakentaminen on kallista, niin kyllähän sitten myös sen loppujätteen käsittely on erittäin kallista, kuten tiedämme.

Tässä työ- ja elinkeinoministeriön energiaosaston syyskuisessa raportissa käydään kyllä ansiokkaasti eri kohtia läpi ja tuodaan myös se esille, miten tällä hetkellä arvioidaan viiden Suomessa piakkoin — toivon mukaan — toimivan ydinvoimareaktorin ydinjätehuollon kustannuksiksi 6,5 miljardia, joista 3,5 miljardia menee ydinpolttoaineen loppusijoitukseen. No, tietenkin ydinvoimalain mukaan ydinvoimayhtiöt huolehtivat tuottamansa ydinjätteen toimenpiteistä, kustannuksista, mutta koska kysymyksessä on myös erittäin suuri yhteiskunnallinen seikka, niin on syytä huolehtia myös siitä, miten Valtion ydinjätehuoltorahasto toimii, miten pystytään kartuttamaan sen pääomaa, mikä ei mielestäni tässä

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

vaiheessa kuitenkin ole vielä kovin suuri, (Puhemies koputtaa) vaikka miljardeista sieläkin puhutaan. Miten turvataan siis Valtion ydinjätehuoltorahaston kerryttäminen?

15.02 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä on useassa puheenvuorossa tullut ilmi, niin kysymys on myöskin eettinen. Tulevat sukupolvet sidotaan ratkaisuun, jonka turvallisuutta arvioidaan tuhansien vuosien perspektiivillä. Toivottavasti, ministeri, voimme luottaa tähän arvioon.

Kyllä minäkin — niin kuin täällä moni muukin — toivon, että tämä sama energia ja sama tarmokkuus käytäisiin myös yhtä lailla uusiutuvan energian tiimoilta. Siinä missä ydinvoimaloissa olemme maailman edellä, valitettavasti uusiutuvassa energiassa jäämme taakse.

Mutta toivon kuitenkin, että oli mitä mieltä tahansa näiden kahden vaihtoehdon välillä, niin ajattelisimme niin, että jätteet ovat yhteiset ja sitä kautta myös ratkaisun pitäisi olla yhteinen. Tässä toivon, että eduskunnalla olisi yhteinen näkemys eikä tehtäisi tästä missään nimessä oppositio—hallitus-kysymystä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Jaskari ja sitten vielä edustaja Uotila ja sitten ministeri, jos käy.

15.03 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toivoisin kyllä todella, ettei tätä keskustelua siinä suhteessa lähdettäisi laajentamaan, että ruvetaan puhumaan, että otetaan myöskin muiden maiden ydinjätteitä Suomeen, koska meillä on hyvin selkeä näkemys, että me huolehdimme omista ydinjätteistä parhaalla mahdollisella tavalla — joka näyttää olevan nyt paras tapa maailmassa, koska ei ole löytynyt sellaisia teknologeja, jotka esittäisivät parempia vaihtoehtoja. Varmasti niitä on analysoitu. Sitten toinen keskustelu on käyty juuri tästä Fennovoiman ydinjätteestä. On keskusteltu, onko se Onkalo tietyllä tavalla riittävän suuri. Jos me rupeaisimme keskustelemaan, otetaanko muittenkin jätteitä, niin se ei ole ollenkaan relevanttia.

Mutta kysymys todellakin ministeri Rehnille liittyy siihen — ihan hieno asia, mikäli nyt yhtiöt neuvottelevat siitä — että saataisiin tällainen kansallinen ratkaisu tämän ydinjätteen osalta. Mikäli se on vaikeaa, niin kuinka aktiivinen rooli, arvoisa ministeri, esimerkiksi TEMin puolelta meinataan ottaa, että saataisiin positiivinen kansallinen ratkaisu?

15.04 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En minä halua mitään uhkakuvia maalailla mutta uskon, että aika moni kansalainen miettii tätä samaa asiaa. Kun oikein kovasti kehutaan, että meillä on paras teknologia, meillä on parhaat onkalot, meillä on paras kallioperä maailmassa sijoittaa pysyvästi ydinjätteitä, uskon, että sellainen kysymys herää. Haluan vain, että ministeri — niin paljon kuin hänen valtuutensa riittää — vakuuttaisi, että ydinjätettä ei tulla missään vaiheessa Suomeen, tähän maailman parhaimpaan — teknologialtaan maailman parhaimpaan — sijoituspaikkaan, tuomaan. Se rauhoittaa varmaan minua ja monia muita.

Mitä tulee edustaja Rantakankaan viittaukseen siihen, että suhtautumiseni ydinvoimaan on muuttunut, niin ei se ole ihme, että yhden kansanedustajan osalta suhtautuminen muuttuu, kun se on muuttunut koko maailmassa hyvin nopeaa vauhtia ja muuttuu koko ajan ja ydinvoima todetaan menneen ajan energiaratkaisuksi ja uusiutuvat, puhtaammat ratkaisut,

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

eettisesti vahvemmat ratkaisut, kasvavat. Ajatelkaa, että Kiinassa pelkästään tuotetaan jo auringolla enemmän sähköä kuin ydinvoimalla, elikkä se kehitys menee todella eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Rehn, valitsemaltaan paikalta 2 minuuttia.

15.05 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia näistä hyvin asiallisista, rakentavista kommenteista.

Ensinnäkin edustaja Östman kovin ystävällisesti viittasi nimeeni, joka ruotsiksi tarkoittaa puhdasta. Se on ihan sympaattista. Mutta mitäs sitten, kun koko nimi äännetään ruotsiksi? Sehän on tietenkin "oren". (Naurua) Tiedän kyllä, että osa eduskuntaa ajattelee tällä tavalla, enkä mahda sille mitään. Mutta se ei heijasta näkemystäni ydinvoimakysymyksistä.

Koskien kysymystänne ydinjäterahastosta, joka oli myöskin edustaja Kulmunin kysymyksen osana, meillä on jo tällä hetkellä toimiva järjestelmä, ja olemme keränneet tähän Ydinjätehuoltorahastoon yli 2 miljardia euroa. Tämä on ydinenergiain mukainen ratkaisu, ja tämä raha kerätään ydinvoimayhtiöiltä, mikä on täysin perusteltua, koska tämän toimialan sisältä se pitää kerätä, koska kyse on sen alaan liittyvästä vakuutuksesta, taikka tässä tapauksessa ydinjätteiden hoitamisesta.

Edustaja Uotila ja eräät muut edustajat kysyivät mahdollisesta ydinjätteiden tuonnista Suomeen. Ydinenergialaki hyvin selkeästi kieltää ydinjätteiden tuonnin Suomeen. Vuonna 1994 tätä ydinenergialakia muutettiin niin, että sekä ydinjätteiden vienti että tuonti kiellettiin, ja päätimme näin kantaa vastuun nimenomaan omassa maassamme tuotetusta ydinjätteestä.

Koskien Fennovoimaa, joka oli edustaja Salosen, Rantakankaan ja Jaskarin kysymyksissä esillä, viittaan siihen, mitä äsken vastasin, eli olisi parempi löytää ratkaisu yritysten välillä. Yhteiskuntataloudellisesti on järkevää hyödyntää nyt jo olemassa olevaa tai rakenteilla olevaa luolastoa. Se on nimenomaan yhteiskunnan kokonaisedun mukainen ratkaisu. Tältä osin totean vain sen, että toimimme ydinenergiain mukaisesti yhteiskunnan kokonaisuus mielessä, emme hötkyile mutta emme toisaalta myöskään tule seisomaan tumput suorana.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Menemme puheenvuorolistaan.

15.08 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mykkänen sanoo, että jos ydinvoimasta päätettäisiin nyt, se olisi cleantech-ratkaisu. Mielenkiintoista siinä on, että ilmeisesti edustaja Mykkänen johtaa eduskunnan energiaryhmää, joka esitti hiljattain tässä, että lainsäädännöllä kivihiilen käyttö lopetettaisiin nopealla aikavälillä. Nyt jos ajatellaan Helsingin Energian toimintaa, niin Helsingissä on suuret kivihiilikasat ja käytännössä on tiedossa se, että Helsingin lämmitys metsähakkeella ei tule onnistumaan. Nyt en kysy ministeriltä, vaan kysyn edustaja Mykkäselä: olisiko mahdollista sitten, että ydinvoimalalla hoidettaisiin tämä Helsingin Energian toiminta?

15.09 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua hieman hämentää. Tässä on vilahtanut erilaisia vuosiarvioita. Edustaja Hassi puhui, että kysymyksessä ovat luonnontieteet, ja säteilyn osalta määritteli niin, että kysymys on sadoistatuhansista

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

vuosista ja varautumisesta riskin osalta satoihintuhansiin vuosiin, jos ymmärsin oikein. Edustaja Razmyar puhui puolestaan tuhansista vuosista, ja sitten kun katson viime vaalikaudella 2014 tehtyä valiokunnan lausuntoa, sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoa, niin täällä sanotaan, että ydinpolttoaine on radioaktiivista jätettä, jonka aktiivisuus pysyy korkeana vähintään muutaman sadan vuoden ajan. Nyt kysyn ministeri Rehniltä: Miten te arvioitte tämän säteilyn ja sen riskin aiheuttaman aikajänteen? Puhutaanko sadoista, tuhansista vai sadoistatuhansista vuosista?

15.10 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus—oppositio-asetelma kuulostaa kummalliselta, koska tämä parlamentaarinen työryhmä, joka oli viime kaudella, ymmärtääkseni linjasi, että edelleen ydinvoima tulee olemaan meillä ratkaisu, ja kansallinen ratkaisu on myöskin siitä jätteestä huolehtiminen, ja niin kuin ministeri äsken kertoi, ydinennergialaki on se, jolla vientiä sekä tuontia rajoitetaan. Muistanko oikein, ministeri, että tästä on keskusteltu ja on linjaus myöskin Euroopan unionin tasolla, että vientiä ja tuontia toisista maista ydinjätteen osalta ei voi toteuttaa? Teknologia on tietenkin se, jota voidaan viedä, ja sitä kannattaa viedä ja sitä osaamista kannattaa kehittää myöskin meidän yliopistoissa. Meillä on Lappeenrannan yliopisto, jossa on erittäin hyvää osaamista, myöskin on Otaniemen osalta, tässä. Meillä on nämä tekniset ratkaisut, joitten ymmärtämiseen minun tietotaitoni ei riitä, mutta minulla on se ajatus, että jos meillä on kerran näin paljon pystytty kehittämään näitä, niin miksi emme pystyisi myöskin tästä eteenpäin kehittämään, jotenka niitä riskejä tulevaisuudenkin osalta pystytään pienentämään ja ehkä tulevaisuudessa myöskin hyödyntämään tätä ydinjätettä johonkin muuhun käyttöön.

15.11 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tässä edustaja Myller haastoi, että ei se ydinvoima mitään cleantechiä ole. Kyllä vain edelleen väkään siinä kohtaa, että jos nyt mietitään, miten cleantech määritellään, niin emme me kyllä tiedä kaikkea sitä, mitä aiheutamme, kun käytämme harvinaisia mineraaleja vaikkapa aurinkokennoihin tai tuuliturbiinien inverttereihin tai sähköautoihin. Puhumme kuitenkin cleantechistä, koska tiedämme, että ne näyttävät olevan puhtaampia ratkaisuja kuin fossiilisen öljyn polttaminen, kuten ovatkin. Samalla tavalla, kun ottaa huomioon, miten vähän uraania ja sitten ydinjätettä ydinvoima suhteessa tuottamaansa energiaan itse asiassa käyttää ja aiheuttaa, minä kyllä edelleen pitäisin sitä cleantechinä, jos se tänä päivänä keksittäisiin, eli niin kauan kuin hiiltä käytetään massiivisesti, se on cleantechiä. Mitä tulee siihen, että annetaan rakennuslupa ennen kuin jätehuolto on kunnossa, niin eihän näin olla tekemässä. Nythän edellytetään myös Fennovoimalta lupaa kuntoon.

Sitten siitä, mitä Turunen tässä kysyi: Käsitykseni Helsingin osalta on, että teknisesti kyllä, jos Loviisalle tulee jatkoa, voitaisiin lauhdelämmöllä myös pääkaupunkiseutua lämmittää. Sen kannattavuudesta tuntuvat sitten Helenin insinöörit ja Fortumin insinöörit olevan täsmälleen vastakkaista mieltä, enkä mene tässä kohtaa erotuomariksi. Mutta minun mielestäni valtion kannalta pitäisi olla neutraali ja mahdollistaa myös se hukkalämmön käyttö johonkin muuhun kuin Loviisan merialueiden aukipitoon talvisin.

15.13 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä pakko todeta edustaja Mykkäselä ydinvoimasta ja cleantechistä eräs esimerkki, joka ei kyllä tähän yhtälöön sovi. Fennovoima Oy:hän on tehnyt ydinpolttoaineesta — mikäli se

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

laitos joskus valmistuu — kymmenen vuoden sopimuksen Rosatomin tytäryhtiön TVELin kanssa. Jos katsoo, mistä tämä TVEL sen ydinpolttoaineensa tuottaa, vaikkapa Siperian Majakista, niin menkää, hyvä edustaja Mykkänen, tutustumaan, onko se cleantechiä vai ei. (Kai Mykkäsen välihuuto)

Mutta onko ydinjätteen loppusijoituksessa olemassa olevaa teknologiaa Suomessa, sekään ei ole aivan selvä kysymys. Yhtään ydinjättekapselia ei kai ole sijoitettu.

Ja mitä tulee siihen, mikä on sijoitusajan pituuden tarve, Geologian tutkimuskeskus, jota täällä edustaja Hoskonenkin aiemmin maailman parhaaksi kehui, on Säteilyturvakeskuksen, jota kehutaan yleisesti maailman parhaaksi, tilaaman arvion perusteella esittänyt, että ydinjätteen loppusijoitukselle tarvetta on vähintään 300 000 vuodeksi, mieluummin miljoonaksi.

15.14 Martti Mölsä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyynnöstänne, edustaja Hassi, ajattelen luonnontieteellisesti tätä asiaa lähestyen: Se uhkakuva, että sadantuhannen taikka miljoonan vuoden päästä tällä ydinjätteellä olisi jotain merkitystä, on aika pieni asia. Paljon suurempi riski on, että sadantuhannen vuoden päästä nykyistä sivilisaatiota ei maankamaralla ole, koska päästöt ja ihmisväestön kasvu pitävät huolen siitä, että kasvihuonekaasut tulevat muuttamaan aika merkittävästi tätä maapallon tilaa. Ja toinen yhtä suuri taikka vielä suurempi asia saattaa olla asteroidin törmäminen sadantuhannen vuoden sisällä. Se on suuri mahdollisuus, että kerran tässä ajassa tuommoinen 10 kilometriä halkaisijaltaan oleva asteroidi pystyy tuhoamaan maapallon aika totaalisesti, taikka ainakin ihmiskunnan — kyllä tänne joitain kasveja voi jäädä jäljelle, mutta silloin ei ole ydinjätteellä paljon enää merkitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä tässä keskustelussa edustaja Hassi ja edustaja Myller, ja jos sitten vielä ministeri haluaa minuutin loppukommentin, niin toki se hänelle varataan.

15.15 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On nyt kyllä aika saivartelua sanella siitä, onko ydinvoima cleantechiä vai ei. Toki se aikoinaan vaikutti ydinpommiin verrattuna hyvin cleantechiltä, mutta siitä olemme onneksi menneet eteenpäin. Nyt tiedämme esimerkiksi, että uraanimalmia louhitaan noin tuhatkertainen määrä ydinpolttoaineeseen verrattuna ja se tuottaa valtavat määrät matala-aktiivista, kuitenkin pohjavesiin ja jokiin ja järviin vuotavaa radioaktiivista saastetta.

Mitä tulee sitten näihin satoihintuhansiin vuosiin, niin toki me voimme ajatella, että hällä väliä, meteori voi tuhota ihmiskunnan, mutta kuitenkin mielestäni meidän pitäisi ottaa vastuu niistä asioista, joihin me voimme vaikuttaa. Ja kun nyt kysymys on todella valtavan pitkistä aikajännteistä, niin se, että nyt päättäisimme käyttää esimerkiksi kymmenen vuotta alkuperäistä suunnitelmaa pitemmän ajan sen selvittämiseen, löytyykö turvallisempaa ratkaisua, ei mielestäni olisi ollenkaan kohtuutonta. Se ei myöskään yhtään vaikuta siihen, mitä ilmastonmuutokselle tapahtuu. Sinänsä olen edustaja Mykkäsen ja muidenkin tästä asiasta puhuneiden kanssa (Puhemies koputtaa) edelleen samaa mieltä siitä, että ilmastonmuutos on suurin riski ihmiskunnan tulevaisuudelle.

15.17 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen myöskin sitä mieltä, että meidän on katsottava, mitä me tällä hetkellä tiedämme. Varmasti tulevaisuus

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

tuo eteen monenlaisia ongelmia, mutta kun viittasin siihen, että ydinpolttoaineen loppusijoituksesta olisi päätettävä jo periaatepäätyöshakemusvaiheessa, tällä halusin vain sanoa sen — ja tätä mieltä oli muuten ympäristövaliokunta viime kaudella omassa lausunnossaan — että jos tämä olisi vaadittu aina, kun ydinvoimalan lupahakemus jätettiin, että siinä olisi jo mukana se, miten tämä loppusijoitus hoidetaan, niin uskon, että olisi huomattavasti vaikeampi ollut saada näitä lupia. Mutta niin kuin tiedämme, tämä on jätetty tuleville polville.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Laukkanen, ja sitten ministeri.

15.18 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, venymisestä. — Sen verran tässä sanon, kun keskustelu on mielenkiintoista, että kun vaaditaan ministeriä tuomaan sellainen esitys, että hän voisi jotenkin vaikuttaa siihen, mitä tuhannen tai sadantuhannen vuoden päästä maaperässä tapahtuu, niin vaikka hyvä ministeri onkin, niin silti pidän sitä hieman kohtuuttomana vaatimuksena.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Rehn, paikan päältä.

15.18 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvostan edustaja Laukkanen kykyä suhteellistaa näitä haasteita, joita meillä itse kullakin on edessämme.

Kiitan asiallisesta keskustelusta ja kommentoin vain kahta kysymystä:

Edellisellä kierroksella oli keskustelua tästä ydinjätedirektiivistä ja siitä, mikä on EU:n kanta näihin kysymyksiin. Tähän myöskin edustaja Paatero viittasi ja aikaisemmin edustaja Turunen. Me toimimme ydinenergialain pohjalta ja myöskin EU:n ydinjätedirektiivin mukaisesti. Se on astunut vastikään voimaan, ja sen täytäntöönpano jäsenvaltioissa on nyt käynnissä. Se on viivästynyt käsitykseni mukaan aika monessa jäsenvaltiossa. Näyttää siltä, että monilla muilla mailla on tekemistä tämän ydinjätedirektiivin noudattamisessa, ja voi hyvinkin ajatella, että tulee käyttöä suomalaiselle osaamiselle tällä saralla, koska niin kuin aikaisemmin todettiin, meillä on maailman kärkeä olevaa osaamista ydinvoimateknologiaan ja -turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Vielä edustaja Hassille viitaten hänen aikaisempaan puheenvuoroonsa: Valtiotieteilijänä en uskalla kovin paljon luonnontieteitä kommentoida, mutta käsitykseni mukaan, itse asiassa edustaja Kiurun kysymykseen liittyen, ydinjätteeseen liittyy merkittävä säteilyriski noin parinsadan vuoden ajan nykyisen tutkimuksen nojalla. Säteilyä kuitenkin esiintyy satojatuhansia vuosia, mutta silloin säteilyn vaikutus on sama kuin uraanilla maankuoressa. Eli on erotettava tämä merkittävä säteilyriski ja tavallaan samankaltainen säteilyvaikutus kuin uraanilla maankuoressa. Ehkä luonnontieteilijä Hassi korjaa, jos olen tässä väärässä. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n, vammais-etuuksista annetun lain ja kansaneläkelain 103 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 50/2015 vp

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 4/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.21 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö tästä kokonaisuudesta on valmistunut. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan takuueläkkeestä annettua lakia muutettavaksi siten, että takuueläkkeen määrää korotettaisiin 23 eurolla. Vammaisetuuksista annettua lakia hallitus esittää muutettavaksi niin, että keliakiaa sairastaville maksettava 23,60 euron suuruinen ruokavaliokorvaus poistetaan. Lisäksi esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi sääntelyä, joka koskee Kansaneläkelaitoksen maksamien etuuksien rahoitukseen liittyvää valtionosuuden maksamista Kansaneläkelaitokselle. Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen.

Valiokunta pitää takuueläkkeen korotusta myönteisenä. Korotus parantaa kaikkein pienimpien eläketulojen varassa elävien eläkkeensaajien toimeentuloa.

Ruokavaliokorvausta on maksettu keliakiaa sairastaville vuodesta 2002 alkaen. Tuolloin korvausta perusteltiin sillä, että erityisruokavaliosta johtuen keliakiaa sairastaville henkilöille aiheutuu ruokavaliostaan normaalia enemmän kustannuksia. Keliakia on autoimmuunisairaus, johon ei ole lääkettä, vaan keliakiaa hoidetaan noudattamalla määrättyä ruokavaliota ja välttämällä tiettyjä ruoka-aineita. Keliakiaa sairastavien tarvitsemat gluteenittomat tuotteet ovat edelleen tavanomaisia ruokatuotteita kalliimpia, vaikka gluteenittomien tuotteiden tarjonta on lisääntynyt. Keliakiaa sairastava voi rakentaa ruokavaliionsa myös siten, ettei vältettävistä ruoka-aineista korvata kalliimmalla vaan tarvittavat ravintoaineet saadaan muista ruoka-aineista.

Valiokunnan mukaan yhdenvertaisuuden näkökulmasta ei ole ongelmatonta, että yhtä sairautta sairastavat saavat korvausta ruokavaliion noudattamiseksi. On myös muita sairauksia, joissa ruokavaliion noudattaminen on välttämätöntä. Ruokavaliokorvaus ei ole edellyttänyt gluteenittomien tuotteiden ostamista, eli korvaus ei siltä osin rinnastu lääkekorvausjärjestelmään, jossa korvauksen saa lääkettä ostettaessa. Valiokunta hyväksyy mietinnössään hallituksen esityksen ruokavaliokorvauksen poistamisesta valtiontalouden tasapainottamisessa tarvittavien säästöjen aikaansaamiseksi sekä eri sairauksia sairastavien yhdenvertaisuuteen liittyvistä syistä.

Valiokunta painottaa, että terveyden edistämisen ja sairauksien ennaltaehkäisyyn kannalta on välttämätöntä, että keliakiaa sairastava noudattaa ruokavaliota, joka ei sisällä sairauden kannalta haitallisia ruoka-aineita. Keliakikolla gluteenittomasta ruokavaliosta poikkeaminen johtaa lisääntyneeseen sairastavuuteen ja aiheuttaa kustannuksia terveydenhuollossa. Ruokavaliokorvauksen poistuessa on terveydenhuollon toimin tärkeää tukea keliakiaa sairastavan omahoitoa neuvonnalla, ohjauksella ja seurannalla. Etenkin nuorten motiivointi ruokavaliion noudattamiseen on erityisen tärkeää, jotta voidaan vähentää hoitamatt-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

tomasta sairaudesta aiheutuvia seurauksia. Omahoidolla on edelleen keskeisin merkitys haittavaikutusten ehkäisyssä ja sairauden pitämisessä oireettomana.

Valiokunta pitää tärkeänä, että keliakia edelleen huomioidaan alle 16-vuotiaiden vammaistukea myönnettäessä siten kuin Kelan ohjeistuksessa vammaisuuksista todetaan. Keliakiaa tai ihokeliakiaa sairastavalla alle 16-vuotiaalla säilyy näin oikeus nykyiseen 93,28 euron suuruiseen perusvammaistukeen. Sairauden tunnistamiseen ja hoitoon kannustava käytäntö on alle 16-vuotiaiden osalta ollut voimassa jo ennen ruokavaliokorvauksen käyttöönottoa. Tästä näkökulmasta katsoen tulisi tarkastella vammaisuuksien kehittämistä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta esittää, että eduskunta hyväksyy muuttamattomina hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset. Mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta, joissa ehdotetaan ruokavaliokorvauksen säilyttämistä. Lisäksi ensimmäiseen vastalauseeseen sisältyy takuueläkkeen indeksikorotusta koskeva lausumaehdotus. — Kiitos.

15.25 Niilo Keränen kesk: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää mieltänsä myönteisenä, että takuueläkettä voidaan korottaa taloudellisesti vaikeanakin aikana, tosin indeksitarkistus vie jo 3 euroa siitä 23 euron korotuksesta. Tätä korotusta media ei ole kovinkaan paljon hehkuttanut. Kovasti julkista porua on sen sijaan aiheuttanut valtiontaloudellisesti vähemmän merkityksellinen ruokavaliokorvauksen poisto keliakiaa sairastavilta. Sattumalta sekin on yksilöä kohden euromääräisesti lähes samanarvoinen eli 23,6 euroa.

Herra puhemies! Olin itse sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsen vuonna 2002, kun tämä ruokavaliokorvaus luotiin. Minä kannatin sitä. Ei silloinkaan kovin hyvä aika ollut, mutta tällainen lisäetuus kuitenkin katsottiin tarpeelliseksi. Ei ajateltu, että sairastavat ihmiset joutuisivat jossain määrin eriarvoiseen asemaan, kun yhdelle sairausryhmälle luotiin tällainen lisäetuus.

Kuten edustaja Haatainen äsken jo kertoi, keliakia on autoimmuunisairaus, johon ei ole olemassa lääkettä. Ainoa hoito on ruokavalio, josta on poistettu gluteeni. Kun keliakikko poistaa ruokavaliostaan gluteenin, hän elää täysin normaalia ja tervettä elämää. Ellei hän poista, hän altistuu muun muassa aineenvaihduntasairauksille, suolistongelmille, jopa suolistosyöväälle. Jos keliakikko käyttää gluteenipitoista ruokavaliota lapsuudessa ja nuoruudessa, seurauksena voi olla todella vakavia kasvun ja kehityksen häiriöitä. Huomatakoon, että alle 16-vuotiaat keliakiaa sairastavat saavat tämänkin lain hyväksymisen jälkeen noin 93 euron suuruiseen perusvammaistuen.

Arvoisa puhemies! Miksi ruokavaliokorvaus on sitten ollut jossain määrin eriarvoistava? Ihmisillä on muitakin sairauksia, joissa tarkka ruokavalio on välttämätön, mikäli aikoo pysyä hengissä ja terveenä. Tällainen sairaus on esimerkiksi kihti, jossa puriini-nimisen valkuaisen välttäminen on tärkeää, jotta sairaus pysyisi kurissa. Kansanterveyden kannalta erittäin merkittävä sairaus on sepelvaltimotauti tai yleensäkin valtimonkoveittumatauti, joka aiheuttaa sydänongelmien lisäksi esimerkiksi aivohalvauksia taikka alaraajojen verenkiertohäiriöitä, jotka jopa amputaatioihin saattavat johtaa. Sepelvaltimotautiin kuten kihtiinkin on toki olemassa erityiskorvattavia lääkkeitä. Kuitenkin jo näiden lääkkeiden omavastuuosuudet nousevat kuukausittain hyvinkin usein tämän 23,6 euron yli. Eikä lääkahoito riitä: sepelvaltimotautiin sairastuneen on noudatettava mahdollisimman vähärasvaista ja mahdollisimman kasvis- ja hedelmäpitoista ruokavaliota, mikäli aikoo pysyä hengissä — siis läkehoidosta huolimatta. Tiedämme, että kasvis- ja hedelmäpitoinen ruoka-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

valio ei näillä Suomen leveysasteilla ole kaikkina vuodenaikoina myöskään kovin halpaa. Muitakin sairauksesimerkkejä olisi, mutta minusta sepelvaltimotautiesimerkki on ihan riittävä osoittamaan sen, että nykyisenkaltainen ruokavaliokorvaus on ollut jonkin verran sairaita ihmisiä eriarvoistava.

Herra puhemies! Jos joskus tälle maalle koittavat paremmat ja runsaammat ja runsaamman rahan ajat, vammaisuuksia voisi todellakin kehittää niin, että ruokavaliota vaativille sairauksille voitaisiin luoda vaikkapa erillinen vammaisuuksiluokka. Mutta tämä laki liittyy ensi vuoden budjettiin ja on osaltaan myös säästölaki. Parempana aikana tätä säästölakia ei tehtäisi. Tämä ja muutkin kipeästi ihmisiin sattuvat säästöt ovat osa sitä projektia, jolla pyritään pääsemään niihin parempiin aikoihin. Säästöt ovat osa julkisen talouden tervehdyttämistoimia. Huomattavasti suurempi osa niistä ovat hallituksen muut toimet, joilla parannetaan kilpailukykyä, yrittäjyyttä ja työllisyyttä ja etsitään keinoja, joilla maan talous pitkällä tähtäyksellä saataisiin kuntoon. Mutta, herra puhemies, nyt osallistumme kaikki säästötalkoisiin. Minunkin perheeni osallistuu muun muassa tämän ruokavaliokorvaukselta luopumisen kautta.

15.30 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Hallitus hehkuttaa kovasti takuueläkkeen 23 euron korotusta. Korotushan on sinällään kannatettava, mutta korotuksen merkitys sulaa miinusmerkkiseksi, kun otetaan huomioon hallituksen kaikki muut pienituloisiin kohdistuvat säästöt. Indeksileikkaukset, asiakasmaksujen korotukset, lääke- ja matkakorvausten leikkaukset lisäävät eläkeläisköyhyyttä ja pakottavat ihmiset toimeentulotuen asiakkaisiksi. Kaikkein eniten olen kuitenkin huolissani niistä pienituloisista eläkeläisistä, jotka ovat suoraan minulle sanoneet, etteivät he aio toimeentulotukea hakea, mieluummin tinkivät ruuasta tai lääkkeistä. Monelle ikäihmiselle toimeentulotuen hakeminen on nimittäin niin alentavaa, etteivät he halua sitä tehdä. Minusta on surullista, että ikäihmiset asetetaan näin vaikeaan, omanarvontuntoa loukkaavaan tilanteeseen. He eivät ole ansainneet tällaista kohtelua.

Arvoisa puhemies! Keliakia on autoimmuunisairaus, johon ei ole lääkehoitoa. Ainoa ja tehokas hoito on elinikäinen ruokavaliohoito. Gluteeniton ruokavaliio tulee kalliimmaksi kuin niin sanottu tavallinen ruoka, ja tätä varten ruokavaliokorvaus on olemassa. Jos keliakipotilas yrittää rakentaa ruokavalionsa ilman gluteenittomia tuotteita, niin siitä tulee kovin suppea. Jos taas keliakiaa sairastava ei ruokavaliota noudata, niin hänelle voi tulla pahojakin komplikaatioita ja lisäsairauksia, puhumattakaan elämänlaadun heikentymisestä ja sairauspoissaolojen lisääntymisestä. Kansainvälisestikin keliakiaruokavaliokorvaus on Suomessa ollut tähänkin asti kovin matala, ja nyt hallitus ottaa tämän pienenkin tuen pois. Kummallista sinällään on, että jos keliakiaan olisi lääkehoito, niin lääkeshoidosta saisi korvausta, mutta kun lääkehoitoa ei ole, niin ainoasta tehokkaasta hoidosta, siis ruokavalioidosta, korvausta ei jatkossa saa.

Tämän asian ympärillä käyty keskustelu on osoittanut, miten huonosti keliakia sairauteina tunnetaan. Jotkut ovat pitäneet ruokavaliota jopa hienosteluna. Ministeri Mäntylä vastasi kuitenkin rehellisesti tekemääni kirjalliseen kysymykseen toteamalla, että tämä on pelkästään säästölaki eikä sitä voi perustella millään muulla syyllä. Hyvä, että ministeri oli rehellinen. Mutta nämä säästöt kyllä valuvat valitettavasti tyhjiin, jos pienikin ryhmä keliakiaa sairastavista vähävaraisista kansalaisista joutuu luopumaan tämän päätöksenteon johdosta gluteenittomasta ruokavaliosta. Sairauspäivien lisääntyminen sekä lisäsairauksien ja vakavienkin komplikaatioiden hoito tulee yhteiskunnalle nimittäin todella kalliiksi.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

15.33 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Olen jättänyt vastalauseen sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön koskien takuueläkkeen tasoa ja ruokavaliokorvausta. Takuueläkkeen tarkoituksena on turvata Suomessa asuvan eläkkeensaajan toimeentulo maksamalla valtion varoista eläkettä, jos hänen eläkkeensä eivät muutoin riitä kohtuulliseen toimeentuloon. Täyden takuueläkkeen saavat ne, joilla ei ole mitään muita eläkkeitä.

Vuonna 2015 takuueläkkeen määrä on 746 euroa ja 57 senttiä kuukaudessa, ja hallitus esittää takuueläkettä korotettavaksi 23 eurolla kuukaudessa. On kuitenkin huomattava, että korotuksen jälkeenkin takuueläkkeen määrä ei riitä turvaamaan eläkkeensaajan toimeentuloa takuueläkelain tarkoituksen mukaisesti. Takuueläkkeen korotuksessa tulee huomioida alhainen lähtötaso ja hallituksen monien muiden toimien vaikutus kaikkein köyhimpien eläkeläisten talouteen. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää takuueläkkeeseen 10 euron lisäkorotusta talousarviossa esitetyn 23 euron korotuksen lisäksi. Tämä tarkoittaa, että takuueläkkeen määrä vuonna 2016 olisi arviolta 777 euroa.

Arvoisa puhemies! Sitten ruokavaliokorvauksesta: Keliakiaa sairastavat ovat voineet hakea ruokavaliokorvausta gluteenittoman ruokavalion aiheuttamista lisäkustannuksista 23 euroa 60 senttiä kuukaudessa, siis 16 vuotta täyttäneet ja sitä vanhemmat keliaakikot. Hallitus ehdottaa ruokavaliokorvausta poistettavaksi. Haluan kuitenkin muistuttaa, että keliakia on erittäin vakava autoimmuunisairaus, jonka hoitoon myönnettävää tukea on verrattava muiden autoimmuunisairauksien hoitoon myönnettäviin tukiin. Muita autoimmuunisairauksia ovat esimerkiksi ykköstyypin diabetes, ms-tauti, nivelreuma, Sjögrenin syndrooma ja Crohnin tauti. Näiden sairauksien hoitoa yhteiskunta tukee lääkkeiden erityiskorvattavuudella.

Keliakian ainoa hoito on elinikäinen gluteeniton erityisruokavalio. Ruokavalio on siis keliaakikon ainoa lääke. Ja on huomattava, että jo pienet määrät gluteenia ruokavaliossa vaurioittavat ohutsuolen limakalvoa. Elimistö alkaa tuhota omia kudoksiaan, ja riski sairastua muihin vakaviin sairauksiin, kuten ohutsuolen imusolmukesyöpään, osteoporoosiin, lapsettomuuteen, masennukseen ja niin edelleen, lisääntyy. Näiden oireiden ja lisäsairauksien tutkimuksista ja hoidosta kertyy yhteiskunnalle nopeasti suuria lisäkustannuksia. On myös huomattava, että keliakian oireet vaihtelevat eri ihmisillä mutta oireet eivät kerro sairauden vakavuudesta. Myöskään 16-vuotiaana, jolloin hallituksen esityksen mukaan ruokavaliokorvaus loppuu, ei tavallisesti tapahdu mitään ihmeperantumisia. Samoin on huomioitava, että valtion ravitsemusneuvottelukunnan laatimien ravitsemussuositusten mukaan tavanomaiset viljavalmisteet tulee korvata gluteenittomilla vaihtoehtoilta. Tästä aiheutuu merkittäviä, jatkuvia, koko loppuiän kestäviä lisäkustannuksia. Lisäksi monissa perheissä on useita keliaakikkoja.

Esitämme, että erityisruokavalion aiheuttamia lisäkustannuksia korvataan keliaakikoille edelleen.

Mainitsen vielä, että sekä takuueläkkeen lisäkorotus että ruokavaliokorvauksen säilyttäminen sisältyvät kristillisdemokraattien hyvään, tasapainoiseen vaihtoehtobudjettiin. — Kiitos.

15.37 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus esittää ruokavaliokorvauksen lakkauttamista ensi vuoden alusta alkaen. Päätöksellään hallitus kohtelee yhtä sairausryhmää eriarvoisesti verrattuna muihin ja siirtää keliakian hoidon kustannukset potilaan vastuulle. Hallituksen tavoitteena on saada vain säästö ensi vuoden budjettiin ja kehyskau-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

delle. On hämmästyttävää, kuinka ristiriitaisin ja virheellisin perustein tätä esitystä vietään läpi.

Valiokunnan mietinnössä keliakia rinnastetaan ruoka-allergioihin, mistä ei todellakaan ole kyse. Keliakia on parantumaton autoimmuunisairaus, johon ei ole lääkettä, vaan sen ainoa hoito on lääkärin määräämä tarkka gluteeniton ruokavalio. Keliakia kuuluu samaan autoimmuunisairauksien ryhmään kuin esimerkiksi ms-tauti, Crohnin tauti ja ykköstyypin diabetes. Nämä sairaudet ovat Kelan lääkekorvauksen piirissä mutta keliakia ei. Keliakiaa sairastavat ovat saaneet ruokavaliokorvauksen, koska sairauden ainoa hoitomuoto on ehdoton gluteeniton ruokavalio. Lääkkeitä sairauden hoitoon ei ole. Korvaus on kattanut noin 35 prosenttia ruuan lisäkustannuksista.

Sosiaali- ja terveysministeriö on esittänyt, että keliakiaa sairastavat voisivat syödä jostain muuta, jos heillä ei ole varaa ostaa gluteenitonta ruokaa. Korvaus on jopa kyseenalaistettu sillä perusteella, ettei voida valvoa, käyttävätkö ihmiset sen nimenomaan gluteenittoman ruuan hankintaan. Tämä on mielestäni hämmästyttävää. Korvauksen poisto heikentää keliakikkojen hoitomotivaatiota ja mahdollisuuksia noudattaa gluteenitonta ruokavaliota. Hoitamaton keliakia aiheuttaa monia muita sairauksia, kuten osteoporoosia, nivelsairauksia, masennusta ja jopa ohutsuolisyöpää, kuten täällä on monien puheenvuorojen osalta jo todettu. Nämä puolestaan lisäävät lääkäriissäkäyntejä, erilaisia tutkimuksia, lääkkeiden käyttöä ja sairauspoissaoloja.

Suuri huoleni kohdistuu ikääntyneisiin pienituloisiin ihmisiin ja perheisiin, opiskelijoihin, työttömiin, pitkäaikaissairaisiin, joiden sairauskulut ovat jo ennestään suuret. Hallitus kohdistaa heihin monenlaisia leikkauksia ja palvelumaksukorotuksia, jotka vaikeuttavat heidän selviytymistään arjen asioista. Heille keliakiakorvaus on ollut monessa mielessä erittäin tärkeä. Ruoka on osa meidän jokaisen hyvinvointia ja terveyttä sekä päivittäistä arkea. Monella pienituloisella keliakikolla ei pian ole varaa gluteenittomiin elintarvikkeisiin. On kohtuutonta vaatia heitä yhtäkkiä luopumaan ravitsemussuosittelujen mukaisesta ruokavaliosta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys ruokavaliokorvauksen poistamisesta on ristiriidassa terveyttä ja hyvinvointia edistävien tavoitteiden kanssa. Siksi ruokavaliokorvaus on säilytettävä ennallaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää, että takuueläkkeeseen tehtäisiin 23 euron suuruinen korotus vuonna 2016. Korotusta voidaan pitää tarpeellisena. Hallitus aikoo kuitenkin antaa takuueläkkeen tason alentua kansaneläkeindeksin mukaisesti vuonna 2016. Se tarkoittaa leikkausta eläkeläisten arkiseen toimeentuloon. Negatiivisia tarkistuksia ei pitäisi toteuttaa kansaneläke- ja kuluttajahintaindeksiin sidottujen etuuksien kohdalla. Tämän lisäksi hallitus aikoo jäädättää kansaneläke- ja kuluttajahintaindeksitarkistukset vuosille 2017–2019 ja jättää etuudet tälle matalammalle tasolle. Ennusteen mukaan takuueläkkeen taso laskee tänä aikana 4,7 prosenttia verrattuna siihen, että indeksimuutokset toteutettaisiin. Näin takuueläke on 11 euroa 90 senttiä pienempi kuin se olisi indeksiin sidottuna vuonna 2019. Samaan aikaan hallitus nostaa asiakasmaksuja ja leikkaa lääkeliikkeitä ja matkakorvauksia, heikentää palveluitten laatua ja tekee merkittävän huononnuksen eläkkeensaajien asumisen tukeen. Hallituksen takuueläkkeen saajille tarjoama parannus jää käytännössä valitettavasti tyhjän lupauksen tasolle.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien, vihreiden ja vasemmistoliiton edustajat jättivät sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön vastalauseen. Tulen lain toisessa käsittelyssä esittämään ruokavaliokorvausta koskevan 2. lakiehdotuksen hylkäämistä.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Vastalauseessa esitämme hyväksyttävästi myös seuraavan lausuman: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee väliaikaisen lainsäädännön, jolla kansaneläke- ja kuluttajahintaindeksiin sidotut etuudet eivät laske indeksin mukaisesti vuonna 2016, jotta myös takuueläkkeen korotus hyödyttäisi eläkkeen saajia täysimääräisesti."

15.43 Niilo Keränen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljusen puheesta on korjattava kyllä yksi virheellinen kohta: Edustaja Kiljunen sanoi äsken, että valiokunnan mietintö rinnastaisi keliakian ruoka-aineallergiaan. Valiokunnan mietintö ei mainitsekaan sanaa allergia.

15.43 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Takuueläkekorotus on hallituksen toimesta hyvin tervetullut teko tässä valtiontalouden tilassa, mutta sitten kun tätä kokonaisuutta ajattelee ja pohtii, mitä tässä on tulossa eläkkeensaajien kohdalla, tämä tuntuu varsin pahalta. Elikkä siis eläkkeensaajan asumistuki pienenee, asiakasmaksut ja palvelumaksut nousevat, lääkekorvausten taso pienenee, indeksit jäädytetään — kukin tässä salissa tietää, mitä tämä lopputulos sitten loppupeleissä on eläkeläisten kukkarossa. Vaikka tähän takuueläkkeeseen tämä pieni korotus onkin tulossa — se on tietysti yksi hyvä signaali, sen on joku hallituspuolueista saanut sinne ohjelmiin ja toteutuksiin laitettua loppuun saakka — todellakin lopputulos on kaiken kaikkiaan hyvin negatiivinen.

Sitten jos mietitään tätä keliakiakorvauksesta luopumista, niin se on myös nykyiseltä hallitukselta varsin ikävä tällainen poliittinen arvovalinta. Monen vuoden jälkeen saatiin viime vaalikaudella edes pienen pieni korotus tähän kyseiseen korvaukseen, ja nyt hallitus on siis viemässä koko korvauksen tyystin pois. Täällä keskustelussa tänään todettiin edustajakollegan toimesta, että tämä ruokavaliokorvaus, jota keliakikoille on maksettu, on eriarvoistava muihin sairauksiin verrattuna. Täytyy kuitenkin todellakin muistaa se, että hallitus tekee tämän leikkauksen pelkästään valtiontalouden säästötarpeella, ei siinä ole tasapuolisuutta mietitty. Tämän vastuuministeri on myöntänyt vastatessaan kirjalliseen kysymykseen 29.10. tänä vuonna, että valtiontalouden säästötarpeet on se syy, minkä takia keliakiakorvausta ollaan viemässä.

Niin kuin täällä on tänään todettu, keliakia on erittäin vakava autoimmuunisairaus ja gluteeniton ruokavalio on ainut tapa hoitaa tätä kyseistä sairautta. Monen muun sairauden kohdalla ne ovat lääkkeitä, jotka ovat sitten osittain myös jo korvattavuuden piirissä. Elikkä mielestäni se, että ruokavaliokorvauksesta luovutaan, on askel tähän salissa mainittuun suuntaan, että eri sairauksia kohdellaan varsin eriarvoisesti.

15.46 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Diabeetikko käyttää insuliinia, verenpaineesta kärsivä saa siihen tabletin, lääkkeen, jolla pystyy alentamaan verenpainetta. Kuten täällä ovat useammat edustajat jo todenneet, ruoka on keliakiaa sairastavalle se ainoa lääke, jota hän voi käyttää sairautensa hoitoon. Keliakia ei ole missään nimessä allergia, vaikka sellaiseksikin me välillä sen haluamme mieltää. Se on parantumaton autoimmuunisairaus, aivan kuten on ms-tauti tai diabetes, joiden vakavuutta me emme kiellä emmekä kiistää. Miksi siis kiistämme sen keliakian kohdalla, varsinkin kun tiedämme, että hoitamattomana se aiheuttaa osteoporoosia, lapsettomuutta ja suoliston syöpää ja kaikkien näiden hoitaminen maksaa yhteiskunnalle enemmän kuin keliakiaa sairastavan lääkkeen osittainen korvaaminen eli ruuan ja ruokavalion korvaaminen?

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Suomessa on maailman paras diagnostiikka, ja sen avulla on pystytty tunnistamaan keliakiaa sairastavia, ja sen avulla me myös olemme pystyneet estämään sairastumista muihin sairauksiin ja siten myöskin säästämään. Välillä tuntuu, että meillä on tällä hetkellä yhteiskunnassa vallalla tällainen niin kuin viljaton ruokavaliobuumi, ja tuntuu, että ikään kuin se on vähän ehkä hämärtänytkin meidän ymmärrystämme siitä, että kaikkien kohdalla ei ole kysymys omaehtoisesta valinnasta vaan pakosta. Ja silloin kun kyseessä on pienituloisen ihminen, opiskelija, eläkeläinen, lapsiperheen yksinhuoltajaäiti, tälläkin korvauksella on merkitystä.

Lopuksi pitää vielä sanoa takuueläkkeen nostosta: huomata, matkakulujen omavastuuosuus nousee 25 euroon, (Puhemies koputtaa) edestakainen matka on jo 50 euroa.

15.48 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, tämä takuueläkkeen korotus on tarpeellinen, mutta kyllä on tosiasia, että se ei pysty millään tavalla korvaamaan niitä kaikkia leikkauksia, jotka kohdistuvat nyt pienituloisiin eläkeläisiin, kun eläkkeensaajan asumistuki leikkaantuu, lääkkeiden ja matkojen omavastuita korotetaan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelumaksut tulevat nousemaan. Näin ollen takuueläkkeen korotus vaikuttaa lähinnä silmänkääntötämpulta, jolla hallitus yrittää suunnata huomion pois niistä kipeistä leikkauksista, joita nyt sitten tehdään.

Olemme teettäneet myös laskelmat tästä nykyisen indeksin vaikutuksesta, jolla tämä takuueläke tulee sulamaan pois, eli tämä 23 euroa ei suinkaan enää 2018 pidä paikkaansa, vaan se tulee sulamaan vuonna 2019 itse asiassa negatiiviseksi. Nämä laskelmat me olemme teettäneet eduskunnan tietopalvelun kautta, ja ne edelleenkin pitävät paikkansa.

Arvoisa puhemies! Tästä keliakiasta vielä: Se on parantumaton autoimmuunisairaus, johon ei ole olemassa lääkettä ja ainoa hoito on tämä gluteeniton ruokavalio. Koska tästä keliakiasta aiheutuu tätä sairastaville normaalia enemmän kustannuksia, niin on kohtuullista, että keliakikoille maksetaan korvausta. Olin itse sosiaali- ja terveysvaliokunnassa vuonna 2002, ja edustaja Keränen oli mukana, kun saimme yhdessä läpi tämän uudistuksen, että tätä korvausta annetaan, jotta pystytään tasaamaan näitä kustannuksia. Tuolloinhan sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoi, että korvaus on tarpeellinen varsinkin terveyden edistämisen ja sairastavuuden ehkäisyn kannalta, ja korvaus nähtiin keinona myös saada säästöjä, koska sillä voitaisiin sitten parantaa keliakiaan sairastuneen itsenäisiä hoitomahdollisuuksia. Me tiedämme, että gluteenittomasta ruokavaliosta poikkeaminen merkitsee sitä, että sairauksia tulee, ja siitä tulee kustannuksia terveydenhuollolle.

15.50 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Kuten edustaja Keränen kävi minulle toteamassa tässä, hänen muistinsa sillä tavalla oli väärä. Keskustelimme tässä, ja todellakin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa viitataan, että keliakia olisi vastaava kuin ruoka-allergia, ja tämä perustuu sosiaali- ja terveysministeriön antamaan lausuntoon, joka sinällään sekin on osittain virheellinen, ja haluan tässä yhteydessä korjata tämän asian. Eliikkä meidän valiokuntamme antoi mietinnössään siitä selkeän lausunnon, jossa se viittaa, että keliakia voidaan tulkita myös eräänlaiseksi ruoka-allergiaksi.

15.51 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Vielä edustaja Keräselä on kysyttävä — käsittääkseni olette alan ammattilainen ja lääkäri: Mitä te lääkärinä sanotte keliakiaa sairastavalle, joka jatkossa sanoo, että ei voi noudattaa sellaista ruokavaliota, jota lääkäri ohjeistaa? Hoidatteko sitten mieluummin niitä sairauksia, joita syntyy siitä, että keliakia jää

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

hoitamatta? Minä uskon, että kaikki sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset uskovat siihen, että mitä varhaisemmassa vaiheessa voidaan ehkäistä, sen halvemmaksi hoitojen kustannukset yhteiskunnalle tulevat, mutta sen lisäksi se on myös inhimillisesti parempaa hoitoa. Ettekö te usko tähän, edustaja Keränen?

15.51 Niilo Keränen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin muistelin, että täällä ei mainita sanaa "ruoka-aineallergia", mutta kyllä se mainitaan, mutta sitä ei millään tavalla rinnasteta siihen, että se olisi sama kuin keliakia. Sitä verrataan valiokunnan mietinnössä ainoastaan siten, että myös allergiaa sairastavat joutuvat hankkimaan ruokaa, joka on erilaista kuin allergiaa sairastamattoman ruokavalio.

Mitä tulee siihen, mitä edustaja Salonen kysyi, niin on tietysti niin, että myös monissa muissa sairauksissa, kuten esille ottamassani sepelvaltimotaudissa, joudutaan hankkimaan erilaista ruokaa kuin mitä sepelvaltimotautia sairastamaton hankkii, eikä myöskään sepelvaltimotautipotilas saa siihen mitään ruokavaliokorvausta. Sepelvaltimotautia sairastava potilas saa erityiskorvattavat lääkkeet, mutta jo niidenkin omavastuuosuudet nousevat kuukaudessa korkeammaksi kuin tämä 23 euroa. Ilman muuta lääkärinä olen sanonut potilailleni, jotka sairastavat keliakiaa, että heidän täytyy noudattaa tätä keliakiaruokavaliota, koska jos he eivät noudata, siitä saattaa seurata heille myöhemmin sairauksia.

15.53 Maria Tolppanen ps: Arvoisa puhemies! Se, mikä tässä hallituksen esityksessä on kuitenkin hyvää, on se, että alle 16-vuotiailla tuo keliakiakorvaus säilyy. Ja silloinhan se on eittämättä äärimmäisen tärkeää sen takia, että kysymys on kuitenkin peruselintarvikkeista: on kysymys leivästä, pastasta, jauhoista. Nämä ovat ne systeemit, mihin tässä vaikutetaan, koska muutoinhan ruoka on täysin samanlaista kuin kaikilla muilla: liha on samaa, kala on samaa, kaikki muu tällainen on samaa, paitsi sitten nämä kotimaiset jauhot.

Se on todella ikävää, että tässä taloustilanteessa tästä pitää leikata, mutta tämä ei voi olla sellainen asia, joka kaataa kenenkään ihmisen taloutta nurin. Jos jauhokilo maksaa 50 senttiä enemmän, niin se ei ole niin iso asia ihan oikealla tavalla ajateltuna. Me voimme ajatella sitten myöskin sitä, että meillä on olemassa diabetes ja meillä on olemassa monia muita sairauksia, missä myöskin ruokavaliolla voidaan tehdä aika paljon. Jollette tienneet, niin muun muassa myöskin pehmytkudosreumaa voidaan hoitaa ruokavaliolla. Silloin täytyy katsoa, mitä sieltä kaupasta ostetaan ja mitä käytetään, mitä syödään, mitkä soveltuvat minulle. Minä myönnän sen, että on ikävää, että keliakiapotilaat eivät voi syödä rieskaa eivätkä ranskanpullaa, vaan se täytyy tehdä itse omista jauhoista, mutta tämä ei ole kynnyskysymys missään.

Lasten täytyy saada myöskin hiilareita, ja se on minusta hyvä niin, että lapsille on vielä tämä korvaus olemassa ja kotona pystytään tekemään sitten sellaiset jauhotuotteet, mitä voidaan syödä, tai ne pystytään ostamaan kaupasta.

Se, mihin voitaisiin tietysti kiinnittää huomiota, on se, että kysyttäisiin leipureilta, mistä syystä se gluteeniton leipä maksaa niin paljon, koska jauhojen hinnasta se ei ole kiinni.

15.55 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Aika pöyristyttävää puhetta edustaja Tolppaselta. Keliakiaa sairastavien tilanne ei tietenkään ole samanlainen kaikkien osalta, mutta kyllä on olemassa ryhmiä, joilla on tämän korvauksen lopettamisen jälkeen vaikeuksia noudattaa tätä ruokavaliota. Käsitänkö nyt niin, että olette hallituksen, hallituspuolueen edustajana ajamassa esimerkiksi sitä, että jatkossa keliakiaa sairastavien ruokakulut otet-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

taisiin huomioon toimeentulotuessa? Kun tämä korvaus poistuu, niin juuri sanoitte, että kukaan ei tule Suomessa jäämään tilanteeseen, jossa se olisi rahasta kiinni. Minä voin kertoa, että toimeentulotuella elävien osalta jo ihan normaalin ruokavalion noudattaminen sillä budjetilla on vaikeaa. Ajatteko siis nyt jatkossa toimeentulotukeen sellaista muutosta, että nämä keliakian ruokakulut huomioidaan toimeentulotukimenoissa, edustaja Tolppanen?

15.56 Tiina Elovaara ps: Arvoisa puhemies! Keliakiakorvaus on ollut asia, josta on tullut erityisen paljon kansalaispalautetta, ja täytyy siltä osin lähettää terveinen kaikille niille, joilta viestiä on tullut: päätös ei ole positiivinen, mutta tilanteessa on tarkasteltava kaikki asiat. Yhdyn tässä edustaja Tolppasen näkemykseen siitä, että lasten ja nuorten korvaus tässä kysymyksessä säilyy. Ja toivonkin, että tilanteen kohentuessa myöhemmin ruokavaliokorvausta harkittaisiin uudelleen.

15.57 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Monet keliakiapotilaat ovat seuranneet koko syksyn tätä keskustelua, ja olen saanut viestiä, että siellä ovat myös monet pahoittaneet mielensä tästä keskustelusta, koska he ovat kokeneet, että heidän sairauttaan ei ymmärretä eikä oteta vakavasti eli sitä sairautta jopa vähätellään. Ja juuri tällaiset kommentit, että ei ihminen sitä pullaa tarvitse, että ihminen tulee toimeen kyllä ilman pullaakin, ovat äärettömän loukkaavia näitä ihmisiä kohtaan.

Sekin on totta, mitä edustaja Salonen sanoo, että kyllä tämä voi kaataa pienituloisen henkilön talouden, jos tämä aikoo noudattaa tätä keliakiaruokavaliota, etenkin kun ja jos monet näistä hallituksen säästötoimenpiteistä kohdistuvat sitten samoihin henkilöihin.

15.58 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin vain sanoa pienen kommentin: Ministeriön ja valiokunnan mukaan tarvittavat ravintoaineet tulisi hankkia muista ruoka-aineista kuin viljoista. Kun ajatellaan, että on suositeltu, että päivittäin saataisiin 25 grammaa kuitua, niin jos se pitäisi hankkia jostakin muusta kuin gluteenittomista viljatuotteista, se tarkoittaisi esimerkiksi 25 porkkanaa tai 20 keräsalaattia päivittäin. Että voimme vain itse kukin miettiä, kuinka moni meistä popsii päivittäin 25 porkkanaa tai 20 keräsalaattia.

Mielestäni tätä ruokavaliokorvauksen säilyttämistä tulisi todella vakavasti harkita.

15.58 Maria Tolppanen ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin toimeentulotuki on viimekätinen sosiaaliturvan muoto tässä maassa, niin kuin toivottavasti tiedätte. Ja se on erittäin hyvä, että meillä on olemassa vielä toimeentulotuki, se täytyy pystyä säilyttämään. Mutta silloin jos menee oikein todella tiukoille, niin kuin toimeentuloasiakkailla hyvin usein menee, niin silloin on olemassa vielä yksi, jota voidaan käyttää, ja sitä sanotaan harkinnanvaraiseksi toimeentulotueksi. Jos on kysymys elämästä ja kuolemasta, niin vaikka kunnat päättävät tästä asiasta, kuntien sosiaalitoimistot päättävät, niin en kuolemakseni-kaan voi uskoa, että silloin jätettäisiin auttamatta, jos tästä on kysymys.

Jos taas sitten puhutaan siitä, tarvitseeko ihminen pullaa vai eikö tarvitse, niin kaikki meistä aina joskus tarvitsevat pullaa. Sitähän minä en äskenkään sanonut, etteivät tarvitse, vaan minä sanoin, että voidaan tehdä myöskin kotona, voidaan tehdä jauhoista. On olemassa keliakiajauhoja — tiedän toki, että niissä on paljon huonompi sitko kuin vehnäjauhoissa. Nimittäin meillä on myöskin keliakikoita lähellä ja käytetään gluteenittomia tuotteita silloin, kun on sen aika, ja silloin, kun sellaiset ihmiset ovat mukana, joilla keliakia on.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Mutta se, mikä on ikävää, todella ikävää, on se, että tällöisten erikoistuotteiden, joita tehdään vähemmän, myyntihinta, valmistustuotteiden myyntihinta, on niin paljon kovempi kuin muiden tuotteiden. Se on se ikävä asia tässä. Perustarvikkeet, mistä pulla tehdään tai mistä leipä tehdään, jauhot, eivät maksa niin paljon enempää. Se on tosiasia.

Toki haluaisin, että tämä korvausasia on väliaikainen ja että sitä pystyttäisiin palauttamaan. Varsinkin sitten, kun mennään siihen vaiheeseen, että ei olla työelämässä ja keliakia tulee mukana, on varmasti tiukkaa, kun tästä leikataan. Mutta onneksi yleensä vähän vartuneempi väki osaa itse leipoa ja leipookin aika paljon nimenomaan sitten kotona leipää ja pullaa, myöskin gluteenitonta.

16.00 Anneli Kiljunen sd (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan korjata edustaja Tolppasen käsityksen gluteenittoman jauhon hinnasta. Gluteenittoman jauhon kilohinta on noin 6 euroa, muutama sentti vaille, kun esimerkiksi vehnäjauhon on alle 70 senttiä, eli me puhumme yhdeksänkertaisesta tai lähes kymmenkertaisesta hinnasta.

Sitten gluteeniton ruoka aiheuttaa kuukausittain tällä hetkellä arviolta noin 70 euroa lisäkustannuksia joka ainut kuukausi. Kun me puhumme toimeentulotuesta, niin sitä maksetaan kuukausittain, aina tilanteen mukaan, ja harkinnanvaraisena toimeentulotukena ei yhtenä kuukautena lähdetä huomioimaan gluteenitonta ruokavaliota. Harkinnanvarainen toimeentulotuki perustuu muihin asioihin.

Toisaalta jauhoja on myös muualla kuin leivässä tai pullassa tai pastassa, niitä on eri elintarviketuotteissa. Keliakikko joutuu kaupassa käydessään arvioimaan jatkuvasti sitä, onko gluteenitonta ruokaa, tai kun menee ravintolaan syömään, niin täytyy moninkertaisesti kertoa ja sanoa, että minulla täytyy olla täysin puhdas gluteeniton ruoka. Useimmiten ravintoloissa peritään myös lisäkustannus näistä gluteenittomista ruuista.

Tästä syystä kyse on huomattavasti isommasta asiasta kuin pelkästään tästä keliakiakorvauksesta, kyse on koko elämän sisällöstä ja elämää täyttävistä asioista. Se voi joissakin tilanteissa syrjäyttää esimerkiksi nuoria, kun heillä ei ole varaa kavereitten kanssa lähteä esimerkiksi syömään yhdessä tai lähteä viettämään yhteistä vapaa-aikaa, tai sitten niissäkin tilanteissa, kun joutuu sen aina perustelemaan, että anteeksi, en voikaan syödä tätä ruokaa, koska tämä ei ole gluteenitonta. (Puhemies koputtaa) Eli tämä on monellakin tavalla riski syrjäyttää ihmisiä muitten parista.

16.03 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Minä voin vielä jollain tavalla ymmärtää salissa olevien kansanedustajien puheenvuoroja siitä, että on tehtävä säästöjä ja tämä on yksi säästökohde. Mutta minä en voi ymmärtää sellaista jollain tavalla jopa ylimielisyyttä, joka edustaja Tolppasen puheenvuorosta jotenkin kuvastui. Toivon todella, että tutustutte asiaan ennen kuin puhutte.

Edustaja Kiljunen hyvin täällä jo kertoi esimerkiksi toimeentulotuen ja harkinnanvaraisen toimeentulotuen luonteen. Ruoka on säännöllinen meno, kuukausittainen meno. Se ei ole harkinnanvaraisen toimeentulotuen asia, joka on kertaluontoinen tuki johonkin, esimerkiksi vaikka vuokratästeihin, jolla pyritään perhettä auttamaan. Kyllä tämä on asia, joka on syytä harkita nyt myös toimeentulotuessa aivan eri lailla kuin tähän asti on harkittu.

Toivon, että kun asiasta noin paljon nyt puhuitte, niin ottaisitte siitä selvää ja sitten vaikuttaisitte siihen, että asia myöskin näin olisi, että ne ihmiset, jotka ovat kaikista heikoimmassa asemassa ja joille se ruoan hinta on merkittävää, tulisivat paremmin huomioitua.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Lopuksi on pakko sanoa, että gluteenia on muussakin kuin leivässä. On aliarvioivaa puhua vain pullasta tai leivästä.

16.04 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Ruokavaliokorvauksen poistoa on perusteltu säästöillä, jotta saisimme 10 miljoonan euron säästöt vuosittain. Tosiasia on, että keliakikkojen ruokavaliokorvauksen poisto tuo yhteiskunnalle paljon, paljon suurempia menoja. On muistettava, että oireet vaihtelevat potilailla ja oireet eivät kerro tämän taudin vakavuudesta. Joskus oireet ovat hyvin mitättömiä ja pieniä, ja on hyvin helppo kuvitella, että tiukasta, täysin gluteenittomasta ruokavaliosta voi helposti lipsua, varsinkin kun kyse on vähäisistä euromääristä. Ei ole vaikea kuvitella, että oireiden vuoksi lisääntyvät lääkärisäkäynnit, moninaiset tutkimukset, skopiat, ja varsinkin jos muutamakin potilas päätyy saamaan vakavamman seurannaissairauden, niin 10 miljoonaa on hurahtanut tosi nopeasti. Jos jälkeinpäin, vaikka vuoden päästä, ruvetaan katsomaan niitä kustannuksia, mitä yhteiskunnalle on aiheutunut ruokavaliokorvauksen poistosta, niin ne todellakaan eivät ole säästöjä vaan ne ovat suuria lisääntyneitä kustannuksia ja siihen päälle tulevat tietysti henkilökohtaiset ja perheiden lisääntyneet vaikeudet. Minä kyllä myös lääkärinä vetoan, että keliakikkojen ruokavaliokorvaus tulee säilyttää.

16.06 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Täytyy ihmetellä tässä tätä suunnatonta halua puolustaa tätä keliakiakorvauksen poistamista.

Edustaja Tolppanen kesäkuussa kirjallisella kysymyksellään kysyi tästä ja totesi, että kun tämä aiheuttaa niin kohtuuttomia kustannuksia ruokamenoissa, niin tämä esitys pitäisi peruuttaa, ja nyt täällä ollaan puolustamassa sitä vimmatusti. Totesitte, että kun keliakia-potilaan gluteeniton makaronipaketti maksaa 4 euroa ja 1 eurolla saa neljä pakettia tavalista makaronia, niin onhan se kohtuutonta, millaiset ruokakustannukset tästä tulee.

Toivoisi, että tästä käytäisiin vähän kiihкотonta keskustelua ja todettaisiin, että tämän on selvä säästölaki, joka kohdistuu nyt tällaisten ryhmään, joilla on sairaus, johon ei ole lääkehoitoa, ja nyt nämä ihmiset joutuvat maksamaan ruoastaan ja siitä toimeentulostaan enemmän. Erityisesti nyt pitää olla tietysti huolissaan niistä ihmisistä, jotka ovat tosi pienituloisia. Jos toimeentulotuki näissä asioissa on sitten se viimesijainen, niin eihän se tiedä mitään muuta kuin kunnan luukulla — tai tulevaisuudessa Kelan luukulla — entistä enemmän trafiikkia ja byrokratian kasvua.

Eli sinänsä tämä gluteeniton ruokavalio on terveyskysymys mitä suurimmassa määrin, ja olisi ollut järkevää, että tätä käytäntöä, jonka sosiaali- ja terveysvaliokunta aikanaan hyväksyi — hyväksyimme sen laajalla yksimielisyydellä — olisi jatkettu ja mietitty näitä säästöjä ehkä vähän toisenlaisista kohteista.

16.07 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Tolppaselle on jo moni muukin nyt tässä todennut, että se todellinen ongelmahan nimenomaan on se, että nämä keliakiajauhot ja muut tuotteet — eivät ainoastaan ne valmistuotteet — ovat huomattavasti kalliimpia. Se ei siis koske ainoastaan näitä valmistuotteita vaan myös jauhoja, makaronia, mitä kaikkea tahansa sieltä kaupasta ostetaan.

Mutta tämä keskustelu kaiken kaikkiaan on todella hyvä esimerkki siitä, että meillä päätäjillä ei ole oikeaa tietoa tästä asiasta ja että me keskustelemme jotenkin mututuntumalla ja ikään kuin vähän huhupuheidenkin perusteella. Ja erityisen surullista on se, että myöskin ministeriössä tuntuu olevan nyt tietopuutteita tässä asiassa, ja heidän lausuntoihinsa

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

päätöstentekijöiden pitäisi luottaa. Se lausunto, minkä sieltä luki, antoi kyllä aivan virheelistä ja vääristynyttä tietoa keliakiasairaudesta, ja se on minusta erittäin huolestuttava ja huono asia.

Mutta olen myöskin edustaja Tanuksen kanssa kyllä samaa mieltä siitä, että tämä säästölaki ei säästä yhtään, pikemminkin tulee aiheuttamaan lisäkustannuksia.

16.09 Maria Tolppanen ps: Arvoisa puhemies! Kuten äsken sanoin, niin toivonpa todella, että tämä laki tulee kaikessa tapauksessa olemaan vain väliaikainen laki, että tämä ei jää pysyväksi laiksi, että tämä pystytään korjaamaan jossakin vaiheessa, koska tämä on todella ikävä laki — tämä on todella ikävä laki, sen myönnän.

Jos sairastaa keliakiaa, se varmasti täyttää koko elämän, kuten kaikki sairaudet, mitä ihminen sairastaa, kyllä tuppaavat täyttämään koko elämän.

Sen sijaan sitä minä en ymmärrä ollenkaan, että keliakiakorvausta puolustellaan sillä, että opiskelijan täytyy päästä ravintolaan syömään. Onko todellakin yhteiskunnan asia maksaa ravintolasyömiset, edustaja Kiljunen? Tätä minä ihmettelen. Sitä paitsi me ehkä käymme erilaisissa ravintoloissa syömässä. Niissä ravintoloissa, joissa minä olen käynyt, keliakiasta vapaa tai laktoositon ruoka ei maksa yhtään sen enempää kuin toisenkaanlaiset ruuat. Ne maksavat ihan saman verran.

Se, mikä täytyy nyt huomioida tässä, on se, että joka tapauksessa tässäkin esityksessä keliakiakorvaus säilyy alle 16-vuotiailla. Se on erittäin tärkeä asia. Se, mihin minusta tässä kohtaa meidän pitäisi joku keino keksiä, on se, millä tavalla me pystymme takaamaan sen, että esimerkiksi meidän vanhukset, jotka sairastavat keliakiaa, myöskin pystyvät gluteeni-vapaata ruokaa syömään.

Tämä on inhottava laki, mutta työssä olevalle henkilöstölle se ei ole niin paha laki kuin muille. Tämä on niitä asioita, joista tämän hallituksen on täytynyt leikata. Toivon todella, että me pystymme jossakin vaiheessa tätä asiaa kääntämään johonkin toiseen suuntaan. Ja jos rupeaa näyttämään siltä, että ihmisillä ei ole rahaa ruokaan, niin totta kai täytyy silloin löytyä apua joko sosiaalitoimistosta tai Kelasta. Mutta se on eri asia, onko sitten järkevää se, että täytyy juosta luukulta luukulle hakemassa rahaa ruokaan. Ne ovat niitä asioita, joita meidän täytyy pohtia. Meille tulee ikäviä asioita vastaan, ja joskus ikävät asiat vain on tehtävä.

16.11 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme kyllä erittäin ikävää asiaa, ja niin kuin on usein todettu, keliakikko käyttää kuukaudessa keskimäärin 68 euroa enemmän kuin tavallista ruokavaliota syövä henkilö omiin elintarvikkeisiinsa.

Pitäisin tärkeänä, että nyt pohdittaisiin tiettyjä verotuksellisia ratkaisuja asian edistämiseksi. Nyt on myös huomattava se, että kun on päätetty luopua makeisverosta, niin sekin tulee osaltaan laskemaan tiettyjen keliakikkojen käyttämien gluteenittomien tuotteiden hintoja. On tietysti selvää, että jokaisen toimeentulo on viime kädessä turvattava sen harkinnanvaraisen toimeentulotuen kautta, mutta olisi ehkä hyvä pohtia, millaisia vähennys-oikeuksia voisimme ehkä luoda verotukseen sellaisille henkilöille, jotka joutuvat turvautumaan jokapäiväisessä elämässään erityisruokavaliioon.

Nytkin meidän verotusjärjestelmämme mahdollistaa yrityksille esimerkiksi sen, että jos on vaikka hoitolapsi, jolla on erityisruokavaliio, niin tällöin yrittäjällä on oikeus tehdä nämä vähennykset sen erityisruokavaliion aiheuttamista kustannuksista. Voitaisiinko tällaista

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

menettelyä laajentaa mahdollisesti sitten keliakiaa sairastaville henkilöille — me puhuimme käsittääkseni noin 35 000 henkilöstä?

16.12 Kaj Turunen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kaikki olemme tässä maassa varmaan samaa mieltä siitä, että talous täytyy laittaa kuntoon. Hallituksella on omat välineensä työkalupakissa, mitä voidaan käyttää, sitten noin laajemmassa mittakaavassa on välineitä enemmänkin. Ne kaikki eivät ole hallituksen käytettävissä.

Jos ajattelee näitä leikkauksia, niin kyllähän eläkeläinen, joka asuu isossa omakotitalossa, jota lämmitetään sähköllä, ja joka sairastaa keliakiaa ja muita sairauksia, on äärettömän huonossa tilanteessa tällä hetkellä, ja ei voi puolustella tätäkään leikkausta millään tavalla. Mutta on ymmärrettävä kuitenkin se, että lähtökohtaisesti ainoastaan sillä tavalla, että Suomessa on talous kunnossa, me voimme pitää tämän hyvinvointiyhteiskunnan kuitenkin toiminnassa.

Kun hallituksella on käytettävissään ne keinot, miten laitetaan taloutta kuntoon, leikataan etuisuuksista, niin tässä tullaankin semmoiseen kysymykseen, että näitä tämäntyyppisiä leikkauksia ei tarvitsisi tehdä, jos me saisimme tähän maahan yhteiskuntasopimuksen. Me saisimme kasvu-uralle Suomen talouden, mikä on erityisen tärkeää nyt, itse asiassa aika nopeallakin aikataululla, koska tällä hetkellä EKP harjoittaa elvyttävää rahapolitiikkaa. Mutta Suomi on jäänyt Euroopan kasvusta jälkeen, ja on todennäköistä se, että EKP:n harjoittama rahapolitiikka kiristyy, mikä on Suomen taloudelle erityisen vaarallista. Tämän vuoksi meidän pitäisi saada Suomi kasvu-uralle, ja erityisen tärkeää on, että nyt työmarkkinajärjestöt pääsisivät sopuun niistä keinoista, miten tämä kasvuloikkaus pystytään tekemään. Tämä on se juttu, että tämäntyyppisiä leikkauksia ei tarvitsisi tehdä.

Minä toivon, että nyt siinä vierellä, minusta katsoen oikealla puolella, (Puhemies koputtaa) sosialidemokraatit voisivat omien yhteyksiensä kautta vaikuttaa, että tähän maahan saadaan yhteiskuntasopimus.

16.14 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Nyt tuntuu, että edustaja Tolppasel-la tämä keskustelu menee vähän niin kuin hiusten halkomiseksi.

Minun mielestäni opiskelijoilla pitää olla mahdollisuus syödä muuallakin kuin kotona. Ja tämä on todellinen käytännön esimerkki: On urheiluseura, joukkueharrastus, jossa joukkue kisailee eri puolilla Suomea, ja näissä tilanteissa joukkue menee silloin aina sovitusti johonkin ravintolaan tai kahvilaan syömään. Näissä tilanteissa on tullut esille se, että joka paikassa ei ole tarjolla gluteenitonta ruokaa tai jos sitä on tarjota, niin se on kalliimpaa kuin muilla. Siltä osin tämä on saattanut vaikuttaa siihen, että nuori, joka sairastaa keliakiaa, ei jatkuvasti halua olla esillä näitten omien asioittensa kanssa ja sitä kautta ei mielellään myöskään mene ravintolaan tai sitten tämän joukkueen mukana syömään. Nämä ovat käytännön esimerkkejä, joita tulee. Siinä mielessä, kun totesitte ja sanoitte, että perusteluna on se, että opiskelija ei saisi mennä ravintolaan syömään, minun mielestäni opiskelija kyllä saa mennä ravintolaan syömään aivan kuten me kaikki muutkin.

16.16 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen valtiontalous pitää saada kuntoon. Se on ilman muuta selvää, että säästöjä pitää löytää. Mutta ajattelen esimerkkinä ihan tavallista perhettä: jos perheen talous on kuralla ja ruvetaan miettimään, mistä säästöjä löytyy, niin kyllä ajattelisin, että se perusmatikka on sellaista, että siellä ei aleta säästää sellaista kohteista, jotka itse asiassa tuovat paljon lisäkustannuksia. Ja ajattelisin, että valtion-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

talouden hoito kuitenkin kai osaltaan perustuu myös ihan perusmatikkaan eli siihen, ettei valita säästökohteiksi sellaisia asioita, jotka todellisuudessa tuovat paljon, paljon lisäkustannuksia. Että siinä mielessä ajattelisin kyllä, että päätöksiä tehdessä ehkä ei kannataisi siitä perusmatikasta mennä liian kauas ja pitäisi tehdä hyviä ja oikeita päätöksiä.

16.17 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kun hallitus tekee näitä säästöpäätöksiä, niin miksi hallitus ei laske vaihtoehtoiskustannuksia. Meillä on ihan selkeitä terveystaloustieteellisiä menetelmiä, joita minäkin osaisin käyttää ja joilla me voisimme arvioida päätöksenteon hyödyt ja haitat, kustannukset ja voitot.

Edustaja Turunen sanoi, että talous pitää saada kuntoon. Tässä lakiesityksessä ongelma on se, että tässä on erittäin suuri riski, että yhteiskunnan kustannukset kasvavat.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle työeläkejärjestelmää koskevan lainsäädännön muuttamiseksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 16/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 5/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 5/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

16.18 Tuula Haatainen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työeläkejärjestelmää koskevaa lainsäädäntöä. Samalla ehdotetaan muutoksia myös muita sosiaalivakuutusetuuksia koskeviin lakeihin sekä yksityisten alojen työeläkkeiden rahoitusta koskeviin lakeihin. Nykyiset julkisten alojen henkilöstön eläketurvaa koskevat useat lait ehdotetaan yhdistettäväksi yhdeksi uudeksi julkisten alojen eläkeläiksi. Esitys noudattelee työmarkkinakeskusjärjestöjen syyskuussa 2014 tekemää sopimusta työeläkeuudistukseksi.

Työurien pidentäminen on välttämätöntä huoltosuhteen, julkisen talouden tasapainon sekä työeläkemaksuun kohdistuvan nousupaineen takia. Esityksen tavoitteena on järjestelmän taloudellisen kestävyys ja eri ikäluokkia koskevan riittävän eläketason turvaaminen sekä sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden varmistaminen.

Työeläkejärjestelmässä noudatettavaa alinta vanhuuseläkeikää ehdotetaan nostettavaksi asteittain 65 vuoteen. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden alin vanhuuseläkeikä sopeutettaisiin lisäksi elinajanodotteen muutokseen. Valiokunta pitää vanhuuseläkeiän nostamista välttämättömänä ja samalla hyvin myönteisenä sitä, että mahdollisuus joustavaan eläkeikään säilytetään.

Työeläkelakien mukainen vakuuttamisvelvollisuuden alaikäraja laskettaisiin 17 vuoteen ja yläikärajaa nostettaisiin nykyisestä 68 vuoden iästä asteittain.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Eläkettä ehdotetaan karttuvaksi koko työuran ajan 1,5 prosenttia vuodessa työntekijän kunakin vuonna saamien työansioden perusteella ja yrittäjän vahvistetun työtulon perusteella. Valiokunta pitää eläkelaskennan ymmärrettävyyttä ja selkeyttä lisäävänä sitä, että eläke karttuu jatkossa koko palkasta eläkemaksujen osuutta siitä vähentämättä. Karttumien muutokset ja eläkkeen karttuminen koko palkasta kasvattavat keskimääräisiä eläkeitä kaikilla tulevilla ikäluokilla. Karttumien muutosten vaikutuksia eläketasoon on syytä seurata.

Osa-aikaeläke eläkemuotona lakkautettaisiin ja korvattaisiin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä. Uusi eläkemuoto helpottaa joustavaa työnteon ja eläkkeen yhdistämistä ikääntyneillä työntekijöillä. Valiokunta katsoo, että tämän eläkemuodon käyttöä ja sen rahoituksellista kestävyyttä tulee seurata.

Uusi eläkemuoto olisi myös työraeläke, joka mahdollistaisi pitkän työuran rasisista aiheuttaneessa työssä tehneelle henkilölle jäämisen eläkkeelle ennen alinta vanhuuseläkeikää. Työn rasittavuus- ja kuormittavuustekijöinä otetaan huomioon niin fyysiset kuin psykososiaaliset tekijät, mikä on sukupuolten tasa-arvon kannalta myönteistä. Työraeläke - tulee asettamaan uusia tehtäviä työterveyshuollolle ja työnantajille, joiden tulee pystyä selvittämään eläkkeen perusteena oleva pitkäaikainen altistuminen rasittuneisuutta ja -kuluineisuutta aiheuttavalle työlle. Valiokunta pitää tärkeänä selvittää, millä tavoin tieto pitkäaikaisista työn kuormitustekijöistä tullaan tuottamaan siten, että kansalaisten yhdenvertaisuus ei vaarannu.

Arvoisa puhemies! Ammatillisia eläkeikiä ehdotetaan nostettavaksi asteittain, niin että vuonna 2018 eläkkeelle jäävien osalta eläkeiän korotus on 3 kuukautta ja enimmillään vuonna 2025 tai sen jälkeen eläkkeelle jäävien osalta 2 vuotta. Perustuslakivaliokunnan mukaan ammatillisen eläkeiän nostaminen ei johda ammatillisen eläkejärjestelmän valinneiden henkilöiden eläke-etujen kohtuuttomaan heikentymiseen, vaan ammatillista eläkeikää nostetaan asteittain vastaavalla tavalla kuin yleistä eläkeikää nostetaan. Sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan esittämään arvioon siitä, että ehdotettavat korotukset ammatillisiin eläkeikiin ovat maltillisia.

Eläkeikien nosto ehdotetaan toteutettavaksi Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen sotilasvirassa olevalle henkilöstölle samassa suhteessa kuin muille palkansaajille. Puolustusvaliokunta esittää lausunnossaan, että nämä säännökset valmisteltaisiin uudelleen, koska muutoksilla on negatiivinen vaikutus Suomen puolustusjärjestelmään ja rajaturvallisuuden poikkeusoloissa. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että koska sotilaiden eläkeikä on 8 vuotta yleistä eläkeikää alempi, on kansalaisten yhdenvertaisuuden vuoksi kohtuullista, että ero ei kasva nykyisestä. Kun eläkeikä nousee asteittain, maanpuolustuksen ja rajaturvallisuuden edellyttämät välttämättömät järjestelyt voidaan ratkaista pidemmällä aikavälillä. Valiokunta korostaa, että sotilaseläkejärjestelmän peruspiirteisiin ei esitetä muutoksia.

Työeläkelaitosten mahdollisuutta sijoittaa osakkeisiin lisättäisiin nostamalla vastuuvetäen sisältyvän osaketuottosidonnaisen lisävuokutusvastuun osuus viidesosaan vastuuvetäen. Yksittäisen eläkelaitoksen osakesijoitukselle asetettaisiin enimmäisrajaksi 65 prosenttia. Valiokunta pitää esitettyä muutosta tarpeellisenä ja toteaa, että eläkevarojen tuotto on keskeinen tekijä eläkemaksuun kohdistuvan nousupaineen hillitsemiseksi ja koko järjestelmän rahoituksen kestävyuden turvaamiseksi.

Eläkeuudistuksen yhteydessä on sovittu vuosien 2016—2019 eläkemaksuista. Sovitun maksutason arvioidaan riittävän pitkälle tulevaisuuteen. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä,

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

että eläkemaksun taso pyritään pitämään vakaana ja vaihtelut mahdollisimman ennakoitavina pitkällä aikavälillä.

Valiokunta toteaa, että työurat eivät pitene ainoastaan nostamalla vanhuuseläkkeen alarajaa. Keskeinen keino työurien pidentämiseen eläkeiän korottamisen ohella on työkyvyttömyyksien ehkäiseminen ja työhyvinvoinnin parantaminen. Mahdollisimman varhainen puuttuminen pitkittyviin työkyvyttömyyksiin vähentää todennäköisyyttä jäädä eläkkeelle ennen lakisääteistä vanhuuseläkeikää. Työpaikoilla tulisi olla toimintamallit, jotka ylläpitävät työkykyä, ehkäisevät työkyvyttömyyden pitkittymistä ja helpottavat työhön paluuta sairausloman jälkeen.

Valiokunta katsoo, että panostamalla hyvinvointipalveluihin myös taantuman aikana voidaan kansantalouden kannalta merkittäväällä tavalla vaikuttaa tulevan työvoiman tarjontaan. Valiokunta korostaa, että terveyden edistäminen eri keinoin on tärkeää työmarkkinoiden kasvavien haasteiden ja väestön ikääntymisen vuoksi.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

16.24 Niilo Keränen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta sai viime torstaina valmiiksi tämän työeläkejärjestelmää koskevan lakipaketin. Muutos on todellakin iso ja merkittävä, ja se on suorastaan historiallinen.

Muutos toki noudattaa työmarkkinajärjestöjen vuosi sitten tekemää sopimusta, mutta ei se silti ollut valiokunnassa mikään läpihuutojuttu. Valiokunta kuuli peräti 43:a asiantuntijaa ja sai lausunnot puolustus- ja perustuslakivaliokunnalta. Hiukan harmittaa, että tämä historiallinen uudistus jäi hiukan sote-keskustelun varjoon, mutta ehkä juuri siksi onkin paikallaan huomata, että sosiaali- ja terveysvaliokunta oli mietinnössään yksimielinen.

Muutama tuttu tosiasia: Lakipaketin mukaan vanhuuseläkeiän alaraja nousee asteittain 63 vuodesta 65 vuoteen. Muutos tulee koskemaan vuonna 1955 syntyneitä ja sitä nuorempia. Vuonna 1962 syntyneistä lähtien alin vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Sitä myöhemmin syntyneiden alin vanhuuseläkeikä sidotaan odotettavissa olevan eliniän muutoksiin.

Lakipakettiin sisältyy lukuisia muitakin uudistuksia, joista valiokunnan puheenjohtaja äsken ansiokkaasti kertoi. Esimerkiksi eläkettä alkaa karttua jo 17-vuotiaasta lähtien ja sitä karttuu 1,5 prosenttia kunakin vuonna ansaitusta tötulosta. Nykyinen niin kutsuttu superkarttuma poistuu, ja se korvataan 0,4 prosentin lykkäyskorotuksella, joka korottaa eläkettä jokaiselta kuukaudelta, joka ollaan työssä alimman vanhuuseläkeiän jälkeen. Laskelmien mukaan nykyisten nuorten ikäpolvien työeläkkeet tulevat olemaan nykyisiä eläkkeitä paremmat ja uudistus suosii jonkin verran vähemmän koulutettuja työntekijöitä. Muutoksia tulee myös työeläkerahoitukseen.

Muutokset koskevat kaikilla aloilla työskenteleviä, ja niiden ensisijainen tarkoitus on pidentää työuria. Työurien pidentäminen onkin välttämätöntä muuttuvan huoltosuhteen, julkisen talouden tasapainon sekä työeläkemaksujen nousupaineen takia.

Mutta, arvoisa puhemies, lakipakettiin sisältyy kuitenkin muutama kipukohta. Yksi näistä on raideliikennevastuulaki. Tämän lain perusteella raideliikenteenharjoittajan ei ole pakko ottaa vakuutusta, mutta jos raideliikenteessä sattuu vahinko, josta raideliikenteenharjoittajan katsotaan olevan vastuussa, liikenteenharjoittaja maksaa. Jos sattuu henkilövahinko, sen seurauksena maksetaan esimerkiksi työkyvyttömyyseläkettä, perhe-eläkettä tai kuntoutusetuuksia. Perinteisesti tämäntyyppisistä asioista on huolehtinut työeläkelaitos, mutta nyt hyväksyttävänä olevan lakipaketin mukaan työeläkelaitos voi periä nämä kustannukset raideliikenteenharjoittajalta. Tällaisia tapauksia ei arvion mukaan tule olemaan

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

kovin monta, mutta yksikin nuorena työkyvyttömyyseläkkeelle joutunut voi olla kallis tappaus. Voidaankin kysyä, mitä tämä vaikuttaa siihen, löytyykö halukkaita raideliikenteen harjoittajia, kun tuota raideliikennettä nyt ollaan kilpailuttamassa.

Toinen kipukohta, arvoisa puhemies, on potilasvakuutus. Vastikään potilasvakuutuslakia tulkittiin niin, että potilasvahinkona korvataan esimerkiksi potilasvahingon seurauksena vammautuneen henkilön palveluasuminen. Tämä nosti potilasvakuutusmaksuja merkittävästi, joissakin kunnissa jopa kolminkertaiseksi, ja nimenomaan kunnat maksavat nämä maksut. Nyt potilasvakuutuksesta maksettavat ansionmenetyskorvaukset ja työkyvyttömyyseläkkeet muuttuvat ensisijaisiksi yleiseen työeläkelainsäädäntöön nähden. Tämä muutos aiheuttaa hallituksen arvion mukaan vuosittaisen 4 miljoonan euron lisäyksen potilasvakuutuksen korvauskuluihin, ja yksityisille terveydenhuollon toimijoille, kuten myös kunnille, tämä aiheuttaa 10 prosentin nousun näihin potilasvakuutusmaksuihin.

Arvoisa puhemies! Kolmas kipukohta ovat sotilaseläkkeet. Puolustusvaliokunta antoi lausunnon, jonka mukaan lakiuudistus on sotilaseläkkeiden kohdalla valmisteltu hiukan puutteellisesti. Puolustusvaliokunta toteaa aivan oikein, että sotilaseläkettä koskeva kohta on tässä lakipaketissa valmisteltu ainoastaan eläkepoliittisista näkökohdista käsin. Esityksen mukaanhan sotilaiden eläkeikä nousisi vuosien kuluessa täsmälleen samassa tahdissa kuin muidenkin työtätekevien. Puolustusvaliokunnan mukaan tämä työeläkeuudistus ei riittävästi huomioi puolustuspoliittisia ja operatiivisia näkökohtia. Näinhän se toki onkin, tämä on tehty lähinnä työeläkenäkökulmasta. Puolustusvaliokunnan erityisenä huolena on reservin pieneneminen, jolla sotatilanteessa saattaisi olla suuri merkitys maamme puolustuskyvyn kannalta.

Arvoisa puhemies! Mietintöä tehdessään sosiaali- ja terveysvaliokunta tarkasteli vakavasti tätä puolustusvaliokunnan kannanottoa. Valiokuntamme kuitenkin katsoi, ettei sillä ole tässä yhteydessä mahdollisuuksia ryhtyä vaatimaan ministeriöltä uutta valmistelua. Toisaalta sosiaali- ja terveysvaliokunta oli myös sitä mieltä, että myös sotilasammattissa olevien kohdalla 60 ikävuoden tienoilla olevien henkilöiden yleiskunto ja työkyky ovat parantuneet samalla tavalla kuin muissakin työtehtävissä olevien. Sosiaali- ja terveysvaliokunta uskoo, että eläkeiän asteittainen nousu vuosien kuluessa antaa myöskin puolustusministeriölle aikaa selvittää, millä tavoin reservin uhkaava pientyminen voidaan välttää ilman suuria lisäkustannuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi totean, että vuosikausia — aina Rukan lumilta saakka — kestänyt ponnistus on nyt saatu lähes päätökseen ja suomalainen eläkejärjestelmä on turvattu.

16.30 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Eläkeuudistus on hyvä esimerkki siitä, mitä aidosti neuvottelemalla ja sopimalla saadaan aikaan. Hallituksen kannattaisi ottaa opiksi tällaisesta toimintatavasta, sillä isojaikin muutoksia on mahdollista toteuttaa yhteisymmärryksessä uhkailematta ja ilman pakkokeinoja.

Tällä lakiesityksellä eläkeuudistukselle asetetut tavoitteet toteutuvat hyvin. Tavoitteenahan on pidentää työuria myöhentämällä vanhuuseläkkeelle siirtymistä väestön eliniänodotteen kasvaessa. Tämä on välttämätöntä huoltosuhteen, julkisen talouden tasapainon sekä työeläkemaksuun kohdistuvan nousupaineen takia. Lisäksi tavoitteena on turvata järjestelmän taloudellinen kestävyys ja turvata eri ikäluokkia koskeva riittävä eläketaso sekä varmistaa sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Esitetyillä muutoksilla valtiovallan ja työmarkkinakeskusjärjestöjen vuonna 2009 yhteisesti sopima tavoite eläkkeellesiirtymisiän odotteen nostamisesta vähintään 62,4 vuoteen saavutetaan vuoteen 2023 mennessä. Vuonna 2030 eläkkeellesiirtymisiän odote on uudistuksen seurauksena jo lähes 63 vuotta. Tämä on siis todella hyvä ja tärkeä uudistus.

Mutta toisaalta meidän on muistettava, että työurien pidentämisessä oleellista on myös työllisyyden parantaminen ja ennenaikaisten työkyvyttömyyksien ehkäiseminen ja työhyvinvoinnin edistäminen. Tällä hetkellä Suomessa nimittäin jäädään varhaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle keskimäärin 53-vuotiaana, ja tähän meidän tulee löytää korjaavia keinoja. Erityisen huolestuttavaa on masennuksesta ja mielenterveyden häiriöistä johtuvien ennenaikaisten työkyvyttömyyseläkkeiden suuri määrä. Työkyvyttömyyden ehkäisyssä tärkeitä ovat varhainen puuttuminen, ennalta ehkäisevät ja työhyvinvointia tukevat käytännöt sekä oikea-aikainen hoito ja kuntoutus.

Hallituksen toimenpiteet eivät valitettavasti paranna työhyvinvointia. Kelan työkykyä ylläpitävän kuntoutuksen määrärahoja vähennetään, vuorotteluvapaajärjestelmää tiukennetaan, sairausloma- ja loma-oikeuksia huononnetaan ja laadukkaan työn tekemisen mahdollisuuksia heikennetään. Esimerkiksi hoito- ja hoivatyössä kaikkein eniten työntekijöitä uuvuttaa tällä hetkellä ammatti-identiteetin ja todellisuuden välinen ristiriita. Toisin sanoen työtä ei voi tehdä niin hyvin kuin haluaisi ja osaisi. Hallituksen toimenpiteet suurentaa ryhmäkokoja päivähoidossa ja vähentää henkilöstömitoituksia ikäihmisten hoidossa tulevat entisestään lisäämään tätä ristiriitaa ja uuvuttamaan työntekijöitä. Tässäkin asiassa siis hallituksen puheet ja teot ovat pahasti ristiriidassa.

16.34 Thomas Blomqvist r: Värderade fru talman! Jag tänker bara beröra en del av hela det här lagförslagspaketet, nämligen lagförslag 13, bestämmelsen om höjning av pensionsåldern för militärer, och hänvisar till försvarsutskottets enhälliga utlåtande i ärendet. Enligt utskottet så gjorde vi den bedömningen att militärpensionssystemet har vissa särdrag som avsevärt skiljer sig från det allmänna pensionssystemet och som anknyter till det militära försvaret, och att de inte alls har noterats i bearbetningen av propositionen.

Därför ansåg och anser utskottet till den delen att propositionen är bristfälligt beredd och att man inte heller tillräckligt har hört representanter för yrkesmilitärernas intresseorganisationer. Därför ansåg utskottet att ärendet till den här delen borde beredas på nytt för att hitta en ekonomiskt hållbar lösning på ett annat sätt.

Arvoisa puhemies! Puolustusvaliokunta totesi omassa yksimielisessä lausunnossaan, että sotilaseläkkeitä koskeva osio tässä hallituksen muuten hyvässä esityksessä on valmisteltu puutteellisesti eikä puolustushallinnon edustajia tai ammattisotilaiden etujärjestöjä ole kuultu riittävässä määrin. Suurin ongelma on se, että sotilaseläkkeitä koskeva kohta eläkeläisissä on valmisteltu vain eläkepoliittisesta näkökulmasta.

Puolustusvaliokunta kuitenkin katsoi, että sotilaseläkkeiden ottamista mukaan kokonaisuudistukseen ei voida perustella yhdenvertaisuusnäkökohdilla, koska puolustusjärjestelmän perusteet eivät ole sosiaalipoliittisia vaan puolustuspoliittisia ja operatiivisia. Jos sotilaseläkejärjestelmää muutetaan esitetyllä tavalla, myös puolustusjärjestelmän perusteita joudutaan tarkastelemaan uudelleen. Ammattisotilaiden oikeutta jäädä eläkkeelle koskevat säännökset tulisi siksi valmistella puolustusvaliokunnan yksimielisen kannan mukaisesti uudelleen, koska esitetyillä muutoksilla on merkittävä negatiivinen vaikutus Suomen puolustusjärjestelmään ja rajaturvallisuuteen poikkeusoloissa. Uudessa valmistelussa tu-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

lee hakea sotilaseläkejärjestelmän sisältä muita ratkaisuja tiedossa olevan eläkekustannusten nousun kattamiseksi.

Olen tämän johdosta jättänyt muutosesityksen, jonka mukaan 13. lakiehdotuksen sotilaseläkettä koskeva 5 luku tulisi poistaa tästä lakiehdotuksesta. — Kiitos.

16.36 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Mäkisalo-Ropponenkin aloitti, minäkin aloitan sillä, että tämä on nyt hyvä esimerkki yhteisestä sopimisesta, jolla saadaan aikaiseksi iso ja vaikea päätös, joka itse asiassa on muhinut täällä jo useamman eduskuntakauden ylikin ja jolla on kuitenkin merkittävä vaikutus kestävyysvajeeseen. Eläköön siis yhteinen sopiminen, neuvottelu ja yhdessä ratkaisujen löytäminen.

Tästä isosta kuvasta huolimatta minulle on ollut henkilökohtaisesti vaikeinta eläkeiän nostossa erityisesti se, että olen nähnyt niin monta fyysisen ja raskaan työn uuvuttamaa, että heiltä en ole voinut vaatia enää yhtään lisää työvuosia. No, tässä uudessa laissa on nyt työuraeläke, jolla sitten halutaan tähän asiaan etsiä ratkaisuja. Työuraeläke tarkoittaa sitä, että pitää olla takana pitkä ura raskaassa työssä, vähintään 38 vuoden työura. Ikäkin pitää olla vähintään 63 vuotta, joten tämä on tällainen lyhyt ratkaisu ennen alimman vanhuuseläkeiän saavuttamista. Täytyy kuitenkin sanoa, että odotus on, että mitään isoja massoja ei tule työuraeläkkeelle jäämään.

Lisäksi oikeastaan se oma iso huoleni on se, että tästä ei nyt sitten saa tulla uutta järjestelmää, jossa vakuutuslääkäreiden käsiin jää tämä soveltamiskäytännön linjaaminen, varsinkin jos se tarkoittaa enemmän järjestelmän puolustamista kuin sen yksilön tilanteen ja tarpeiden todellisuutta.

16.39 Maria Tolppanen ps: Arvoisa puhemies! Täytyy tosiaan yhtyä tuohon samaan, että tässä näkee, miten voidaan saada hyviä asioita aikaan, kun yhdessä tehdään. Tämä eläkeikäasia on tosiaan ollut täällä esillä ja ollut tässä maassa esillä ties kuinka kauan aikaa, ja hyvä, että nyt on päästy tähän.

Se, mikä on kuitenkin tosiasia, on se, että Suomi ikääntyy ja ihmisten elinikä pitenee koko ajan ja se varmaan vaatii tulevaisuudessa jonkinlaisia toimia. Vielä ei voi tietää, minkälaisia, mutta mitä enemmän meillä on ihmisiä eläkkeellä, sitä rankempaa on maksaa sitä. Sen takia kai tässä nytten on nämä eliniänodotukset sitten otettu matkaan.

Sinänsä tässä koko esityksessä on hyvää se, että tässä nyt otetaan huomioon se tosiasia, että kaikki tulevat jäämään eläkkeelle ja tulevaisuudessa yhä kiihtyvässä tahdissa, meillä suuret ikäluokat alkavat nyt olla siinä iässä, 40-luvun lopulla ja 50-luvun alussa syntyneet, että eläkeikä kolkuttaa ovella.

Sotilaspuoli on sellainen, mihin varmasti olisi hyvä kiinnittää edelleenkin huomiota. Ehkä sitä joudutaan vielä tarkastelemaan, en tiedä, toivoisin niin joka tapauksessa.

Mutta se, mistä tässä esityksessä minä olin erityisen iloinen, on, että tässä on nyt sitten huomioitu tämä ihmisten jaksaminen työelämässä. Olen ollut henkilökohtaisesti vähän huolissani siitä, että tästä asiasta ei nyt juurikaan ole puhuttu eikä sitä ole nostettu erikseen esille, että se on tosiasia, että kun tehdään pitkää päivää, tehdään pitkiä työvuosia, niin täytyy pitää huoli myöskin siitä jaksamisesta.

Se, mikä tässä on hyvää, on, että eläkettä ryhdytään maksamaan kaikesta työstä, mitä tehdään. Henkilökohtaisesti ryhdyin saamaan eläkettä työstäni vasta 29-vuotiaana, koska eläkelait olivat silloin sellaisia, vaikka olin tehnyt työtä melkein kymmenen — hetkinen, kahdeksan — vuotta Ylessä jo siihen mennessä. Mutta näin se vain silloin oli.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Erittäin hyvä ja kannatettava lakiesitys.

16.41 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Onnistunut lakimuutos, jota on tehty yhdessä sopimalla kolmikannassa. Eläkeikä nousee asteittain. Työeläkelakien mukainen vaikuttamisvelvollisuuden alaikäraja lasketaan työntekijöillä 17 vuoden ikään. Eläkeuudistuksen tavoite on muun muassa pidentää työuria myöhentämällä vanhuuseläkkeelle siirtymistä väestön eliniänodotteen kasvaessa, ja tämä tehdään huoltosuhteen, julkisen talouden tasapainon sekä työeläkemaksuihin kohdistuvan nousupaineen vuoksi. Ajatus on turvata muun muassa järjestelmämme taloudellinen kestävyys, turvata eri ikäluokkia koskeva riittävä eläketaso ja varmistaa sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus. Erittäin hyviä tavoitteita.

Kun puhutaan työurien pituuden nostosta, haluaisin nostaa esiin myös työelämän kehittämishankkeet, työkyvyttömyyksien ehkäisemisen ja työhyvinvoinnin parantamisen. Näissä kaikissa meillä on äärettömän paljon tehtävää. Varhainen puuttuminen, ennalta ehkäisevät ja työhyvinvointia tukevat työelämän käytännöt sekä oikea-aikainen hoito ja kuntoutus ovat suuressa roolissa, jotta tavoitteisiin, jotka ovat tämän lain tarkoituksena, myös päästään. Myös työpaikoilla, eri työyksiköissä on iso rooli työntekijöiden jaksamista ajatellen liittyen myös tähän työurien pituuteen. Mutta myös poliittisilla päätöksillä on osansa.

Edustaja Tolppaselle haluaisin todeta, että työvuosia ei tule yhtään lisää sillä, että pakotetaan, sanellaan, lomaoikeuksia vähennetään, palkkaa alennetaan ja tullaan sairaana töihin jatkossa, kun ollaan näitä hallituksen paketteja toteuttamassa. Elikkä nämä edellä mainitut ovat nykyisen hallituksen toimenpiteitä, ja ne sopivat hirvittävän huonosti työelämään ja siihen, että me saamme työelämässä myös lisää tunteja, lisää työvuosia. Meidän pitäisi päinvastoin kehittää ja kantaa huoli siitä, että meidän työntekijät jaksaisivat työelämässä pidempään kaikella muulla kuin pakottamisella ja sanelemisella.

16.43 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minä nyt ihmettelen suunnattomasti, että sosialidemokraattien taholta ollaan sitä mieltä, että työhyvinvointiin ei tarvitse kiinnittää huomiota, että siitä ei pidä pitää huolta, että ihmiset jaksaisivat työelämässä. Kai tämä nyt sentään on se kaikkein tärkein asia koko työelämässä ja siinä, että kun töitä tehdään, oltiinpa nuoria tai vanhoja, jaksetaan tehdä se kokopäiväinen työaika, kokovuotuinen työaika tai koko elinikäinen työaika. On erittäin hyvä asia, että tässä lakiehdotuksessa on nimenomaisesti tähän asiaan kiinnitetty erikseen huomiota. Se auttaa meitä jokaista jaksamaan eteenpäin ja pääsemään sinne eläkeikään saakka.

Jos eläkeikä nousee — kyllä nyt vain on semmoinen asia, että tässä kohdassa täytyy hie-
man ottaa järki käteen — kyllä se tilanne on se, että jos ei meillä ole ihmisiä tekemässä työtä, niin ei meillä ole kyllä sitten ihmisiä maksamassa niitä eläkkeitäkään. Me tulemme elämään huomattavasti vanhemmiksi kuin mitä meidän äitimme elivät ja mitä meidän isoäitimme elivät, ja seuraava sukupolvi, joka kasvaa, elää vielä kauemmin kuin me.

16.44 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työhyvinvointi on meille sosialidemokraateille äärimmäisen tärkeä asia. Se on asia, jota minä myös peräänkuulutin tässä omassa puheenvuorossani. Kun me puhumme työurien pituuden nostamisesta ja siitä, että me saamme ihmiset pysymään kauemmin töissä, me todellakin tarvit-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

semme näitä työelämän kehittämishankkeita. Meidän täytyy tehdä kaikkemme, jotta me saamme ihmiset pysymään mahdollisimman pitkään töissä, eikä niin, että he ovat työkyvyttömyyseläkkeellä kolmekymppisenä — jostain syystä, joka liittyy ehkä poliittisiin päätöksiin, mutta se voi liittyä myös sen työpaikan ilmapiiriin ja tekemiseen. Elikkä molemmilla, poliittisilla päätöksillä ja sillä työilmapiirillä, on iso rooli tässä. Kaikki, mitä me pystymme tekemään poliittisilla päätöksillä, pitää tehdä työhyvinvoinnin parantamisen puolesta ja sen vuoksi. Ja senpähän vuoksi otin tähän loppupuheenvuoroon itse esille sen, että nämä eivät onnistu pakottamalla, sanelemalla, palkkaa alentamalla (Puhemies koputtaa) ja näillä kiristysruuveilla, joita te olette tekemässä tämän hallituksen toimesta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja puhujalistaan.

16.45 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt käsillä oleva yhdessä sovitettu lakiesitys on kokonaisuutena tarkastellen erinomainen — kiitokset siitä.

Täytyy kuitenkin myöntää, että näin evp-upseerina olen hivenen huolestunut tästä sotilaseläkeiän noston vaikutuksesta meidän puolustusjärjestelmäämme ja rajaturvallisuuteemme. En nyt kuitenkaan lähtisi liioittelemaan näitä vaikutuksia, kuten edustaja Blomqvist omassa puheenvuorossaan hivenen teki.

Sotilasviroissa palvelleet ovat reservissä siihen saakka, kun he täyttävät 60 vuotta, ja nyt tämä käsillä oleva kahden vuoden eläkeiän nosto tulee pienentämään ammattisotilaiden reserviä noin 600 hengellä. Tämä reservi on totta kai meidän puolustuskyvyillemme äärettömän tärkeä ennen kaikkea tilanteissa, joissa valmiutta joudutaan korottamaan.

Nyt meidän tulee tietysti tarkastella, miten tämä puolustuskyky kyetään kaikissa tilanteissa turvaamaan ja miten huolehditaan siitä, että myös ammattisotilaiden reservi on riittävä. On tietysti hyvin luontevaa, että tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi nostamalla sitten sitä reservin iän ylärajaa. Ja meidän tulee huolehtia myös siitä, että ihmiset siellä reservissä ollessaan ovat palveluskuntoisia, kykeneviä mahdollisimman pitkään, ja kun tässä on nyt keskusteltu todella tärkeästä työhyvinvoinnista, niin on myös tärkeää, että pidetään huolta siitä meidän reservimme hyvinvoinnista.

16.47 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Työuria pitää jatkaa, ja tästä hän me olemme kaikki samaa mieltä. Mutta meidän on muistettava, että tätä keskimääräistä eläköitymisikää laskevat huomattavan paljon juuri nämä varhaiset työkyvyttömyyseläkkeet, ja liian varhaisia työkyvyttömyyseläkkeelle jäämisiä voidaan vähentää erittäin tehokkaasti juuri työhyvinvointia parantamalla.

Edustaja Tolppanen sanoi, että tässä laissa jaksaminen ja työhyvinvointi huomioidaan hyvin, mutta hallituksen muut toimet toimivat sitten toiseen suuntaan: esimerkiksi kuntoutusmäärärahojen leikkaukset, vuorotteluvapaan heikennykset, sairausloma-oikeuksien heikennykset, työolosuhteiden heikennykset uhkaavat sitten omalta osaltaan heikentää työhyvinvointia ja jaksamista. Tätä tarkoitin puheenvuorossani, että sanat ja teot ovat eri suuntaan meneviä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Tolppaselle vielä vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen edustaja Kari valmistautuu.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

16.48 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Onko nyt sitten niin, että on väärin, että tässä laissa on huomioitu työhyvinvointi? Onhan tämä nyt käsittämätöntä: jos meillä on yksi hyvä laki, josta kaikki ovat sitä mieltä, niin opposition täytyy löytää siitä haukkuminen. Tämä on aivan käsittämätön asia. Te siis haluaisitte poistaa tästä työhyvinvoinnin ja työssäjaksamisen elementin, kun taas hallitus on halunnut tuoda nämä asiat esille, jotta ihmiset jaksaisivat työelämässä paremmin, jotta ihmiset jaksaisivat eläkeikään saakka, jotta he pysyisivät terveinä ja työkykyisinä koko työuransa ajan. Siihen tässä lakiesityksessä on nyt erityisesti puututtu ja se on nostettu täällä esille. Minusta on käsittämätöntä, että täällä nyt tuntuu olevan niin, että tämäkin haluttaisiin ottaa tästä pois. Minun täytyy sanoa, että minä en ymmärrä nyt sosialidemokraattien kantaa tähän asiaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Puhujalistaan.

16.49 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! En nyt lähde ottamaan kantaa edustaja Tolppasen kuullun ymmärtämisen taitoon, mutta itselleni ainakin tuli hyvin kirkkaaksi se, miten sosialidemokraatit suhtautuvat työhyvinvointiin. Tässä tuskin suurta linjanmuutosta edustaja Tolppanenkkaan uskoo tosiasiassa olevan.

Puheenvuoron käytän kumminkin puolustusvaliokunnan varapuheenjohtajana ja tuon sen huolen, jonka puolustusvaliokunta yhteisessä lausunnossaan toi esille nimenomaan tähän sotilaseläkejärjestelmään liittyen. Meillä on laajaan reserviläisten joukkoon perustuva yleinen asevelvollisuus, ja meidän puolustusjärjestelmämme nojaa nimenomaan kestävään reserviin. Ei voida odottaa, että sotilaiden suorituskyky säilyy niissä sotilaan tehtävissä vanhetessa ihan samana kuin miten tehtävistä suoriudutaan nuoremmalla iällä. Työ on vaativaa ja raskasta, ja tämän asian toi myös puolustusvaliokunta lausunnossaan hyvin esiin. Sen takia ehdotankin, että siirtymäaikana seurataan tarkasti ja lasketaan etukäteen tarkasti niitä vaikutuksia, joita tällä eläkemuutoksella on Puolustusvoimien tehtäviin.

16.50 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Minä en taas ymmärrä, miksi edustaja Tolppanen haluaa nyt tahallaan ymmärtää minua väärin. Minä en halua tästä laista poistaa yhtään mitään, tämä on todella hyvä laki. Mutta toivoisin, että hallitus myös muussa lainsäädäntötyössä huomioisi samalla tavalla työhyvinvoinnin edistämisen, kun nyt nämä hallituksen muut päätökset menevät siihen suuntaan, että siellä työhyvinvointia heikennetään. Ei ole kysymys tästä laista. Minä puhuin yleensä lainsäädäntötyöstä tällä kaudella.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rautatielain ja ratalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 13/2015 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 6/2015 vp

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 6/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

16.51 **Katja Taimela sd:** Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat, hieman häkellyin, koska ajattelin, että yleensä näissä on tapana, että valiokunnan puheenjohtaja jollain tavalla esittelee nämä, kun nämä tulevat tänne ensimmäiseen käsittelyyn, mutta ei mitään, lähdetään eteenpäin. Me käsittelemme siis nyt hallituksen esitystä rautatielain ja ratalain muuttamisesta.

Jo lähetekeskustelussa kävi ilmi yli puoluerajojen, myös yli hallitus- ja oppositiorajojen, että tässä esityksessä on olemassa haasteensa ja omat vaaransa. Edustajakollega Timo Korhonen keskustapuolueesta mainitsi lähetekeskustelun puheenvuorossaan, että lakiesityksen riipeä eduskuntaan tuonti yllätti hänet. Hän peräsi myös sitä, kuinka järkevä tämä esitys on suomalaisen rautatieliikenteen kannalta. Hän päätti puheenvuoronsa: "Todennäköisesti vapaa kilpailutus johtaisi siihen, että kilpailijat tulevat ikään kuin ottamaan kerman päältä, ja sen jälkeen kysymys on siitä, millä tavalla hoidetaan Suomen harvaan asutut alueet." Myös Laura Huhtasaari perussuomalaisista totesi omassa puheenvuorossaan tässä lähetekeskustelussa, että meidän ei tule avata sisäistä henkilöliikennettä uusille toimijoille. Hän jatkaa: "Täytyy ottaa huomioon, että jos avaamme rautatiet kilpailulle, ilmaantuu vilkkaimmille rataosuuksille varmasti uusia yrittäjiä. VR on pystynyt ylläpitämään syrjäseutujen palveluita juuri vilkkaampien rataosuuksien tuomalla voitolla. Jos tuo voitto annetaan yksityisille, todennäköisesti ulkomaisille yrityksille, ei VR:lle jää käteen muuta kuin tappiota tuottavat linjat."

Arvoisa rouva puhemies! Me sosialidemokraatit näemme myös suuren vaaran siitä, että markkinoille tulevat toimijat keskittyvät vain muutamaa tuottoisinta rataosuuksiin ja valtiollinen toimija hoitaa heikosti kannattavat osuudet. Me mietimme aidosti, miten käy harvaan asuttujen seutujen, kuka ne hoitaa jatkossa, hoitaako kukaan. Me haluamme, että Suomessa pidetään yhteisesti huolta siitä, että raideyhteydet pidetään toimivina koko maassa.

Avoimia kysymyksiä valiokuntakuulemisen jälkeen jäi varsin useita: Miten menetellään tulevaisuudessa terminaalien ja ratapihojen kohdalla muun muassa mahdollisten maksujen kanssa? Miten käy tämän muutoksen jälkeen rataverkon kehittymisen ja mahdollisten uusien investointien? Kuka ottaa vastuun kokonaisuudesta liittyen asiakasnäkökulmaan eliikkä niihin meidän tärkeisiin palvelunkäyttäjiin, joiden asialla mekin täällä talossa teemme töitä? Kysymyksiä herää myös siitä, miten ratamaksut peritään ja voidaanko rataverkkoa ja ympäristöä kuluttavasta kalustosta periä muun muassa lisämaksua. Tässä vaarana ovat vielä erilaiset hinnat eri toimijoilla. Huomionarvoista on myös se, että Venäjältä tulevaan kalustoon sovelletaan Suomessa eri lainsäädäntöä kuin meidän olemassa olevaan omaan kalustoomme.

Kaiken kaikkiaan terve kilpailu on kannatettavaa, mutta Suomi tarvitsee jatkossakin toimivan raideliikenteen, ja meillä on tiedossa maita, joissa yksityistämisestä on maksettu aika kohtuukovat oppirahat. Koen, että meidän on syytä ne välttää ja — mikä tärkeintä —

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

estää kermankuorinta liikennejärjestelmästä, joka on kuitenkin vahvasti julkisin varoin, veronmaksajien euroin, subventoitu.

Me olemme jättäneet tähän hallituksen esitykseen valiokunnassa vastalauseen, jossa mukana ovat SDP:n lisäksi vasemmistoliitto ja vihreät, eli toisessa käsittelyssä tulemme esittämään tämän hallituksen esityksen hylkäämistä.

16.55 Ari Jalonen ps: Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja kun olen, niin otin onkeeni tuosta äskeisen puheen aloituksesta.

Mutta sinänsä tämä on varsin yksinkertainen asia. Tämä on EU:n rautatiepaketti nelosen tekninen osa, joka on valtaosassa Eurooppaa jo toimeenpantu, ja Suomi tulee tässä ikään kuin jälkijunassa eli ei ole toiminut EU:n tahdon mukaisesti kovinkaan ripeästi. Nyt tämä sitten toimeenpannaan, ja tosiaan tässä on tämä hylkeyesitys.

16.56 Kalle Jokinen kok: Arvoisa rouva puhemies! EU:n neljäs rautatiepaketti tosiaan ohjaa siihen, että rautateiden kilpailua tulee avata, ja Suomenkin täytyy siinä kehityksessä olla menossa eteenpäin.

Mutta tuohon edustaja Taimelan puheenvuoroon. Se herätti paljon kysymyksiä, ja siinä oli avoimia kysymyksiä ja uhkakuvia luotu. Kysymyshän on siitä, miten hyvin Suomessa tämä rautateiden kilpailu osataan avata, miten hyvin osaamme ottaa oppia epäonnistumisista niissä muissa maissa, joissa tämä on tehty, miten hyvin esimerkiksi nämä kilpailutusreitit paketoidaan: paketoidaanko ne niin, että siellä kilpailutuksessa on kannattavia reittejä mutta myös sitten niitä vähemmän kannattavia reittejä siinä samassa paketissa. Tällä lailla turvataan se liikenteen kokonaisuus, joka meillä on tässä maassa järkevä toteuttaa raitteilla.

Toisaalta on hyvä muistuttaa myös siitä, että kannattamattomallakin liikenteellä on joku rajansa. Joku aina maksaa sen kannattamattoman liikenteen — tähän ostoliikennekeskusteluun liittyen on hyvä huomauttaa, että joku aina maksaa sen kannattamattoman liikenteen. Ja missä kulkee se raja, kuinka paljon sitä subventoidaan muilta rata-osuuksilta tai muiden liikennemuotojen veronmaksajilta, ja mikä on sitten se kokonaisuus?

Tärkeintähän ihmisille on se, että ihmiset pääsevät liikkumaan. Ei niinkään sen liikennevälinesidonnaisuuden pitäisi olla se tärkein asia, vaan sen, että ihmiset pääsevät liikkumaan yhteysvälin luotettavasti, edullisesti ja turvallisesti jollakin liikennevälineellä, joka sitten heille tämän palvelun takaa. Ja tässä pitäisi päästä eteenpäin, irti näistä välinesidonnaisuuksista ja enemmän tässäkin tähän teknologianeutraalisuuteen. Eli ei tarvitse sitoutua pelkästään junaan, vaan liikenne voidaan järjestää myös muilla keinoin.

16.58 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rautatielakia ja ratalakia niin, että yhtenäistä eurooppalaista rautatiealuetta koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi pannaan kansallisesti täytäntöön. Suomi on jo itse asiassa tässä asiassa vähän myöhässäkin, ja on kiire laittaa tämä täytäntöön. Se on jo monissa muissa EU-maissa laitettu täytäntöön, ja meillä on kiire.

Tähän asiaan on jätetty tuolla valiokunnassa SDP:n, vasemmiston ja vihreiden vastalause. Itse asiassa tähän hallituksen esitykseen ei sisälly nimenomaisesti kansallisen rautatiehenkilöliikenteen kilpailun avaamista koskevia säännöksiä. Ne ovat aivan eri asia sitten, jos ja kun ne tulevat käsittelyyn, niin että käytännössä tämä vastalause ei sisällöltään liity tähän hallituksen esitykseen.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

16.59 Satu Taavitsainen sd (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monissa näistä puheenvuoroista on tullut esille se, että vedotaan, että EU:sta sanotaan näin ja että meidän on pakko. Mielestäni pitää kuitenkin suhtautua Suomessa kriittisesti niin, että ei EU ole mikään semmoinen, että kritiikittömästi meidän pitää ottaa kaikki vastaan. Suomessa pitää ajatella meidän kansallista etuamme. Tiedämme kaikki, minkälainen maa Suomi on, minkälaiset liikenneyhteydet meillä täällä on. Ei meitä voi verrata esimerkiksi Keski-Euroopan maihin ja heidän raideliikenteeseensä.

Mielestäni meidän pitäisi myöskin pohtia enemmän sitä, minkä asioiden haluamme Suomessa olevan julkisia palveluita ja mitkä ovat liiketoimintaa. Nythän me olemme koko ajan menossa eteenpäin ja eteenpäin. Eli kun me kaikki tiedämme, mitä ajankohtaista keskustelua liittyy esimerkiksi Postiin — onko Posti meille julkista palvelua vai liiketoimintaa — niin ovatko meille liikenneyhteydet, liikkuvuus koko Suomessa ja kaikkien maakuntien pitäminen elinkelpoisina, tässä tapauksessa raideliikenne, julkista palvelua vai liiketoimintaa? Nythän puhumme myöskin sosiaali- ja terveyspalveluista. Ovatko ne julkista palvelua vai liiketoimintaa? Ja mihin asti vedämme tätä rajaa koko ajan? Puhummeko seuraavana, että kuntien vesilaitoksetkin pitää kilpailuttaa, onko se julkista palvelua vai liiketoimintaa, että ihmiset saavat puhdasta vettä? Eli kaipaisin myöskin keskustelua tästä, mitä me nykyään Suomessa pidämme julkisena palveluna.

17.01 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Kovasti arvostamani edustaja Taimele tuossa viittasi omaan puheenvuorooni, jonka pidin tämän lakiesityksen lähete keskustelun yhteydessä ilmeisesti joskus alkukesästä, ennen kesätaukoa. Aivan oikein, pakko tunnustaa, että yllätyin siitä, että lakiesitys tuli kovin, kovin nopeasti. Mutta sitten oli viittaus siihen, kun arvioin siinä vaiheessa, että tämä lakiesitys liittyy jollakin tavalla henkilöjunal liikenteen kilpailutukseen. Olen kovasti tyytyväinen siihen, että valiokunta tässä on nyt todennut ihan selkeästi: "Valiokunta toteaa, että sen saaman selvityksen mukaan nyt käsiteltävään esitykseen ei sisälly nimenomaisesti kansallisen rautatiehenkilöliikenteen kilpailun avaamista koskevia säännöksiä." Totean tämän suurella tyydytyksellä.

17.02 Ari Jalonen ps: Arvoisa puhemies! Jos otan hetkeksi puheenjohtajan hatun pois päästäni ja vastaan perussuomalaisena kansanedustajana. Edustaja Taavitsainen tuossa nosti esille tämän, että ei kaikkea pidä hyväksyä suorilta käsin, mitä EU:n suunnalta tulee. Tervehdin ilolla tätä. Sinänsä on kyllä perussuomalaisittain katsottuna ihan kiva, että joku muukin kiinnittää huomiota EU:n ongelmakohtiin kuin perussuomalaiset. Tämä on kyllä kohtalaisen räväkkä alkku, koska tämä on hylkyesitys: ei toimeenpanna kansallisesti sitä, mitä muu EU on yhteisesti sopinut ja jo toimeenpannut valtaosassa Eurooppaa. Se on kohtalaisen radikaali ratkaisu tässä kohtaa.

17.03 Maria Tolppanen ps: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, ihan henkilökohtaisena kantana ylipäättään tämänhetkisistä suunnitelmista, mitä rautatieliikennettä kohtaan on, pyytäisin kyllä, että ministeri miettisi vielä näitä tiettyjä supistuksia, mitä on tulossa, tai ehkä niitä tarjotaan kenties yksityisille ajettavaksi, muun muassa Vaasa—Seinäjäjoki-väli. Vaasahan on melkein pä ainoa vientivetoinen kaupunki tässä maassa, se on kasvava kaupunki, meillä on energiaklusteri. Me tarvitsemme hyvät ja toimivat liikenneyhteydet, niin lentoyhteydet kuin raideyhteydet, ja ne pitää pystyä pitämään siellä. Työntekijöitten täytyy päästä töihin ja päästä sieltä myöskin sitten maakuntaan asumaan. Vaasa

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

elättää hyvin paljon myös ympäristöään, osa onkin Vaasan kaupunkia, mutta myöskin ympäristökuntien ihmisiä, ja sitä varten on erittäin tärkeää, että pidetään mielessä ne vetovoima-alueet, joita meillä on, eikä tapeta niitä näin.

17.05 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Aivan samoin kuin edustaja Korhonen tuossa omassa puheenvuorossaan, tervehdin kyllä ilolla sitä valiokunnan kantaa, että tähän esitykseen ei nyt sisälly näitä henkilöliikenteen avaamiseen liittyviä kysymyksiä.

Edustaja Taavitsainen käytti tässä kyllä erinomaisen puheenvuoron — kiitoksia siitä. On äärettömän, äärettömän tärkeää, että nyt kun Euroopan unionin tasolla neuvotellaan — sieltä tulee totta kai meitä velvoittavaa lainsäädäntöä — meidän olisi suomalaisina hyvä oppia kysymään sieltä EU:n suunnalta, ei niinkään, voimmeko me toimia näin, vaan miten me voimme toimia näin. Tämän tulisi olla se kysymyksenasettelu aina silloin, kun tätä velvoittavaa lainsäädäntöä sieltä EU:sta tulee ja sitä aletaan tänne meidän kansalliseen lainsäädäntöömme sitten implementoimaan, koska yleensä ne unionisäädökset ovat kuitenkin sellaisia, että ne jättävät hyvinkin suuren kansallisen liikkumavaran, jota minunkin mielestäni tulisi hyödyntää huomattavasti nykyistä laajemmin.

17.06 Mikko Alatalo kesk (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hän tosiaan on kyse teknisestä osasta, jossa jo valmistaudutaan siihen, että kilpailua voidaan avata tulevaisuudessa, tässä otetaan huomioon nämä seikat. Itse asiassa olisi erittäin toivottavaa tietysti, että niillä henkilöliikenteen linjoilla voitaisiin vielä ensi vuoden aikana jatkaa liikennettä nykyisellä toimijalla VR:llä, mutta sitten voitaisiin valmistautua huolellisesti siihen, että kilpailua voitaisiin myös avata. Uskon, että näitä operaattoreita varmasti on tulossa. Oikeastaan kysyisinkin ministeriltä, mikä kiinnostus tällä puolella on, vaikkakin tosiaan tässä on kysymys teknisestä puolesta, joka luo edellytykset sille, että kilpailua voidaan avata. Näkisin, että totta kai bussiliikenteellä voidaan korvata paljon, mutta silloinhan me saamme tuplatuloksen, jos meillä sekä on hyvä bussiliikenne että myös saataisiin sitten tuo rautatieliikenne toimimaan jatkossakin. Silloin meillä on tuplavoitto tässä mielessä, ja itse asiassa maaseudun joukkoliikenne voisi parantua tällä tavalla.

17.07 Kalle Jokinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan kysymys on tämän EU:n neljännen rautatiepaketin mukaisesta teknisestä esityksestä. Meillä on tehty tämänsuuntaisia lainsäädäntömuutoksia jo aiemmin useita, muun muassa rautatiealan koulutukseen liittyvä siirto Kymenlaakson ammattioppilaitokseen. Aiemmin se oli pelkästään VR:n sisäistä koulutusta, nyt se on mahdollista myös muille. Myös yksityisraiteiden käyttöön liittyvää ja niihin korvauksiin liittyvää sääntelyä on ollut, ja on hyvä, että siihen varaudutaan, että meillä on sääntelypohja kunnossa.

Mutta sitten ovat nämä yksityiset toimijat, jotka harkitsevat alalle tuloa, ja esimerkiksi tällä rahtipuolella nyt on hyvin pitkään kestänyt ja ollut hyvin vaikeata se tulo sinne liittyen tietysti kalustohankintoihin ja tähän meidän erikoiseen raideleveyyteen ja muuhun. Mutta heidän viestinsä on ollut, että he pystyvät tarjoamaan tätä samaa palvelua jopa 25 prosenttia halvemmalla kuin mitä VR:n palvelut tällä hetkellä maksavat. Kyllähän se on jo, jos se pitää paikkansa, valtava kustannussäästö, mikä voidaan siirtää esimerkiksi meidän elinkeinoelämälle. Tällä hetkellä vientiteollisuuden suuri kustannuserä ovat kuljetuskustannukset, ja jos sieltä saadaan pois jotain siivua sillä, että me saamme laajempaa palvelua myös raiteilla, niin totta kai se mahdollisuus pitää katsoa ja harkita.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Kaiken kaikkiaan meidän täytyy kehittää ja lisätä rautatieliikennettä, koska se infra on olemassa ja siitä verkostosta pitää ottaa maksimaalinen hyöty, ja meidän tulee tehdä myös raideinvestointeja niin, että niillä lisäinvestoinneilla, joita tullaan tekemään, parannetaan sitä hyötyä, mikä raideverkon käytöstä voidaan ottaa, ja voidaan lisätä rautatieliikennettä ympäristöystävällisenä liikennemuotona.

17.09 Harry Wallin sd: Arvoisa rouva puhemies! Mielenkiintoista kuunnella tätä loppukeskustelua, varsinkin tätä edustaja Jokisen esille nostamaa ajatusta siitä, että yksityinen voisi jopa 25 prosenttia halvemmalla tehdä. Kysyisinkin teiltä, mihinkä tämä perustuu, sillä tällä hetkellä rautatieliikennettä säädetään sekä kaluston että henkilökunnan koulutuksen osalta EU-tasoisesti. Eli oli sitten yksityinen tai valtio, joka toimii, sillä pitää olla samantasoinen kalusto, henkilökunnalla sama koulutus, ja kun Veturimiesten liitolla on yleissitova työehtosopimus esimerkiksi veturinkuljettajien osalta, niin pitää vähintään maksaa sama, mutta voi maksaa enemmänkin.

Täällä on paljon hehkutettu tätä OnniBusin hienoa liikeideaa — viimeisin tieto on, että se tuottaa tappiota 6 miljoonaa tänä vuonna. Eli käytännössä käy hyvin todennäköisesti helposti samalla lailla kuin Ryanairille, joka kohinalla tuli Tampereelle, edustaja Alatalo. Tänä talvena sieltä ei lennä yksikään Ryanairin kone, se on lopetettu. Ja sanottiin, että nyt on tullut hieno Finnairin vaihtoehto Ryanair, joka halvalla ja edullisesti vie ihmisiä eri puolille Eurooppaa. Aina logistiikka maksaa, ja kustannukset ovat suurin piirtein samoja. Mutta sen myönnän, kun olen ollut 30 vuotta VR:llä töissä ja pääkonttorillakin useita vuosia töissä, että kehitettävää on hallinnossa ja myöskin järjestelmissä.

Kysyisin ministeriltä, kun tämä nyt näin hätäisesti tuotiin tänne eduskuntaan ja liikenne- ja viestintäministeriökin sen nopeasti käsitteli: minkä takia tämä on näin nopeasti viety? Meillä on joukkoliikenne pohdinnassa ensi vuonna kokonaisuudessaan, ja tässä lähdetään etunojassa viemään rautatieliikenteen kilpailun avaamista Euroopassa. Ja kun perussuomalaiset aina ennen sanoivat, ettei Suomen pidä olla aina edelläkulkija ja mallioppilas, niin nyt te, puheenjohtaja Jalonen, olette viemässä tätä asiaa eteenpäin etunojassa. Jos sitä aikaisempaa logiikkaa olisi noudattanut, silloinhan olisi tietenkin pitänyt odottaa, että muutkin maat avaavat tämän keskustelun.

Ja meillähan on ensi viikolla sitten välikysymyskeskustelu, ja toivonkin, että me siinä laajasti ja perusteellisesti sitten käymme tämän keskustelun liikennepolitiikasta yleensäkin mutta myöskin erityisesti tämän rautatieliikenteen osalta, ja uskonkin, että siitä tulee hyvin värikäs.

17.11 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Wallin tuossa vankalla rautatiealan kokemuksella ja ammattitaidolla — jota hyvin arvostan, tunnen hänet ja tiedän vankaksi ammattilaiseksi pitkän kokemuksen myötä — käytti tuon puheenvuoronsa ja toi siinä esille tämän yhden kohdan, jonka omassa puheenvuorossani nostin esille, eli että rautatiealalle tulevat yritykset ovat ilmoittaneet, että he voivat tarjota tätä palvelua jopa 25 prosenttia halvemmalla. Se ei ole minun keksimääni, vaan se oli viime kaudella liikennevaliokunnan asiantuntijakuulemisessa esille tuotu arvio, ja nämä toimijat ovat siihen perustaneet myös liiketoimintasuunnitelmiaan, ja kyllä siellä täytyy olla takana jotain — en tunne, mitä yksityiskohtia ne ovat, mitä siihen laskelmaan sisältyy, mutta tämmöinen asiantuntijatieto ja -arvio liikennevaliokunnalle on viime kaudella annettu. Se tietysti herättää kysymyksen, onko tämä mahdollista, ja mikäli se on mahdollista,

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

näen siinä suuren mahdollisuuden myös Suomen vientiteollisuuden kuljetuskustannusten alentamiseen — jos se on mahdollista.

Mutta pitää nähdä tämä rautateiden liikenteen avaaminen kilpailulle myös mahdollisuutena. Se voi olla myös mahdollisuus, niin että jos niillä rataosuuksilla, joilla tällä hetkellä ei ole liikennettä, pystytään kustannustehokkaasti järjestämään liikennettä, niin se tukee myös VR:n runkoliikennettä, se voi toimia syöttöliikenteenä sinne, tai sitten rahtipuolella niillä ikään kuin kootaan terminaaleihin, vaikkapa puutavaraa isompiin terminaaleihin, ja se syöttö voi toimia sitten siihen isompaan kokonaisuuteen, ja siitä taas mennään eteenpäin. Eli kyllä tässä pitää tutkia nämä mahdollisuudet, joita tämä voi tarjota.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Siellä oli vastauspuheenvuoropyyntöjä. Edustaja Kärnä ensiksi, ja sitten otetaan muitakin.

17.13 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin hive-
nen nyt oikaissut tätä edustaja Wallinin tänne tuomaa tietoa, että OnniBus olisi tehnyt 6 miljoonan euron tappion. Itse asiassa yhtiön liiketoiminta oli 1,1 miljoonaa euroa tappiolista ja sen koko liikevaihto oli 6,7 miljoonaa euroa. Nyt on totta kai tässä tarkastelussa huomioitava se, että tämä liiketoiminnan käynnistäminen ja polkaiseminen käyntiin lähes-
tulkoon tyhjistä on ollut erittäin massiivinen ja kallis operaatio, joka vaikuttaa tähän tulokseen. Ja meidän on kyllä luotettava myös siihen tietoon, mitä OnniBus on antanut, että kaikki sen ajamat reitit ovat tällä hetkellä kannattavia. Eli kyllä tässä on niin kuin positiivinen yhtiö kyseessä.

17.14 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituksen esityksellä pannaan eurooppalaista rautatiealuetta koskeva direktiivi täytäntöön Suomessa, ja sen tavoitteena on muun muassa rautatieliikenteen kilpailukyvyyn edistäminen, markkinoilletulon helpottaminen, liikenteen harjoittamiseen liittyvien palvelujen tasapuolisen saatavuuden varmistaminen ja ratamaksusääntelyn uudistaminen.

Arvoisa edustaja Wallin, mitä huonoja asioita nämä ovat? Miksi SDP vastustaa tällaisia asioita? Kun te sanoitte, että tällä asialla on ollut kiire, että nyt tämä on kiireessä tuotu, niin itse asiassa tätä asiaa, tätä hallituksen esitystä, on jo edellisessä eduskunnassa valmisteltu ja se on ollut jo siellä käsittelyssä. Ja kun te sanoitte, että Suomi on etujoukoissa viemässä tätä Euroopassa, se ei pidä paikkaansa. Suomi on oikeastaan jälkijoukoissa (Puhemies ko-
puttaa) vasta toteuttamassa tätä. Monet muut Euroopan maat ovat jo tehneet tämän.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoroja vielä kaksi, eli edustaja Alatalo ja edustaja Wallin Harry, ja sen jälkeen puhujalistaan.

17.15 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin edustaja Wallinille, kun nimi mainittiin, täytyy vastata.

Olen itse ollut Tampere-Pirkkalan kakkosterminalille rahaa hankkimassa, ja se on ollut tosi sääli, että Ryanair nyt näin toimii. He toimivat tietysti bisneslogiikan mukaan. Mutta väittäisin niin, että se on myös tilaajasta kiinni elikkä siitä, miten ministeriö valvoo niitä operaattoreita, miten he toimivat, ja totta kai siis halpabussi- ja halpalentofirmoilla on sama logiikka, ne pyrkivät tavallaan myös pudotuspeliin, mutta tämmöisiä halpajunayhtiöitä

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

täytyy tietenkin valvoa — heillä on yhteiskuntavastuu — että he liikennöivät ja maksavat myös palkat tänne kotimaahan.

EU joka tapauksessa edellyttää kilpailun avaamista, ja niin kuin tässä edustaja Torniainen sanoi, on vain kolme maata Suomen lisäksi, jotka eivät ole vielä avanneet henkilöliikenteen kilpailua. Ruotsi on avannut, eikä siellä mitään katastrofia ole tapahtunut, niin että siinä mielessä minusta täytyy kokeilla yksityisiä operaattoreita ja antaa heille mahdollisuus toimia siten, että esimerkiksi annetaan joku pätkä siltä samalta reitiltä kannattavaa osuutta, jotta he voivat myös ajaa sitten sitä kannattamattomampaa osuutta. Eli tässä mielessä haluaisin suuntautua vähän ulkomaille, katsoa eteenpäin ja ottaa esimerkkiä tuolta ulkomailta.

17.17 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos myöskin edustaja Kärnäälle tietojen oikaisemisesta, se on ihan paikallaan.

Toteaisin vain tähän, että pitää nyt kuitenkin muistaa, että VR:n voitto vuodelta 2013 oli 100 miljoonaa euroa, josta valtio otti valtaosan osinkoina. Viime vuonna se oli 30 miljoonaa euroa, ja taisi olla, että se otettiin kokonaan valtion budjetin katteeksi, eli VR on tuottanut omistajalleen erittäin hyvin. (Mikko Alatalo: Se on totta!) Ja nyt kun tavaraliikenne on avattu vuonna 2007, Fenniarail on ostanut kolme veturia. On kestänyt näin kauan ennen kuin se kilpailu on auennut. Minä en henkilökohtaisesti, eikä SDP, ole tästä vielä kantaa muodostanut, mutta en vastusta reilua kilpailua. Jokainen juna tarvitsee veturinkuljettajan ja muun henkilökunnan. Se lisää työllisyyttä, jos se toteutetaan reilulla tavalla, mutta ei niin kuin ministeri Sasin aikana, että tie auki taivasta myöten ja otetaan koko VR:n omaisuus valtion haltuun ja sitten (Puhemies koputtaa) sieltä vuokrataan kenelle tahansa sitä... (Puhemies koputtaa) — No joo, anteeksi.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten mennään puhujalistaan.

17.18 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron — ehkä V-painike olisi ollut oikea.

Jokinen nosti esille tämän, että olisi 25 prosenttia halvempaa, ja hän myöskin käytti ilmaisuja, että ei aina tarvitsisi raiteita käyttää. Ihmettelen kyllä vähän ja toivoisin, että vaikka ministeri voisi sitten tähän vastata. Kun on kuitenkin rakennettu valtion investoinneilla raiteet palvelemaan Suomea kokonaisuutena ja palvelemaan kansaa, niin ei kai nyt olla menossa tällaiseen ajattelumalliin, että ei aina tarvitse käyttää raiteita. Kun kuitenkin tiedetään se, että raideliikenne on hyvin kustannustehokasta ja ympäristöystävällistä sekä mahdollistaa maakuntien ihmisten työssäkäynnin ja asiointikäynnit ja opiskelun, kulkemisen sekä etelään että pohjoiseen ja itään ja länteen, niin emme kai me nyt Suomessa ole menossa tällaiseen, että ei aina tarvitse käyttää niitä raiteita. Itse ajattelen ainakin, että mahdollisimman paljon käytetään raiteita, kun vain voidaan, ja rakennetaan myöskin tarvittaessa kaksoisraiteita niille paikkakunnille, joilla raiteet ovat aivan tukossa.

Sitten tähän, että olisivat jotkut yksittäiset pätkät kannattavia ja jopa 25 prosenttia halvempia. Kuitenkin pitää ottaa huomioon, että VR:llä on tämä velvoite hoitaa tätä julkista liikennettä koko Suomeen ja siellä on varmasti sellaisia kannattamattomia reittejä, joista sitten tulee tappiota. Rupeaisiko kukaan yksityinen tällaista velvoitetta ottamaan harteil-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

leen? Ei pidä ottaa sieltä mitään yksittäisiä pätkiä ja verrata sitä kustannusta ja sanoa, että yritykset (Puhemies koputtaa) hoitavat tämän edullisemmin.

17.20 Ari Jalonen ps: Arvoisa puhemies! Nyt siis hieman oikeaisen puheenjohtajana tässä näitä asioita. Tätä ei ole missään nimessä kiirehditty. Siis tämä ei ole tullut, niin kuin edustaja Wallin sanoi, nopeasti, vaan tämä on tosiasiallisesti pyörinyt valiokunnan pöydällä jo pitkään ja ollut käsittelyssä jo pitkään. Viime kaudella käsiteltiin EU:n rautatiepaketti nelonen, ja tämä on siihen liittyvä tekninen osa. Kuten varmasti edustaja Wallin ja muutkin löytävät mietinnöstä tämän direktiivin täytäntöönpanon aikataulun kohdasta hyvän selvityksen, mikä tämä vauhti on ollut, niin totean tässä kansallisen täytäntöönpanon takarajan olevan 15.6.2015, siis 15.6.2015. Se on ollut takaraja, jolloin tämä on ollut laitettava kuntoon.

Sitten kun tässä edustaja Wallin sanoi myös sitä, että tämä kilpailutilanne tuo työtä tosiaan Suomeen, tämä on varsinkin näille VR:ltä irtisanotuille hyvä uutinen, että jossain vaiheessa tämä kilpailu avautuu ja on vaihtoehtoisia työpaikkoja eli ylipäättänsä saadaan töitä tänne. Tämä markkinahan avautuu joka tapauksessa, halutaan tai ei, viime kauden päätöksen perusteella. Tämä on siis viime kauden päätöksen jatke, rautatiepaketti nelosen jatke ja sen tekninen osa, jossa sinänsä ei puhuta kilpailun avaamisesta mitään.

17.22 Harry Wallin sd: Arvoisa puhemies! On ollut hyvä keskustelu. Meillä silloin, kun minä olin kahdeksan vuotta liikenne- ja viestintävaliokunnassa, oli hyvä henki siellä, ja minä uskon, että nykyisessäkin liikenne- ja viestintävaliokunnassa löydetään hyviä ratkaisuja, koska meillä kansallisesti on tärkeätä se, että meillä toimii logistiikka, henkilöliikenne ja tavaraliikenne. Siinä ei ole mitään oppositiota eikä hallitusrintamaa. Tämä on ihan selvä asia, ja toivoisinkin, että tämä hyvä henki, mikä, minä uskon, tälläkin hetkellä on, voisi jatkua ja katsottaisiin yhdessä näitä asioita.

Minäpä nyt jonkin verran vielä kertaan asioita: Vuonna 2007, kun EU edellytti, että kansallinen tavaraliikenne avataan kilpailulle, me teimme — minä olin silloin valiokunnassa — EU:n mukaisen lainsäädännön. Sitä ennen oli jo avattu Euroopan sisäinen kansainvälinen tavaraliikenne, ja sitten avattiin 2007 tämä kansallinen. Sen jälkeen on nyt vasta ensimmäinen tavaraliikenneyhtiö Fenniarail tilannut kolme veturia, ja jonkun verran sitten siellä itärajalla tapahtuu senkin lisäksi myöskin tehdaskohtaisia tavaraliikennevaihtosuorituksia. Eli se on ollut ihan paikallaan, näin on toimittu. Ja nyt sitten tietysti nykyinen hallitus on nopeasti käynnistänyt tämän liikennejärjestelmien uudistamisen ja on tullut kysymykseen tämä henkilöliikenteen kilpailun avaaminen.

Minun mielestäni puheenjohtaja Jalosen puhe oli sikäli hyvä, että me olemme niin kuin samalla linjalla. Ei voi olla niin kuin Kimmo Sasin ministeriaikana ehdotettiin, että tie auki taivasta myöten, yli sadan vuoden aikana VR:n keräämä omaisuus — kalusto, vaunut, veturit, terminaalit, huoltoraiteet ja veturitallit — otettaisiin yhtäkkiä valtion omaisuudeksi ja kukin saisi sieltä vuokrata sitten tietyllä tai halvimalla hinnalla sitä kalustoa. Näin ei voi toimia.

Niin kuin puheenjohtaja Jalonenkin totesi — ja olen samaa mieltä — täytyy tulla lisävuoroja, lisää yhteysvälejä nykyisten lisäksi — minä en muista sitä professoria, joka totesi silloin, kun tämä keskustelu käytiin, että näinhän sen pitää olla — ja tietenkin lisää kalustoa. Siitä seuraa se, että on reilu, hyvä kilpailu ja kansalaisten palvelut paranevat. Jos mo-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

nopoli vaihtuu monopoliin, niin se ei ole mitään lisäarvoa, ja minä uskon, että tästä ensi tiistaina keskustellaan aika myöhään iltaan asti.

Eli nyt kun ottaa huomioon, että 34 junavuoroa VR lopetti lokakuun 28. päivä, siis omalla päätöksellään, omistajaohjaus ei siihen puuttunut pätkääkään, katsoi sivusta, tein kirjallisen kysymyksen, todettiin, ettei puututa, ja sitten maaliskuussa loppuvat maakuntien Suomen monet yhteysvälit Suomessa, niin kyllä tämä hämmästyttää, että keskustalainen pääministeri ja keskustalainen liikenneministeri lopettavat maakuntien Suomen kokonaisten yhdysvälien junaliikenteen. Ok, tulkoon sinne yrittäjiä, mutta minä uskon, että sinne ei kovin äkkiä tule.

Arvoisa puhemies! Näillä ajatuksilla sitten suuntaamme katseemme ensi tiistaihin.

17.26 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Ihan muutama kommentti tähän käytyyn keskusteluun. Tässä on tullut esille puheenvuoroissa, edustaja Jokisen kohdalla ainakin, että ei tarvitse sitoutua pelkästään tähän junaan tai junaliikenteen kehittämiseen tai juna ei ole ainut vaihtoehto tähän matkustamiseen. Minä olen hänen kanssaan siinä mielessä samaa mieltä, että ei tarvitsekaan, mutta kun me puhumme joukkoliikenteestä, linja-autoliikenne on ajallisesti ja ympäristönäkökulmistakin ajatellen kovin erilainen matkustusmuoto kuin raiteilla kulkeva juna, ja minun mielestäni nämä molemmat matkustusmuodot tietysti jatkossakin tarvitaan.

Edustaja Jokinen otti esiin, että tulee tehdä raideinvestointeja jatkossakin Suomessa — minä luulen, että tässä salissa ei ole kukaan siitä toista mieltä. Se vain, että kun voimassa oleva hallitus ja tulevat hallitukset löytäisivät euroja siihen, että meidän raiteet saisivat lisää paukkuja ja niitä euroja, koska suurin ongelmahan meillä on tällä hetkellä tuolla raide liikenteen puolella se, että — mistä tulee tämä epävarmuus ja se, että ihmiset eivät luota junaan — me menemme yksillä raiteilla. Meiltä puuttuu tämä kaksoisraidemahdollisuus, ja sitä kautta tulee epävarmuutta näihin aikatauluihin ja sen junan luotettavuuteen matkustusajoissa ja menemisissä.

Minä haluan kuitenkin todeta, että vaikka täällä on niin kovasti vakuutettu, että tässä ei nyt olla mihinkään markkinaehtoiseen liikenteeseen tämän lakiesityksen pohjalta menossa, niin hyvät rakkaat kollegat, kyllähän tämä on yksi portti tähän markkinaehtoisen liikenteen ajamiseen meille Suomenmaahan, me emme pääse siitä yhtään mihinkään. Toisaalta minä haluan, että katsotaan näitä asioita myös ihan oikeasti silmästä silmään ja niin, että ollaan realistisia ja avoimia, mitä päätöksiä me olemme tekemässä.

Edustaja Tolppasta minä vielä olisin halunnut erikseen kiittää — hän tästä jo lähti — että hän vetosi maakuntien junaliikenteeseen, piti sen puolesta puheenvuoron. — Nyt loppuu aika.

Terve kilpailukyky on sosialidemokraateillekin tervetullutta, ja terveet kilpailutilanteet, (Puhemies koputtaa) mutta tässä on nyt kysymys jostain muusta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri, olkaa hyvä, 3 minuuttia.

17.28 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksellä rautatie- ja ratalain muuttamiseksi pantaisiin kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta eli niin sanottu rautatiemarkkinadirektiivi. Tämä olisi pitänyt panna kansallisesti täytäntöön

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

15.6.2015 mennessä, joten olemme jo neljä ja puoli kuukautta myöhässä direktiivissä annetusta täytäntöönpanoajasta.

Hallituksen esityksen mukaiset lait ovat puhtaasti unionilainsäädännön täytäntöönpanolakeja. Tästä näkökulmasta minun on vaikea ymmärtää liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintöön jätettyjä eräviä mielipiteitä. EU-direktiivi ja jopa sen nojalla annetut täytäntöönpanoasetukset on hyväksytty ja nyt on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä, jotta täytämme EU-jäsenyysvelvoitteemme kuten muutkin jäsenvaltiot. Lähes kaikki muut EU:n jäsenvaltiot ovat sen jo tehneet.

Lakiehdotusten sääntely antaa rataverkon haltijalle myös mahdollisuuden ottaa käyttöön erilaisia maksuporrastuksia, jotka muun muassa kannustavat meluhaitan vähentämiseen, rautatieturvallisuuden parantamiseen ja uusien palveluiden kehittämiseen. Nämä maksujen alennukset tai korotukset antavat rataverkon haltijalle mahdollisuuden ohjata markkinoita ja toimintaa, mutta myös voidaan velvoittaa niiden käyttöönottoon, ja niitä ei laissa aseteta. Lisäksi rataverkon haltija voi halutessaan periä lisämaksuja tietyistä lisä- tai erityispalveluista, mikäli markkinat sen sallivat. Tällaisia lisäpalveluja ovat esimerkiksi vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvä valvonta ja erikoiskuljetusten avustaminen. Lähelläkohtaisesti lakiesityksen hinnoitteluperiaatteet perustuvat siihen, että maksulla voidaan kattaa rataverkon ylläpidosta aiheutuvat kustannukset. Kustannuksia toisin sanoen kanavoidaan käyttäjille aina, aivan niin kuin vastalauseessa on edellytettykin.

Mitä tulee terminaalien, yksityisraiteiden ja rataverkon kilpailuneutraalisuuteen, se on rautatiemarkkinadirektiivissä ja edelleen hallituksen esityksessä yksiselitteisesti todettu, että näihin liittyviä palveluita on tarjottava kaikille tasapuolisesti yhtäläisin ehdoin ja koh- tuullista korvausta vastaan.

Suomessa ei ole lainsäädännöllisiä esteitä nykyiselläänkään rautateiden henkilö- ja tavari- liikenne- markkinoille tulolle. Näin ollen tällä hallituksen esitykselläkään ei avata mitään uusia palvelumarkkinoita kilpailulle vaan pannaan vain ja ainoastaan kansallisesti täytäntöön unionilainsäädännön edellyttämät velvoitteet palvelujen saatavuuden tasapuolisesta turvaamisesta sekä maksuperusteista. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 13/2015 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntarakennelain muuttamisesta sekä kuntajakolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäädöksen 5 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 25/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 6/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Keskustelu

17.32 **Timo V. Korhonen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntarakennelakia. Kuntarakennelaista kumottaisiin säännökset kuntauudistuksen toteuttamisesta, jotka koskevat muun muassa kuntien velvollisuutta selvittää yhdistymistä, selvitysvelvollisuuden edellytyksiä sekä selvitysten määräaikoja. Kuntien yhdistymisen taloudellista tukea koskeviin säännöksiin tehtäisiin edellä mainittujen säännösten kumoamisesta johtuvia muutoksia. Yhdistymisavustuksen maksamiseksi ei enää edellytettäisi, että kuntien yhdistymisesitys täyttää selvitysalueita ja selvitysten määräaikoja koskevat edellytykset. Koska kuntien velvollisuus selvittää kuntien yhdistymistä lakkaisi, myös säännökset selvitysavustuksesta kumottaisiin.

Lisäksi ehdotetaan kumottavaksi säännös kuntajaon muutoksissa sovellettavasta henkilöstön viiden vuoden irtisanomissuojasta. Irtisanomissuojasäännöstä sovellettaisiin kuitenkin ennen vuotta 2016 voimaan tulleissa kuntien yhdistymisissä. Vuonna 2016 ja sen jälkeen voimaan tulevissa kuntien yhdistymisissä henkilöstöllä ei olisi lakisääteistä viiden vuoden irtisanomissuojaa.

Lisäksi kumottaisiin kuntajakolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen momentti, joka koskee tässä esityksessä kumottavaksi ehdotettuja kuntarakennelain säännöksiä.

Ensinnäkin selvitysvelvollisuutta koskevien säännösten kumoaminen: Kuntien yhdistymisen selvitysvelvollisuus on kriteerien ja määräaikojen osalta sidottu sote-järjestämislain hyväksymiseen eduskunnassa. Nythän pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus perustuu kuntaa suurempiin itsehallintoalueisiin. Näin ollen kuntarakennelain yhteys sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen on kyseisen linjauksen johdosta katkennut. Tämän osalta hallintovaliokuntakin pitää perusteltuna kuntarakennelain selvitysvelvollisuuden kriteereitä ja määräaikoja koskevien säännösten kumoamista.

Kuntien yhdistymisavustukset ovat nykysäännöksiin väliaikaisia. Tästä syystä hallintovaliokunta tähdentää, että kuntien vapaaehtoista yhdistymistä tulee tukea myös vastaisuudessa säädettävän erillisen lainsäädännön pohjalta ja tarvittaessa lisäksi myös budjettiperusteisen rahoituksen, kuten esimerkiksi harkinnanvaraisten avustusten, turvin. Erityisen tärkeää tämä on etenkin kriisikuntien kannalta. Valiokunta pitää lisäksi kuntien yhdistymishalukkuuden kannalta tärkeänä myös sitä, ettei kuntarakennemuutoksesta aiheudu valtionosuuksien menetyksiä.

No, sitten tämä henkilöstön irtisanomissuoja ja irtisanomissuojaa koskevien säännösten kumoaminen:

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan kumottavaksi kuntarakennelain 29 §:n 2 momentti, johon sisältyvät säännökset kuntajaon muutoksissa sovellettavasta henkilöstön erityisestä viiden vuoden irtisanomissuojasta. Momentin mukaan uusi kunta ei saa irtisanoa henkilöstöä viiden vuoden aikana kuntajaon muutoksen voimaantulosta tuotannollisilla ja taloudellisilla perusteilla. Hallituksen esityksen mukaan vuosina 2016 ja 2017 voimaan tulevissa kuntien yhdistymisissä ei kuitenkaan sovellettaisi voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen nojalla mainittua henkilöstön irtisanomissuojaa eikä tältä osin myöskään yhdistymissopimuksen ehtoja, jotka kunnat ovat päättäneet ennen käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen voimaantuloa.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Valiokunta on kuitenkin todennut, että laki on tulossa voimaan vasta tämän vuoden joulukuun alusta. Tämän vuoksi ensi vuonna yhdistyvät kunnat eivät ehdi muuttamaan halutessaankaan yhdistymissopimuksia tämän lakiesityksen mukaisesti. Hallintovaliokunta on myös havainnut, että lausuntokierroksella kunnissa ollut hallituksen esityksen luonnos poikkeaa käsiteltävänä olevasta hallituksen esityksestä. Lausunnolla olleessa luonnoksessa on lähdetty siitä, että erityinen lakisääteinen irtisanomissuoja poistuisi vasta vuonna 2017 voimaan tulevilla kuntien yhdistymisissä.

Asiassa ilmenneet eri seikat huomioon ottaen hallintovaliokunta on kokonaisharkinnan perusteella päätenyt siihen ratkaisuun, että vielä vuonna 2016 voimaan tulevilla kuntien yhdistymisissä henkilöstö säilyttää voimassa olevan kuntarakennelain 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun erityisen irtisanomissuojan. Tämän vuoksi hallintovaliokunta ehdottaa ykköslakiehdotuksen voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen muuttamista. Hallintovaliokunnan ehdottamat muutokset merkitsevät siis sitä, että kuntien yhdistymiseen liittyvään erityiseen irtisanomissuojaan puututaan ainoastaan vuonna 2017 voimaan tulevien kuntaliitosten osalta.

Siis hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää tätä lakiehdotusta tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Eli valiokunta puoltaa ykköslakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna ja kakköslakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana mietinnöstä ilmenevin kannanotoin.

Arvoisa puhemies! Tähän mietintöön sisältyy sitten edustaja Blomqvistin vastalause.

17.38 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta havaitsi, että lausuntokierroksella kunnissa ollut hallituksen esityksen luonnos poikkesi käsiteltävänä olevasta hallituksen esityksestä. Lausunnolla olleessa luonnoksessa oli lähdetty siitä, että erityinen lakisääteinen irtisanomissuoja poistuisi vasta vuonna 2017 voimaan tulevilla kuntien yhdistymisissä. Näinhän ei esityksessä sitten kuitenkaan käytännössä ollut. Kunnilta oli pyydetty hallintovaliokunnan mielestä lausuntoa olennaisesti hallituksen esityksestä poikkeavasta luonnoksesta. Uutta asianmukaisesti järjestettävää lausuntokierrosta ei lakiehdotuksen käsittelyaikataulun huomioon ottaen ollut mahdollista toteuttaa.

Kuten hallintovaliokunnan varapuheenjohtaja tuossa aikaisemmin totesi, asiassa ilmenneet eri seikat huomioon ottaen hallintovaliokunta on kokonaisharkintansa perusteella päätenyt siihen ratkaisuun, että vielä vuonna 2016 voimaan tulevilla kuntien yhdistymisissä henkilöstö säilyttää voimassa olevan kuntarakennelain 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun erityisen irtisanomissuojan, ja tätä asiaa minä pidän hyvänä. Hyvä, että hallitus muutti esitystään, sillä lakeja on tehtävä todellisten ja hyvin perusteltujen lausuntojen ja selvitysten pohjalta.

Kuntatyöntekijät, muun muassa meillä Lahdessa ja Nastolassa, ovat olleet vahvasti mukana tänä vuonna päätetyissä kuntaliitoksissa, jotka tulevat voimaan siis ensi vuoden, vuoden 2016, alusta. Olisi ollut väärä viesti kuntatyöntekijöille säätää varsin lähellä taannehtivaa lainsäädäntöä olevaa lakia, jolla olisi vedetty matto alta kuntatyöntekijöiltä, vaikka he ovat nykyisen lainsäädännön voimassa ollessa olleet omalla työpanoksellaan myös selvitystyöissä mahdollistamassa kuntaliitoksia ensi vuodelle.

17.40 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset edustajille Korhonen ja Kari hyvistä puheenvuoroista. Näin valiokunnassa itsekkin työskennelleenä on erittäin mielekästä, että nähdään se, että myös tällä valiokuntatyöskentelyllä aidosti voidaan vaikuttaa.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Pidän äärettömän tärkeänä sitä, että nyt annettu hallituksen esitys kunnioittaa kunnallista itsehallintoa, kunnallista demokratiaa ja siinä on luovuttu esimerkiksi tästä pakkoselvittämisen velvollisuudesta. Edellisen hallituksen lähtökohta oli, että kuntarajat eivät kuuluisi kunnallisen itsehallinnon piiriin, ja olen äärettömän tyytyväinen siitä, että tämä hallitus on sen tunnustanut, että kyllä kuntarajat kunnallisen itsehallinnon piiriin kuuluvat.

Myös irtisanomissuojan poistaminen on tärkeä päätös, näin entisen kuntajohtajankin näkökulmasta. Se mahdollistaa nyt yhdistyvien kuntien toimintojen kehittämisen parhaalla mahdollisella tavalla, että kyetään kustannustehokkaasti tuottamaan kuntalaisille heidän tarvitsemansa peruspalvelut.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden maistraatin toimivallan määräytymistä koskevien säännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 6/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 7/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 6/2015 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain 193 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 8/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 56/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 17/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 6/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.42 **Kaj Turunen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä esitetään, että avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annettua lakia muutetaan niin, että avoimen yhtiön yhtiömiehenä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä olevan oikeushenkilön sekä kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen osalta yhtiösopimuksessa voidaan sitovasti sopia yli 10 vuoden yhtiökaudesta. Lisäksi esitetään, että avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömiehet voivat nykyistä joustavammin sopia yhtiön purkamisesta ja yhtiömiehen osuuden lunastamisesta. Lakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät yhtiön tultua rekisteröidyksi. Lisäksi ehdotetaan säännöksiä avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiösopimuksen vähimmäissisällöstä.

Talousvaliokunta esittää yksimielisesti, että tämä lakiehdotus hyväksytään muutoksitta. Valiokunta katsoo, että ehdotetut muutokset, joiden mukaisesti henkilöyhtiön synty edellyttää rekisteröintiä ja sen perustana on oltava kirjallinen, tietyt vähimmäisedellytykset täyttävä yhtiösopimus, selventävät nykyistä oikeustilaa ja parantavat oikeusvarmuutta.

Jossain määrin hallinnollinen taakka lisääntyy yhtiösopimuksen ja yritysmuodon muutosten tullessa voimaan vasta rekisteröinnistä eikä siis sopimuksen tekemisestä. Valiokunta pitää uusista vaatimuksista näin syntyvää hallinnollista taakkaa kohtuullisena saavutettaviin hyötyihin verrattuna. Saadun selvityksen mukaan tästä ei myöskään aiheudu merkittävää ajallista viivettä.

Valiokunta on pitänyt perusteltuina myös ehdotettuja joustoja nykyiseen sääntelyyn. Ne saattavat muun muassa edistää henkilöyhtiömuodon käyttämistä pääomasijoitustoimialalla.

Asian käsittelyn yhteydessä on tuotu esille myös yhtiölainsäädännön jatkokehittämistä koskevia huomioita. Mietinnössä on nostettu esille kaksi jatkoselvitystä edellyttävää asiakokonaisuutta, joita ovat seuraavat:

1) Uusien, rekisteröintiin liittyvien oikeusvaikutusten osalta talousvaliokunta kiinnittää huomiota ehdotuksen mahdollisiin verotusmenettelyllisiin vaikutuksiin. Valiokunta pitää tärkeänä erikseen selventää, syntyvätkö esimerkiksi yhtiömiesten väliseen voitonjakoon tehtävien muutosten verotukselliset vaikutukset nykyiseen tapaan sopimuksen tekohetkellä vai vasta muutosten rekisteröinnistä.

2) Asian käsittelyn yhteydessä on tuotu esille myös yhtiölainsäädännön jatkokehittämistä koskevia huomioita. Valiokunta puoltaa lisäselvitysten tekemistä siitä, tukevatko tällä

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

hetkellä käytettävissä olevat yhtiöoikeudelliset rakenteet kaikilta osin markkinoiden nykyisiä, kuten yhteissijoittamisen edistämisen, tarpeita.

Talousvaliokunnan mietintö on yksimielinen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 17/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tilintarkastajan vuosimaksusta ja laadunvalvonnan maksuista sekä tilintarkastuslain 11 luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 7/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 7/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.46 Kaj Turunen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tilintarkastajan vuosimaksusta ja laadunvalvonnan maksuista. Lisäksi tilintarkastuslain 11 luvun 2 §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että HT-tilintarkastajat ja JHTT-tilintarkastajat maksaisivat perusvuosimaksua. Esityksen mukaan KHT- ja JHT-tilintarkastajat sekä tilintarkastusyhteisöt ja JHTT-yhteisöt maksaisivat perusvuosimaksun lisäksi erillistä lisävuosimaksua. Vuosimaksun lisäksi tilintarkastajina toimivilta luonnollisilta henkilöiltä, tilintarkastusyhteisöiltä, JHTT-tilintarkastajilta ja JHTT-yhteisöiltä perittäisiin laadunvalvonnan perusmaksu sekä yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajina toimivilta laadunvarmistuksen valvontamaksu. Vuosimaksua ja laadunvalvonnan maksuja olisi pidettävä valtiosääntöoikeudellisesti veroina. Laissa säädettäisiin myös verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Maksut määräisi ja perisi Patentti- ja rekisterihallitus. Vuosimaksu- sekä valvontamaksutulot tuloutettaisiin valtion talousarviossa bruttomääräisinä tuloina. Talousarviossa Patentti- ja rekisterihallitukselle osoitettaisiin vastaavan suuruinen määräraha.

Talousvaliokunta puoltaa hallituksen esityksen mukaisten lakien hyväksymistä muuttamattomina. Talousvaliokunta pitää kannatettavina hallituksen esityksen tavoitteita luoda yksinkertainen ja tasapuolinen tilintarkastajien valvonnan maksujärjestelmä kiinnittäen kuitenkin huomiota seuraaviin seikkoihin:

Valvontatoimen resursointiin liittyy kysymys rahoituksen lähteestä. Patentti- ja rekisterihallitus, johon tilintarkastajien valvonta on juuri siirretty, on lähes kaikkien toimintojensa osalta nettobudjetoitu valtion virasto, mikä merkitsee sitä, että kunkin toiminnon menot katetaan sen käyttäjiltä perittävillä maksuilla. Hallituksen esityksen mukaan vuosikustannusten on ennakoitu pysyvän ennallaan eli noin 2,4 miljoonassa eurossa. Koska toiminto-

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

jen siirrosta organisaatiosta toiseen aiheutuu todennäköisesti joitakin ennakkoimattomia, kertaluontoisia kustannuksia muun muassa teknisten tietojärjestelmien, toimitilajärjestelyjen ja vastaavien seikkojen vuoksi, talousvaliokunta pitää perusteltuna, että kustannuslaskelma on laadittu varovaisuusperiaatteen mukaisesti ainakin ensimmäisen toimintavuoden 2016 osalta. Talousvaliokunta yhtyy asiantuntijakuulemisessa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan valvonnan resursoinnin ja sen myötä kustannusten tulee olla tarkoituksenmukaisessa suhteessa valvonnasta saataviin hyötyihin. Tilintarkastusvalvonnan työmäärää ja kustannuksia tulee seurata sekä tarvittaessa ryhtyä lainsäädännöllisiin muutoksiin. Valiokunta muistuttaa, että luotettava tilintarkastus edellyttää joka tapauksessa uskottavaa valvontaa, joka puolestaan ei ole toteutettavissa ilman asianmukaisia resursseja.

Talousvaliokunta tähdentää vielä, että tilintarkastusvalvonnan uudelleenorganisoinnin toimivuuden seurannan tulee kattaa valvontajärjestelmä kokonaisuudessaan. Tämä merkitsee, että työmäärän seurannan lisäksi myös maksuperusteiden tarkoituksenmukaisuus tulee arvioida seurannan yhteydessä.

Mietintö on yksimielinen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 47/2015 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajaturvallisuuslain sekä terveydenhuoltolain 21 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 46/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 8/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.51 **Kaj Turunen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan kuluttajaturvallisuuslain muuttamista siten, että nykyinen kuntien kuluttajaturvallisuusvalvonta valtiollistettaisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon. Myös aluehallintovirastojen kuluttajaturvallisuusvalvontaa koskeva ohjaustehtävä poistettaisiin. Muutoksen myötä kuluttajaturvallisuusvalvonta ja sitä koskeva lainsäädäntö irrotettaisiin ympäristöterveydenhuollon kokonaisuudesta, samalla kun terveydenhuoltolakia tarkistetaan. Lisäksi ehdotetaan poistettavaksi eräitä kuluttajapalveluita tarjoavien uusien toiminnanharjoittajien velvollisuus tehdä toiminnastaan ilmoitus valvontaviranomaiselle ennen toiminnan aloittamista.

Talousvaliokunta puoltaa hallituksen esityksen mukaisten lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina. Hallituksen esityksen mukaisilla muutoksilla pyritään toteuttamaan kahta pää tavoitetta: elinkeinotoimintaan kohdistuvan hallinnollisen taakan vähentämistä

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

sääntelyä purkamalla sekä kuntien tehtävien karsimista. Kuluttajille suunnattujen palveluiden turvallisuutta valvovan tahon vaihtumisen myötä on tarkoitus toteuttaa laaja periaatteellinen valvonnan toimintatavan muutos. Hallituksen esityksessä pääpaino siirretään pistemäisistä tarkistuksista toiminnanharjoittajiin kohdistuvan ohjeistuksen parantamiseen ja turvallisuuskulttuuriin ja prosesseihin vaikuttamiseen sekä ongelmatilanteiden ennaltaehkäisyyn.

Uudella toimintamallilla odotetaan saavutettavan suurempi vaikuttavuus pienemmillä henkilöstöresursseilla. Nykyisellään kuluttajapalveluiden turvallisuuden valvonta on hajautunut eri viranomaisille tavalla, jota ei pidetä tarkoituksenmukaisena valvonnan vaikuttavuustavoitteiden kannalta. Talousvaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan nykyisessä toimintamallissa valvottavien kohteiden runsaudesta ja moninaisuudesta johtuen ei tällä hetkellä valvontaan kohdennetuilla resursseilla pystytä käytännössä takaamaan valvontatoimien kattavuutta eikä toiminnanharjoittajien maantieteellisesti tasapuolista kohtelua. Myöskään valvontaviranomaisten raportointi ei ole toiminut optimaalisesti. Valvontaresurssien hajauttaminen on nähty ongelmallisena myös näitä tehtäviä hoitavien viranhaltijoiden ammattitaidon ylläpidon kannalta. Talousvaliokunta pitää perusteltuna esitettyä arviota siitä, että parhaaseen vaikuttavuuteen päästään suuntaamalla resurssit riskiarviointien tuloksena identifioitujen todennäköisimpien vaaraa aiheuttavien kohteiden valvontaan.

Kuluvan hallituskauden yhdeksi tavoitteeksi on asetettu muun muassa elinkeinotoiminnan harjoittamisen helpottaminen sääntelyä purkamalla. Hallituksen esityksessä ehdotetaan kumottavaksi toiminnanharjoittajan velvollisuus tehdä ilmoitus viranomaisille silloin kun tämä aikoo tarjota kuluttajaturvallisuuslain 6 §:ssä mainittuja palveluja. Näitä ovat muun muassa huvipuisto-, kuntosali-, elämys- tai luontopalvelujen tarjoaminen. Kuitenkin kuluttajiin kohdistuvien erityisten riskien vuoksi on tarpeen säilyttää lainsäätö määreä siitä, että näiden toimialojen palveluntarjoajat on veloitettu laatimaan turvallisuusasiakirja, jossa on kuvattu toiminnan erityispiirteet, niihin liittyvät riskit sekä kuvaus niihin varautumisesta. Tämä lain tarkoittama turvallisuusasiakirja voidaan laatia myös osaksi pelastus- tai vastaavaa suunnitelmaa. Hallituksen esityksessä ehdotetaan voimassa olevan 6 §:n mukaista luetteloa siirrettäväksi turvallisuusasiakirjaa sääntelevän 7 §:n 1 momenttiin. Talousvaliokunta pitää ehdotettua muutosta tasapainoisena ja oikeansuuntaisena säädöskehityksenä ottaen huomioon yhtäältä tavoitteet yritystoiminnan harjoittajien hallinnollisen taakan vähentämiseksi mutta toisaalta myös pyrkimyksen lainsäädännön keinoin vaikuttaa kuluttajapalvelujen turvallisuuteen.

Myös tämä mietintö on yksimielinen.

17.55 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Kun meillä on nyt tässä paikalla talousvaliokunnan puheenjohtaja, en malta olla sanomatta ja kysymättä: Kun luin tätä valiokunnan tekstiä, tuli vähän hämmentynyt olo siitä, että kun puhutaan kuluttaja-asiasta, niin kuitenkin tekstistä tuli sellainen kuva, että erityisesti tässä sitä elinkeinonharjoittajan asemaa parannetaan taikka sääntelyä vähennetään. Mutta mikä on se kuluttajan asema? Elikkä kuinka tässä tavallisen suomalaisen kuluttajan tieto paranee siitä, mihin hän voi ottaa yhteyttä, saako hän apua niissä ongelmatilanteissa. Tässä on ollut jo tälläkin hetkellä hyvin paljon puutteita sen jälkeen, kun toiminta on siirretty aviin. Ehkä organisaatio on ollut niin iso ja sinne hukkunut se yksi kuluttaja-asiamies ja ihmiset eivät oikein ole löytäneet sitä kanavaa tai sitten on ollut liian paljon tehtäviä hoidettavana. Elikkä onko mahdollista

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

selvittää sitä, kuinka tavallisen kuluttajan asemaa kuitenkin pystytään parantamaan niin, että ongelmatilanteissa saa apua?

17.56 Kaj Turunen ps: Kyllä tässä hallituksen esityksessä on nimenomaan lähdetty siitä, että myös kuluttajien toiminta on yksinkertaista ja yhtä lailla helppoa. Kuluttajaturvallisuus ja sen valvonta on tällä hetkellä hyvinkin hajanaista, ja nyt on keskitetty tämä puoli yhdelle viranomaiselle ja se osaaminen nimenomaan yhdelle viranomaiselle.

Nyt kun kysyjä kysyi sitä, mitä tämä kuluttajan kannalta tarkoittaa, niin sehän tarkoittaa sitä, että toivon mukaan nyt eivät ruuhkaudu sitten nämä käsittelyt. Mutta kuluttajaneuvoja on, ihan niin kuin tähänkin asti, se ensisijainen taho, johon kuluttaja voi ottaa yhteyttä. Jos kuluttajaneuvoja ei pysty auttamaan tässä, niin sen jälkeen siinä on seuraavana sitten kuluttajariitalautakunta. Käytännöllisesti katsoen tämä ei heikennä millään tavalla kuluttajan asemaa, mikäli nämä riidan ratkaisut eivät ruuhkaudu yhtään enempää tästä nykyisestä tilanteesta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 46/2015 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jäteverolain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 35/2015 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 12.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 12.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi autoverolain ja ajoneuvoverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 33/2015 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 12.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Pöytäkirja PTK 62/2015 vp

Mietintö pantiin pöydälle 12.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Kevasta, valtion eläketurvan rahoituksesta ja evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta

Hallituksen esitys HE 21/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 6/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 12.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 12.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 12.11.2015 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen